

ZARZĄD GMINY
LATOWICZ

STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LATOWICZ

Część II. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego

LATOWICZ - 1999r.

I. CZĘŚĆ INFORMACYJNA	1
1. Informacje formalno-prawne	1
2. Studium gminy w systemie planowania przestrzennego	1
3. Cele i zadania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	2
4. Zawartość Studium	5
5. Materiały wejściowe	5
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	7
1. Gmina Latowicz na tle uwarunkowań rozwoju byłego województwa siedleckiego	7
2. Uwarunkowania rozwoju wynikające ze stanu funkcjonowania środowiska kulturowego	11
3. Uwarunkowania dotyczące środowiska przyrodniczego	22
3.1. Położenie fizycznogeograficzne	22
3.2. Ukształtowanie powierzchni; geomorfologia	22
3.3. Budowa geologiczna - kopaliny	22
3.4. Hydrogeologia	23
3.5. Wody powierzchniowe	24
3.6. Gleby	24
3.7. Użytkowanie gruntów i roślinności	24
3.8. Warunki klimatyczne	25
3.9. Przyrodnicze obszary i obiekty chronione	26
3.10. Lokalne zagrożenia środowiskowe	28
4. Uwarunkowania dotyczące funkcjonowania rolnictwa	30
4.1. Użytkowanie gruntów	30
4.2. Jakość gruntów	31
4.3. Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych	32
4.4. Produkcja roślinna	35
4.5. Produkcja zwierzęca	36
4.6. Wyposażenie gospodarstw w ciągniki, maszyny rolnicze	37
4.7. Obsługa rolnictwa	38
4.8. Budynek i infrastruktura techniczna	38
4.9. Zatrudnienie w rolnictwie	39
5. Uwarunkowania wynikające z infrastruktury społecznej	44
5.1. Charakterystyka demograficzna gminy	44

5.2. Zasoby i warunki mieszkaniowe	48
5.3. Jakość życia mieszkańców gminy Latowicz	53
6. UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	59
6.1. Infrastruktura sanitarna	59
6.2. Elektroenergetyka	64
6.3. Uwarunkowania dotyczące komunikacji	70
7. SPIS MAP	75

I. CZĘŚĆ INFORMACYJNA

1. Informacje formalno-prawne

Podstawą formalną sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Latowicz stanowi uchwała Rady Gminy Latowicz w sprawie przystąpienia do w/w opracowania.

Obowiązki wynikające z realizacji powyższej uchwały Rada Gminy powierzyła Zarządowi Gminy, który zawarł umowę z Głównym Projektantem mgr inż. arch. Małgorzatą Sienkiewicz upr. urb. 880/89 z Zespołem w sprawie sporządzenia Studium Gminy.

Charakter i rolę studium określają przepisy zawarte w ustawie z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym, ogłoszonej w Dz. U. z 1999r. nr 15, poz. 139.

2. Studium gminy w systemie planowania przestrzennego

W ustawie z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym, został określony system opracowań z zakresu planowania przestrzennego, w skład którego wchodzi opracowania planistyczne sporządzone przez organy rządowe bądź samorządowe.

W opracowaniach wykonywanych przez organy rządowe, tj. w "Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju" oraz w "Studium zagospodarowania przestrzennego województwa", określa się tzw. zadania rządowe, mające na celu realizację ponadlokalnych celów publicznych (krajowych i wojewódzkich).

Opracowania sporządzane przez organy samorządowe (gmin) wchodzi w zakres tzw. planowania miejscowego. Występują tu dwa rodzaje opracowań planistycznych:

1. "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego", w którym określa się politykę przestrzenną gminy - sporządzenie obowiązkowo dla całego obszaru danej gminy.
2. "Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego", w których ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenów - sporządzane dla obszarów

w odniesieniu do których ustawa wyznacza taki obowiązek oraz obszarów wyznaczonych w studium.

Spośród wymienionych wyżej opracowań planistycznych jedynie plan miejscowy stanowi prawną podstawę decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki przestrzennej. Jest przepisem gminnym, czyli prawem lokalnym ustanowionym przez gminę, powszechnie obowiązującym na obszarze gminy. Plan miejscowy stanowi więc podstawowy instrument kształtowania ładu przestrzennego. Studium gminy stanowi niezbędną podbudowę planów miejscowych. Jest to szczególnie ważne w sytuacji, gdy plany miejscowe będą sporządzane tylko dla części obszaru gminy.

Opracowanie planistyczne sporządzanie przez organy rządowe mają pośredni wpływ na zagospodarowanie przestrzenne gminy przez uwzględnienie wynikających z nich programów i zadań w planach miejscowych. Należy tu jednak zaznaczyć, że uwzględnianie to ma charakter obowiązkowy zgodnie z ustawą.

3. Cele i zadania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium gminy jest nowym rodzajem opracowania planistycznego, wprowadzonym przez ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym. Stosownie do art. 67 ust. 3 tej ustawy, istnieje obowiązek uchwalenia studium w okresie najbliższych 5 lat od momentu wejścia ustawy w życie (tj. do końca 1999r.).

W Studium następuje określenie w odniesieniu do całości gminy, uwarunkowań i celów rozwoju oraz polityki przestrzennej, z uwzględnieniem zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Studium nie jest przepisem gminnym, jego ustalenia nie stanowią podstawy decyzji administracyjnych. Będą natomiast obowiązywać władze i Zarząd Gminy (oraz jednostki im podległe) ukierunkowując ich działania, w tym przede wszystkim działania w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium obowiązują więc przy sporządzaniu planów miejscowych. Określenie w studium kierunków zagospodarowania przestrzennego i strategii rozwoju gminy stanowi tym samym niezbędne podbudowanie projektów planów miejscowych oraz badanie spójności planu ze studium. - art. 18 ust. 2 pkt 2a i pkt 11. .

Stosownie do wymagań określonych w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym, w studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z następujących przesłanek:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów (uwarunkowań te określa się na podstawie wieloaspektowej analizy i oceny istniejącego stanu zagospodarowania oraz funkcjonowania gminy),
- występowania terenów i obiektów chronionych na podstawie przepisów szczególnych (tj. objętych ochroną prawną z uwagi na ich wartości przyrodnicze, kulturowe bądź potrzebę zapewnienia odpowiedniej strefy ochrony, jak np. w przypadku otuliny parków krajobrazowych, stref izolacyjnych ujęć wody itp.),
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej (z czym wiąże się potrzeba szeroko rozumianej analizy i oceny, z uwzględnieniem wartości zasobów środowiska oraz występujących zagrożeń i rozpoznaniem czynników wywołujących te zagrożenia),
- prawa własności gruntów (jako istotnego uwarunkowania kształtowania zagospodarowania terenu, w warunkach gospodarki rynkowej, mogącego mieć zasadniczy wpływ na możliwości realizacji postulowanych kierunków polityki przestrzennej i realny poziom osiągnięcia pożądanych celów rozwoju),
- jakości życia mieszkańców (w rozmaitych jej aspektach, ocenianych z punktu widzenia odczucia społecznego i cech badanego układu przestrzennego, w kategoriach jakości środowiska przyrodniczego i otoczenia w miejscu zamieszkania, w tym: warunków zdrowotnych, przyrodniczej i kulturowej atrakcyjności krajobrazu, funkcjonalności i harmonijności układu przestrzennego, wielkości szans na zatrudnienie i wybór miejsca pracy, poziom dobrobytu i bezpieczeństwa mieszkańców, itp.),
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych (zadania te, w toku ich formułowania przez organy rządowe mają być opiniowane przez sejmik samorządowy. Wprowadzenie tych zadań do planu miejscowego stanowi warunek ich realizacji, następuje to po przeprowadzeniu negocjacji dotyczących warunków, na jakich dane zadanie będzie uwzględnione w planie miejscowym.

Rozpoznanie to powinno również objąć określenie zadań służących realizacji lokalnych celów publicznych (w tym zadań które z racji występujących celów

publicznych (w tym zadań które z racji występujących potrzeb powinny być podjęte oraz zadań, które gmina zamierza podjąć).

Wymienione wyżej analizy i oceny pozwalają na postawienie diagnozy stanu i funkcjonowania gminy, stanowiąc podstawę określenia celów rozwoju gminy, ustalenia hierarchii tych celów oraz sformułowania propozycji dotyczących generalnych zasad i kierunków zagospodarowania obszaru gminy (ustalenia kierunków polityki przestrzennej). Oprócz stworzenia studialno-analitycznych podstaw konstruowania planów miejscowych, ustalenia podjęte w wyniku studium umożliwiają i ułatwiają władzom gminy przeprowadzenie ocen efektów uzyskiwanych w procesach gospodarki przestrzennej, a także kontrolowania przydatności planów miejscowych jako narzędzi tej gospodarki.

Celem Studium jest określenie zasad prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy w sposób, który:

- zwiększa efektywność postępujących procesów gospodarczych poprzez rozwój układów przestrzennych,
- przeciwdziała emigracji mieszkańców wstrzymując odpływ ludności ze wsi do miast, wskazując na sposoby polepszenia warunków życia ludności w odniesieniu do istniejących uwarunkowań środowiska lokalnego,
- przeciwdziała degradacji środowiska przyrodniczego i dąży do jego ochrony,
- eksponuje i chroni istniejące wartości kulturowe i przyrodnicze gminy, co służy budowaniu poczucia identyfikacji mieszkańców ze swoim terenem,
- umożliwia poprawę warunków mieszkaniowych ingerując w działania na rzecz ograniczenia wpływu złej architektury,
- harmonizuje program zagospodarowania przestrzennego z potrzebami realizacji urządzeń i obiektów infrastruktury społecznej i sanitarnej.

Cele i kierunki działania, określone w wyniku studium, mogą mieć szersze znaczenie i zastosowanie, mogą np. wskazywać na potrzebę podjęcia działań promocyjnych (w postaci np. ulg podatkowych dla określonego typu inwestycji czy dopłat z budżetu gminy). Mogą mieć też istotne znaczenie z punktu widzenia ustalania programu gospodarczego, racjonalizacji budżetu gminy, ustanawiania przepisów porządkowych itp.

4. Zawartość Studium

Opracowanie składa się z następujących części:

cz. I - Materiały informacyjne

cz. II - Uwarunkowania rozwoju przestrzennego

cz. III - Kierunki rozwoju przestrzennego

cz. IV - Tekst studium stanowiący załącznik nr 4 do Uchwały zatwierdzającej Studium

- Integralną część podlegającą uchwaleniu stanowią załączniki graficzne:

* Załącznik Nr 1 - Synteza uwarunkowań w skali 1:25.000

* Załącznik Nr 2 - Kierunki polityki przestrzennej w skali 1:25.000

* Załącznik Nr 3 - Ustalenia operacyjne Studium w skali 1:25.000

5. Materiały wejściowe

- mapa w skali 1:25.000 wykonana przez Państwowe Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne w Warszawie
- mapy ewidencyjne poszczególnych wsi gminy Latowicz w skali 1:50000 WODGiK
- mapy glebowo-rolnicze poszczególnych wsi gminy Latowicz w skali 1:5000 - Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Warszawie -1972
- mapa glebowo-rolnicza woj. siedleckiego w skali 1:100.000 - Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa Puławy 1982
- opracowanie fizjograficzne wstępne do planu zagospodarowania przestrzennego gmin woj. siedleckiego - Przedsiębiorstwo-Geologiczno-Kartograficzne i Geodezyjne Budownictwa "Geoprojekt" Warszawa 1983
- Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Latowicz
- Kleczkowski A.S. Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1:500000 - Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej Akademii Górniczo-Hutniczej Kraków 1990
- Studium wartości kulturowych gminy Latowicz - mgr Cezary Ostas z Zespołem , Siedlce 1999
- wnioski i postulaty zgłoszone przez jednostki gospodarcze, instytucje, organizacje i osoby fizyczne

- materiały do studium zagospodarowania przestrzennego województwa siedleckiego, WBPP Siedlce 1995
- Melioracje - stan istniejący i potrzeby. WZMiUW w Siedlcach z/s w Sokołowie Podlaskim
- wyposażenie miast i miejscowości wiejskich w podstawowe placówki i urządzenia WUS Siedlce 1989
- dane statystyczne WUS Siedlce za 1975-1995
- ankiety dla potrzeb Studium zagospodarowania przestrzennego dotyczące określenia jakości życia mieszkańców - 1998
- Opinia techniczna "Analiza możliwości zaopatrzenia w wodę wsi gminnej Latowicz z Wodociągu Grupowego "Prawda Stara" gm. Stoczek Łukowski - opr. inż. A. Bieliński, Siedlce, 1999
- Operat wodno-prawny na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego w Latowiczu - opr. Siedlce 1991r.
- Wysypisko odpadów stałych w Latowiczu - wniosek lokalizacyjny - opr. Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego Siedlce 1991
- Koncepcja wodociągu, kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla osiedla "Wymysle" w Latowiczu - opr. BPBK Siedlce 1993,
- Koncepcja programowa systemu zasilania siecią gazową wysokiego ciśnienia rejonu gmin Parysów, Latowicz, Wodynie, Stoczek Łuk., Borowie, Miastków Kościelny, opr. BRCWiK "CEWOK: Warszawa 1992,
- Koncepcja programowa gazyfikacji gminy Latowicz, opr. BTCWiK "CEWOK" Warszawa 1992,
- Informacje z Urzędu Gminy Latowicz dotyczące aktualnych danych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, usuwania nieczystości stałych, zaopatrzenia w gaz i ciepło.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. Gmina Latowicz na tle uwarunkowań rozwoju byłego województwa siedleckiego

Stosownie do wymagań określonych w ustawie z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a więc i przedstawiona charakterystyka stanu i dotychczasowego rozwoju, dotyczy obszaru całej gminy w granicach administracyjnych, obejmujących obszary następujących wsi:

1. Borówek	10. Kamionka
2. Budy Wielgoleskie	11. Latowicz
3. Budziska	12. Oleksianka
4. Chyżyny	13. Redzyńskie
5. Dąbrówka	14. Stawek
6. Dębe Małe	15. Strachomin
7. Generałowo	16. Transbór
8. Gołęźki	17. Waliska
9. Wężyczyn	18. Wielgolas

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. Gmina Latowicz na tle uwarunkowań rozwoju byłego województwa siedleckiego

Stosownie do wymagań określonych w ustawie z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a więc i przedstawiona charakterystyka stanu i dotychczasowego rozwoju, dotyczy obszaru całej gminy w granicach administracyjnych, obejmujących obszary następujących wsi:

1. Borówek	10. Kamionka
2. Budy Wielgoleskie	11. Latowicz
3. Budziska	12. Oleksianka
4. Chyżyny	13. Redzyńskie
5. Dąbrówka	14. Stawek
6. Dębe Małe	15. Strachomin
7. Generałowo	16. Transbór
8. Gołęźki	17. Waliska
9. Wężyczyn	18. Wielgolas

Sytuację społeczno-gospodarczą gminy Latowicz na tle terenów wiejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Gmina	Tereny wiejskie w wojewódz.
Ludność na 1 km ²	51	54
Przyrost naturalny	-1,19	1,23
Abonenci telefoniczni na 1000 ludności	16,6	48,9
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w m ³ /mieszkańca	3,1	7,8
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² /osobę	19,8	19,0
Liczba osób na izbę	1,06	1,07
Liczba mieszkań oddanych do użytku średniorocznie w latach 1992-1997 na 1000 ludności	3,7	2,2
Wartość rolniczej przestrzeni w skali IUNG	62,1	59,7
Lasy i grunty leśne w % powierzchni ogólnej gminy	11,2	22,6
Udział subwencji w dochodach budżetowych gminy	44,1	44,8
Udział inwestycji w wydatkach budżetowych gminy	35,4	25,7
Dochody budżetowe na 1 mieszkańca	711	808
Podmioty z rejestru REGON na 1000 ludności	33,3	34,5

Źródło: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997r.

Wieś Latowicz ze względu na wysoki potencjał usługowy i ludzki w porównaniu do innych ośrodków gminnych oraz historyczny charakter (byłe miasto) zaliczono do ośrodków lokalnych rozwojowych. Dalszy rozwój ośrodka gminnego jest konieczny ze względu na peryferyjne położenie gminy w stosunku do miasta powiatowego.

W gminie Latowicz występują niekorzystne procesy demograficzne jakimi są niski przyrost naturalny, ujemne saldo migracji oraz wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

Stan zdrowia ludności w gminie jest dobry, gdyż standaryzowany współczynnik zgonów ogółem jest niższy od średniego krajowego. Małe zagęszczenie mieszkań w

gminie świadczy o tym, że warunki mieszkaniowe w gminie są pod tym względem dobre. Sprzyja temu duży ruch budowlany.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Latowicz jest nieco wyższa od średniej w byłym województwie siedleckim, a niższa od średniej krajowej. Korzystna jest struktura agrarna gospodarstw indywidualnych i poziom zatrudnienia. Poziom rozwoju na tle wszystkich gmin w byłym województwie siedleckim jest wysoki. Intensyfikacja produkcji rolnej oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich są szansą na ekonomiczną poprawę warunków życia ludności rolniczej.

Dolina Świdra posiada w granicach gminy Latowicz zróżnicowaną rangę przyrodniczą: krajową (część zachodnia) i regionalną (część wschodnia). Tak zróżnicowane walory przyrodnicze znalazły swoje odzwierciedlenie w "Waloryzacji przyrodniczej woj. siedleckiego" zamieszczonej w "Studium zagospodarowania przestrzennego woj. siedleckiego". Natomiast w koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET - PL), opracowanej przez sekcję polską Światowej Rady Ochrony Przyrody (IUCN-POLAND) cała dolina Świdra stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej. Rzeka Świder w sąsiadującej od zachodu gminie Siennica i dalej w gminie Kołbiel, aż do ujścia tej rzeki jest chroniona w granicach rezerwatu przyrody "Świder" ustanowionego w roku 1978. Rezerwat ten obejmuje odcinek rzeki o krajowej randze przyrodniczej, z wyjątkiem fragmentu rzeki o tej samej randze, położonej w gm. Latowicz. Należałoby rozważyć możliwość powiększenia rezerwatu "Świder". Poza doliną Świdra na terenie gminy Latowicz występuje kilkanaście obiektów i obszarów o regionalnej lub lokalnej randze przyrodniczej. Znajduje się ponadto 11 pomników przyrody oraz kilka drzew o randze pomnika przyrody. Zachodzi konieczność utrzymania istniejących form ochrony przyrody oraz wprowadzenie nowych, adekwatnych do rangi przyrodniczej.

Do projektowanych zadań rządowych w zakresie ochrony przyrody zalicza się:
- utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu w północno-wschodniej części gminy.

Gmina Latowicz charakteryzuje się bardzo niską lesistością. Zwiększenie lesistości poprzez wprowadzenie zalesień na gruntach porolnych jest ograniczone występowaniem dobrych gleb (kl. I-IV). Jest ono możliwe na większą skalę w południowo-zachodniej części gminy. W tej sytuacji dużego znaczenia nabierają zadrzewienia (wzdłuż dróg i cieków wodnych).

Gmina położona jest na obszarze trzeciorzędowego głównego zbiornika wód podziemnych "Subniecka warszawska - część centralna" o zasobach dyspozycyjnych 0,10 l/s/km².

Do proponowanych zadań rządowych w zakresie gospodarki wodnej należy:

- wyznaczenie granic obszaru najwyższej ochrony głównych zbiorników wód podziemnych i określenie zasad gospodarowania
- budowa zbiornika małej retencji "Waliska" o projektowanej pojemności 6000 m³.

Przez teren gminy Latowicz przebiega droga krajowa nr 802 Mińsk Maz.-Seroczyn. Dotychczasowe drogi wojewódzkie, realizujące powiązania zewnętrzne gminy zostały pokazane na załączonej mapie. Należy przewidzieć modernizację dróg wojewódzkich i gminnych poprzez: poszerzenie pasów drogowych wyposażenie w nawierzchnię twardą ulepszoną o parametrach odpowiadających ich klasie technicznej. W najbliższym czasie wprowadzona zostanie nowa kategoryzacja dróg.

W zakresie infrastruktury komunalnej w gminie Latowicz istnieje potrzeba:

- porządkowania gospodarki wodno-ściekowej - w tym przede wszystkim urządzeń oczyszczających ścieki ,
- stworzenie zorganizowanego systemu segregacji, zbiórki i wywozu odpadów stałych,
- kontynuowanie procesu gazyfikacji.

Gmina Latowicz nie posiadając na swym terenie stacji elektroenergetycznej 110/15 kV zasilana jest z takich stacji zlokalizowanych w gminie Mrozy i Stoczek Łukowski.

Przez teren gminy nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokich napięć, nie jest planowana też ich budowa.

Modernizacji i rozbudowy wymagają lokalne urządzenia elektroenergetyczne średniego napięcia i niskiego napięcia, przy czym około 40% wsi gminy powinno być poddane reelektryfikacji w perspektywie do 2005 roku.

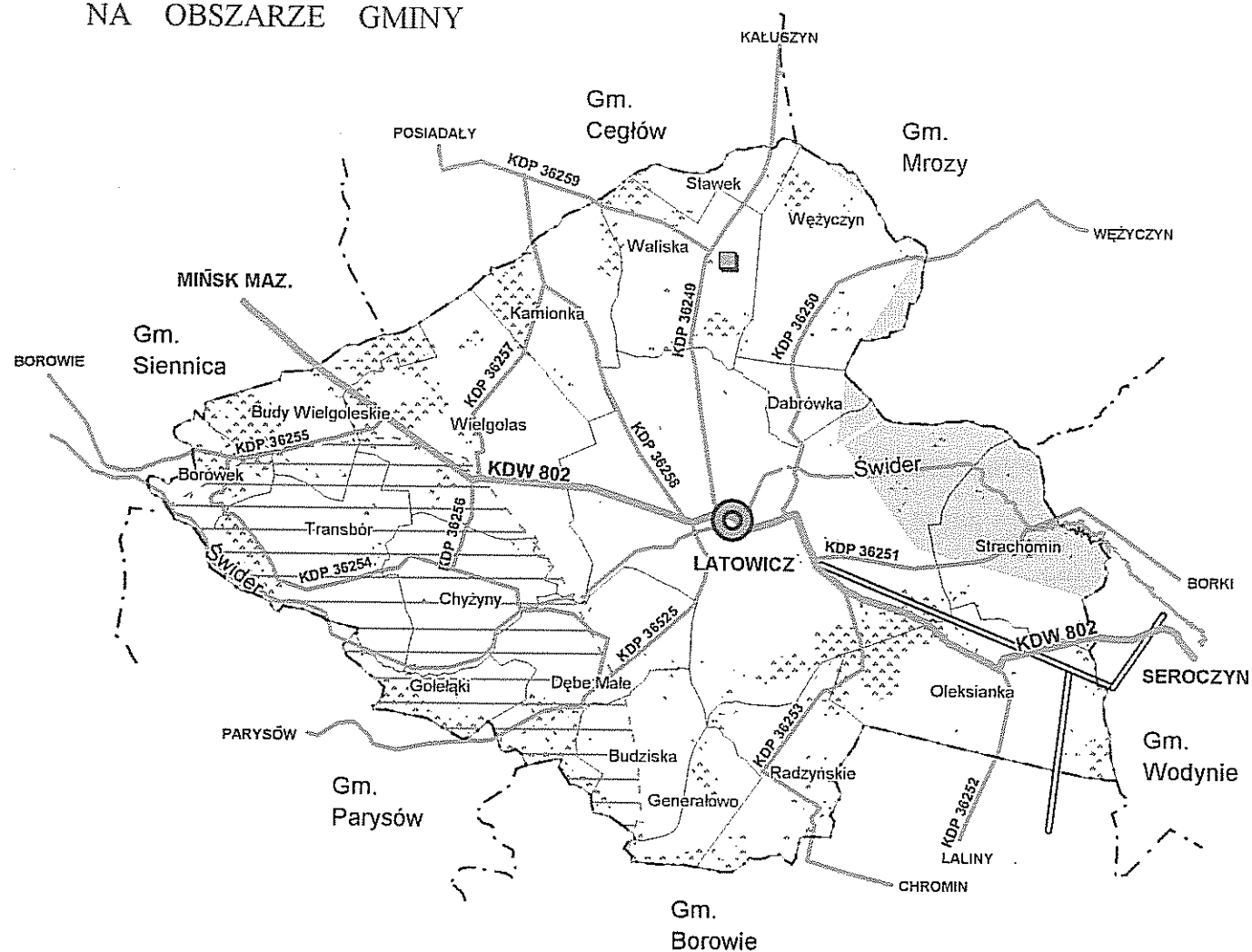
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY LATOWICZ

POŁOŻENIE GMINY LATOWICZ NA TLE POŁUDNIWO-WSCHODNIEJ CZĘŚCI
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

G M I N A L A T O W I C Z

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WYNIKAJĄCE
Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO
NA OBSZARZE GMINY

OZNACZENIA

	lasy		droga wojewódzka
	wody		drogi powiatowe
	obszary chronionego krajobrazu		gazociąg wysokiego ciśnienia
	obszar wysokiej ochrony głównych zbiorników wód podziemnych		ośrodek gminny rozwojowy
	zbiornik małej retencji wodnej		

2. Uwarunkowania rozwoju wynikające ze stanu funkcjonowania środowiska kulturowego

Sieć osiedleńcza na terenach, na których położona jest obecna gmina Latowicz, krystalizuje się i zagęszcza stosunkowo bardzo późno, przede wszystkim z uwagi na słabe gleby i duże zalesienia. W okresie powstawania państwowości polskiej, na terenach południowego Mazowsza prawobrzeżnego, osadnictwo rozprzestrzeniało się najpierw wzdłuż Wisły a następnie posuwało się w kierunku wschodnim. Dlatego we wczesnym średniowieczu powstają tu nieliczne osady leśne a następnie targowe, do których zaliczany jest Latowicz, znany już w XIII wieku: W tym czasie przez Latowicz przechodził szlak handlowy. Analiza dostępnych materiałów oraz kierunek wrzecionowatego układu dróg każe przypuszczać, że był to jak i później w XVI wieku tzw. szlak włodowski wiodący od Włodawy do Czerska poprzez Łuków, Seroczyn, Latowicz, Wielgolas, Siennicę, Kołbiel, Osieck. Szlak ten w XVI wieku prowadził nie do Czerska lecz do Warszawy, która zdominowała okoliczne miasta.

W 1423 roku Latowicz został ustanowiony miastem. Zasady prawne lokacji Latowicza musiały być dość precyzyjnie określone, skoro w siedem lat później na jego wzorze oparto przywilej lokacyjny tak poważnego ośrodka, jakim był Liw - jedna z siedzib książęcych. Lokacja prawna Latowicza łączyła się z regulacją układu urbanistycznego pierwotnej osady targowej. Miasto usytuowane na wydłużonym wzniesieniu uformowanym przez rozlewiska i cieki wodne rzeki Świder, pochłonęło w momencie lokacji dawne wrzecionowate targowisko. Nowo wytyczone ulice stanowiły pierzeję rynkową od strony południowo - zachodniej i północno - wschodniej. Stare wyprostowane traktaty stanowiły pierzeje: północno - wschodnią i południowo - zachodnią. W ten sposób powstał rynek o imponujących rozmiarach 180 x 260 m. Dla porównania wymiary rynków miast południowego Mazowsza prawobrzeżnego, gdzie charakterystyczną cechą są ich olbrzymie powierzchnie, wynoszą: Stanisławów 130 x 160 m, Mińsk 90 x 110 m, Stoczek 140 x 120 m, Jeruzal 120 x 100 m, a dla szerszej orientacji rynek Warszawy 70 x 90 m. Rynek w Latowiczu o kształcie wydłużonego prostokąta, posiada decydujące znaczenie w rozplanowaniu miejscowości. Usytuowany na środku rynku neogotycki kościół parafialny, zaliczany do jednych z

największych w regionie, stanowi zdecydowaną dominantę wysokościową całego układu urbanistycznego.

✓ Kościoły w Latowiczu oraz w Kamionce reprezentują zabytki sakralne z terenu gminy. Wyjątkowo okazałą budowlą jest kościół w Latowiczu, wzniesiony w latach 1899 - 1911, wg projektu znakomitego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego. Wybudowanie kościoła w stylu neogotyckim było zgodne z utartym poglądem na przełomie XIX i XX wieku, że strzeliste formy gotyckie najlepiej wyrażają istotę chrześcijaństwa. Cenną, m.in. dlatego, że rzadko już dziś spotykaną świątynią jest drewniany kościół w Kamionce, wzniesiony na pocz. XX wieku z zastosowaniem słupowo-ramowej konstrukcji ścian. Jest to budowla trójnawowa, trójprzęsłowa z przedsionkiem, nad którym wieża zwieńczona ośmiobocznym, obeliskowym hełmem.

✓ Na terenie gminy zachowały się, choć w różnym stopniu, zespoły pałacowe, dworskie i folwarczne. Do rozległych zespołów rezydencjonalnych, należy założenie pałacowe z mocno rozbudowaną częścią folwarczną w miejscowości Dębe Małe. Murowane budynki mieszkalne i gospodarcze, przeważnie z 2 poł. XIX wieku w dobrym stanie zachowały się do dnia dzisiejszego. Wokół pałacu rozciąga się park o układzie swobodnym, gdzie istotnymi elementami kompozycyjnymi są: aleje, szpalery, stawy. Wśród starodrzewia dominują nasadzenia: jesionów wyniosłych, klonów zwyczajnych, lip drobnolistnych, kasztanowców białych. Z 2 poł. XIX w. pochodzi zespół pałacowy w Wielgolesie, z pałacem o zróżnicowanej bryle i parkiem, w którym występują ciekawe egzemplarze drzew soliterowych i rosnących w skupinach. Cechy skromnej siedziby ziemiańskiej posiada zespół dworski w Waliskach, gdzie wyraźnym akcentem przestrzennym w miejscowym krajobrazie, jest park o układzie swobodnym z elementami założenia regularnego. Z zespołu dworskiego w Oleksiance, przetrwał do naszych czasów jedynie spichlerz i park, w którym dominują: jesiony wyniosłe, kasztanowce białe, lipy drobnolistne, graby, klony jawory.

✓ Wśród historycznych obiektów mieszkalnych, zdecydowaną większość stanowią budynki drewniane. Rzadziej spotykane są domy murowane np. dom przy ul. Rynkowej 1 w Latowiczu, domy przy ul. Św. Ducha 46 i 54 w Latowiczu, domy NrNr 26, 50 i 53 w Oleksiance, dom Nr 40 w Wężyczynie, domy NrNr 79 i 80 w Wielgolesie. Przeważa typ domu szerokofrontowego, dwutraktowego o dośrodkowym układzie pomieszczeń. Nielicznie spotyka się domy o symetrycznym układzie pomieszczeń, np.: domy przy ul.

Św. Ducha 52, 60 i 72 w Latowiczu, dom Nr 31 w Kamionce, dom Nr 17 w Transborze. Zasadniczo na terenie gminy występuje trzy rodzaje dachów: dwuspadowe - najczęściej spotykane; naczółkowe - mniej licznie spotykane, np.: dom Nr 21 w miejscowości Dębe Małe, dom Nr 10 w Generałowie, dom przy ulicy Świętego Ducha 64 w Latowiczu, dom przy ulicy Senatorskiej 32 w Latowiczu, dom Nr 6 w miejscowości Redzyńskie; dom Nr 59 w Waliskach; czterospadowe - najrzadziej spotykane, np. dom Nr 35 w miejscowości Redzyńskie, dom Nr 37 w Strachominie, dom Nr 57 w Waliskach. W wielu domach datowanych od początku XX wieku do lat 30 - XX wieku występują dekoracyjnie opracowane szczyty, listwy podokapowe, nadokienniki, ganki itp. Do tej grupy obiektów należą m.in.: dom Nr 12 w miejscowości Dębe Małe, dom Nr 36 w Oleksiance.

Z licznych niegdyś na tym terenie zabytków techniki, jak: młyny, wiatraki, kuźnie, do dnia disiejszego zachowało się niewiele. Zdecydowanie najcenniejszym obiektem w tej grupie jest w dość dobrym stanie wiatrak w Latowiczu. Został wybudowany w 1839 roku w Parysowie, a następnie w 1937 roku przeniesiony na obecne miejsce. Pracował mieląc śrutę do 1989 roku. Wzniesiony na rzucie prostokąta zbliżonego do kwadratu, trójkondygnacyjny, osadzony na potężnych, sosnowych podwlinach w kształcie równoramiennego krzyża. Ściany budynku konstrukcji słupowo - ramowej, oszalowane deskami w układzie pionowym. Wewnątrz zachowało się złożenie kamieni związane z kołem paiecznym środkowym oraz złożenie kamieni i żubrownik do czyszczenia zboża. Ponadto sprawne są dwa elewatory kubelkowe oraz winda ręczna na poddaszu od strony ściany mącznej.

Do zabytkowych nekropoli na terenie gminy należą cmentarze parafialne z Latowicza. Wyjątkowe miejsce wśród nich zajmuje starszy cmentarz założony w zachodniej części miejscowości ok. roku 1800. Odznacza się wysokimi walorami historycznymi, artystycznymi i przestrzennymi. Posiada nieregularny układ alejek, różnorodny drzewostan oraz kilka interesujących nagrobków, z których należy wymienić: Ludomira Ludwika Wyleżyńskiego, szary piaskowiec, ok. 1914; Stanisława Wierzbickiego, piaskowiec, ok. 1876; Kacpra Osińskiego, piaskowiec, ok. 1883; Aleksandry Arenson, żeliwo, ok. 1889; Piotra Obłozy, czarny marmur, ok. 1923; rodziny Świątków, piaskowiec, ok. 1936; ks. Ryszarda Borkowskiego, granit, ok. 1941. Drugi cmentarz został założony w 1888 roku, na północno-wschodnim krańcu

miejsowości. Zasadniczymi elementami kompozycyjnymi nekropoli są aleje przecinające się pod kątem prostym. Drzewostan jest nieliczny i mało zróżnicowany, z wartościowszych rosną jedynie: dwa wiązy, dwa klony, jeden jesion i dąb. Wśród nagrobków, kilkanaście wyróżnia się znacznymi wartościami historycznymi i artystycznymi, m.in.: ks. Walentego Szufladowicza i ks. Piotra Godlewskiego, granit, ok. 1936; Władysława Pesko, piaskowiec, ok. 1889; Grzegorz Szeląga, piaskowiec, k. XIX; Franciszka Ostrowskiego, czerwony granit, ok. 1893; Petronelli z Stalków Słomczyńskiej, piaskowiec, ok. 1899; Florana Słomczyńskiego, piaskowiec ok. 1901, sygnowany - P. Płeckci, Dzika 55 w Warszawie; Tomasza Redy, piaskowiec, ok. 1900; Stanisława Redy, granit, ok. 1912; Antoniego Kobyleckiego, piaskowiec, ok. 1901; Heleny z Wardzińskich Bąkowej, ok. 1907; Franciszka i Magdaleny z Niedków Kuźniarskich, piaskowiec, ok. 1917.

Licznie na terenie gminy występują kapliczki, figury i krzyże przydrożne, datowane od XIX do lat 40 - XX wieku. Do najokazalszych obiektów w tej grupie, należy murowana, kubaturowa kapliczka w miejscowości Wielgolas. Znacznie skromniejsze dziewiętnastowieczne kapliczki kubaturowe znajdują się w Oleksiance. Dość często spotykamy kapliczki jedno- lub wielokondygnacyjne w formie słupów bądź filarów z wnękami na przedstawienia świętych. Kapliczki te z reguły są ozdabiane różnymi detalami architektonicznymi, jak: pilastry, gzymsy, kolumny, obramienia itp. Tego typu obiekty znajdują się m.in.: na rynku w Latowiczu, Wężyczynie, Budach Wielgoleskich, Kamionce, Strachominie, Wymyślu. Rzadkością są kapliczki szafkowe, reprezentowane przez kapliczkę w miejscowości Borówek. Najliczniej występują krzyże przydrożne, wykonane z różnych materiałów. Na szczególną uwagę wśród nich zasługuje monumentalny, granitowy krzyż w Kamionce, z końca XIX wieku. Do unikatowych już dziś obiektów należą krzyże drewniane, często z dekoracyjnymi detalami, np. w takich miejscowościach jak: Budziska, Redzyńskie, Wężyczyn. Wyjątkową pozycję posiada metalowy krzyż w Budziskach, mający rangę Miejsca Pamięci Narodowej. U jego podstawy położono płytę z wrytą inskrypcją: BOHATEROM POLEGŁYM W OBRONIE OJCZYZNY, CZEŚĆ, 1918 - 1938, GROMADA BUDZISKA.

WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW,
OBIEKTÓW ZAINTERESOWANIA KONSERWATORSKIEGO
ORAZ POSTULOWANYCH DO WPISU DO REJESTRU

BORÓWEK

DOM Nr 5, drewn., l. 20 - XX w.

OBORA Nr 6, mur., pocz. XX w.

ZAGRODA Nr 9:

a. dom, drewn., pocz. XX w.

b. stodoła, drewn., pocz. XX w.

BUDY WIELGOLESKIE

KAPLICZKA, mur., 2 poł. XIX w.

DOM Nr 22, drewn., l. 20 - XX w.

DOM Nr 26, drewn., l. 20 - XX w.

DOM Nr 37, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 46, drewn., pocz. XX w.

BUDZISKA

DOM Nr 18, drewn., pocz. XX w.

CHYŻYNY

KAPLICZKA, mur., l. 20 - XX w.

DOM Nr 9, drewn., l. 20 - XX w.

DĘBE MAŁE

ZESPÓŁ PAŁACOWY: Nr rej. zab. 262 z dn. 04.07.1979 i 24.05.1993 r.

a. pałac, mur., 2 poł. XIX w.

b. rządówka, mur., 2 poł. XIX w.

c. oficyna I, mur., 2 poł. XIX w.

d. oficyna II, drewn., 2 poł. XIX w.

- e. stajnia, mur., 2 poł. XIX w.
- f. obora - stodoła, mur., 2 poł. XIX w., przebud.
- g. spichlerz, mur., 2 poł. XIX w.
- h. wozownia, mur., 2 poł. XIX w.
- i. park, 1 poł. XIX w.
- DOM Nr 2, drewn., pocz. XX w.
- DOM Nr 3, drewn., 1929 r.
- DOM Nr 12, drewn., l. 30 - XX w.
- DOM Nr 15, drewn., l. 20 - XX w.
- DOM Nr 21, drewn., l. 30 - XX w.
- DOM Nr 25, drewn., l. 30 - XX w.
- DOM Nr 30, drewn., pocz. XX w.

GENERAŁOWO

- DOM Nr 10, drewn., l. 20 - XX w.

KAMIONKA

KOŚCIÓŁ MARIAWITÓW, drewn., pocz. XX w. postulowany do wpisu
do rejestru zabytków

- KAPLICZKA, mur., 1 poł. XIX w.
- DOM Nr 31, drewn., ok. 1910 r.
- DOM Nr 51, drewn., l. 20 - XX w.

LATOWICZ

KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW.WALENTEGO I ŚW. TRÓJCY, mur., 1899-1911, arch. Józef
Pius Dziekoński, Nr rej. zab. 254/1085 z dn.12.12.1974 r.

- PLEBANIA, mur., l.20-XX w.
- KAPLICZKA przy kościele par., mur., 2 poł. XIX w.
- KAPLICZKA przy kościele par., mur., 2 poł. XIX w.
- BRAMA z ogrodzeniem kościoła par., mur., pocz. XX w.
- STRAŻNICA OSP, mur., 1932 r.
- ŚWIETLICA OSP, mur., pocz. XX w.

ul. Rynkowa

DOM Nr 1, mur., 2 poł. XIX w.

DOM Nr 7, drewn., l. 20 - XX w.

DOM Nr 23, drewn., 1 ćw. XIX w.

DOM Nr 25, drewn., 2 poł. XIX w.

ul. Św. Ducha

DOM Nr 8, drewn., l. 20-XX w.

DOM Nr 12, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 35, mur., l. 30-XX w.

DOM Nr 46, mur., pocz. XX w.

DOM Nr 48, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 52, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 54, mur., pocz. XX w.

DOM Nr 56, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 57, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 58, drewn., l. 30 - XX w.

DOM Nr 59, drewn. pocz. XX w.

DOM Nr 60, drewn., l. 20 - XX w.

DOM Nr 62, drewn., pocz., XX w.

DOM Nr 63, mur., pocz. XX w.

DOM Nr 64/64A, drewn., XIX/XX w.

DOM Nr 72, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 71, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 73, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 74, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 75, drewn., l. 20- XX w.

DOM Nr 77, drewn., l. 30-XX w.

MŁYN, mur., l. 30-XX w.

ul. Grundowa

DOM Nr 5, drewn., l. 30 - XX w.

DOM Nr 16, drewn., l. 30 - XX w.

ul. T. Kościuszki

DOM Nr 3, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 37, mur., l. 30 - XX w.

ul. Kuźniarskiego

DOM Nr 1, drewn., l. 20 - XX w.

ul. Senatorska

DOM Nr 1, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 4, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 7, drewn. pocz. XX w.

DOM Nr 10, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 11, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 12, drewn., pocz., XX w.

DOM Nr 14, drewn., l. 30-XX w.

DOM Nr 18, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 20, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 22, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 24, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 26, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 27, drewn., 2 poł. XIX w.

DOM Nr 28, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 31, drewn., pocz. XX w.

DOM Nr 32, drewn., ok. 1890 r.

DOM Nr 34, drewn., pocz. XX w.

ul. W. Witosa

WIATRAK KOŹLAK, drewn., 1839 r., przeniesiony 1937 r. postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

OLEKSIANKA

KAPLICZKA przy drodze głównej, drewn., k. XIX w.

KAPLICZKA we wsch. cz. wsi, mur., k. XIX w.

ZESPÓŁ DWORSKI:

- a. spichlerz, mur., 2 poł. XIX w.
- b. park dworski, poł. XIX w. Nr rej zab. 376 z dn. 16.07.1985 r.
- DOM Nr 7, drewn., l. 30 - XX w.
- DOM Nr 12, drewn., l. 20 - XX w.
- DOM Nr 20, drewn., l. 20 - XX w.
- DOM Nr 26, mur., 1927 r.
- DOM Nr 28, drewn., l. 30 - XX w.
- DOM Nr 35, drewn., ok. 1915 r.
- DOM Nr 36, drewn., ok. 1917 r.
- DOM Nr 44, drewn., l. 20 - XX w.
- DOM Nr 50, mur., 1927 r.
- DOM Nr 53, mur., 1927 r.

REDZYŃSKIE

- DOM Nr 10, drewn., 1900 r.
- DOM Nr 14, drewn., l. 20 - XX w.
- DOM Nr 35, drewn., k. XIX w. postulowany do przeniesienia do skansenu
- DOM Nr 38, drewn., 1935 r.
- DOM Nr 42, drewn., l. 30 - XX w.

STAWEK

- DOM Nr 17, drewn., pocz. XX w.
- DOM Nr 18, drewn., ok. 1910 r.
- DOM Nr 20, drewn., l. 30 - XX w.
- KUŹNIA, drewn., pocz. XX w.

STRACHOMIN

- KAPLICZKA, mur., 2 poł. XIX w.
- DOM Nr 20, drewn., pocz. XX w.
- DOM Nr 21, drewn., pocz. XX w.
- DOM Nr 22, drewn., ok. 1880 r.
- DOM Nr 37, drewn., k. XIX w.

WALISKA

ZESPÓŁ DWORSKI:

a. dwór, mur., 2 poł. XIX w., przebud. 1949 r., postulowany do wpisu do rejestru zabytków

b. park o układzie swobodnym, z elementami parku regularnego, 2 poł. XIX w., Nr rej. zab. 270 z dn. 24.07.1980 r.

DOM Nr 44, drewn., l. 30 - XX w.

DOM Nr 43, drewn., l. 30 - XX w.

DOM Nr 57, drewn., p. XX w.

DOM Nr 59, drewn., p. XX w.

WĘŻYCZYN

KAPLICZKA, mur., 1 poł. XIX w.

DOM Nr 33, mur., l. 30 - XX w.

DOM Nr 40, mur., pocz. XX w.

DOM Nr 45, drewn., l. 20 - XX w.

WIELGOLAS

KAPLICZKA przy posesji nr 79, mur., l. 20 - XX w.

ZESPÓŁ PAŁACOWY:

a. pałac, mur., 2 poł. XIX w. Nr rej. zab. 35/190 z dn. 20.11.1959 r.

b. czworak, mur., 2 poł. XIX w.

c. czworak, mur., XIX/XX w. postulowany do wpisu do rejestru zabytków

d. czworak, drewn., l. 20 - XX w.

e. park pałacowy, 2 poł. XIX w. Nr rej. zab. 35/190 z dn. 20.11.1959 r.

DOM Nr 71, drewn., l. 20 - XX w.

DOM Nr 80, drewn., k. XIX w.

DOM Nr 79, drewn., 1925 r.

WYMYŚLE

KAPLICZKA, mur., 2 poł. XIX w.

DOM Nr 40, drewn., pocz. XX w.

Wszelkie prace remontowe, modernizacyjne i rozbiórkowe przy wyżej wymienionych obiektach należy konsultować z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Archeologia

Wykaz stanowisk archeologicznych

1. Latowicz - Grób skrzynkowy kultury Pomorskiej, cmentarzisko kultury grobów kloszowych,
2. Latowicz - Cmentarzisko ciałopalne z okresu lateńskiego IV-I wiek p.n.e.. Kultury grobów kloszowych, Nr rej. zab. 816 z 14.12.1969 r.
3. Latowicz - Cmentarzisko o nie określonej chronologii i przynależności kulturowej
4. Latowicz - Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego i miejsce lokalizacji dworu królowej Bony
5. Latowicz - Grodzisko wczesnośredniowieczne
6. Waliska - Cmentarzisko kultury grobów kloszowych

WYMYŚLE

KAPLICZKA, mur., 2 poł. XIX w.

DOM Nr 40, drewn., pocz. XX w.

Wszelkie prace remontowe, modernizacyjne i rozbiórkowe przy wyżej wymienionych obiektach należy konsultować z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Archeologia

Wykaz stanowisk archeologicznych

1. Latowicz - Grób skrzynkowy kultury Pomorskiej. cmentarzysko kultury grobów kloszowych,
2. Latowicz - Cmentarzysko ciałopalne z okresu lateńskiego IV-I wiek p.n.e.. Kultury grobów kloszowych, Nr rej. zab. 816 z 14.12.1969 r.
3. Latowicz - Cmentarzysko o nie określonej chronologii i przynależności kulturowej
4. Latowicz - Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego i miejsce lokalizacji dworu królowej Bony
5. Latowicz - Grodzisko wczesnośredniowieczne
6. Waliska - Cmentarzysko kultury grobów kloszowych

3. Uwarunkowania dotyczące środowiska przyrodniczego

3.1. Położenie fizycznogeograficzne

Pod względem fizycznogeograficznym (wg J. Kodrackiego) gmina Latowicz leży na granicy trzech mezoregionów: Równiny Garwolińskiego i Obniżenia Węgrowskiego. Należą one do dwóch różnych makroregionów:

- * Równina Wołomińska i Równina Garwolińska do Niziny Środkowomazowieckiej,
- * Wysoczyzna Kałuszyńska do Niziny południowopodlaskiej.

3.2. Ukształtowanie powierzchni; geomorfologia

Rzeźba obszaru gminy Latowicz została wykształcona przez łądolód stadiału Warty. Pod względem morfologicznym część północna i północno-zachodnia oraz południowa gminy położona jest na zdenudowanej wysoczyźnie morenowej, zaś część środkowa i wschodnia, to płaski obszar szerokiej tu doliny Świdra, z podmokłym i zatorfionym dnem.

Obszar wysoczyzny morenowej wznosi się na wysokość 130-170 m npm. Powierzchnia jest tu lekko falista, o przeważających spadkach 2-5 %, nachylona generalnie w kierunku południowym. W krajobrazie wyróżniają się wzgórza wydmowe w zachodniej części gminy. Wysokość względna wydm sięga 10 m. Większe wzgórza wydmowe występują w okolicach wsi Budy Wielgoleskie.

Powierzchnię gminy rozcina współczesna dolina rzeki Świder. Dno doliny znajduje się na wysokości 130 - 140 m npm. Jej względna głębokość sięga 20 m.

Najniższy punkt w gminie znajduje się w dolinie Świdra na granicy z gminą Siennica (ok. 129 m npm.).

Najwyższy punkt znajduje się na granicy z gminą Borowe (na południe od wsi Oleksianka) - ok. 172 m npm.

3.3. Budowa geologiczna - kopaliny

W obrębie gminy Latowicz utwory trzeciorzędowe zalegają średnio na głębokości 100 m ppt. Na nich zalegają utwory czwartorzędowe. Są to: dwa poziomy glin zlodowacenia południowopolskiego oraz dwa poziomy glin zlodowacenia

środkowopolskiego. Poszczególne poziomy oddzielone są łałami, mułkami i piaskami zastoiskowymi najmłodszymi utworami są gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe oraz wodnolodowcowe. Łączna moczość utworów czwartorzędowych na terenie gminy waha się od 70 m w dolinie Świdra do ok. 150 m w obrębie najwyższych wzniesień wysoczyzny.

W warstwie przypowierzchniowej gruntów dominują utwory gliniaste i piaszczysto - gliniaste.

Lokalnie występują:

- organogeniczne utwory (torfy) w dnach dolin i obniżeń, głównie w dolinie Świdra,
- piaski eoliczne na łąkach.

Generalnie budowa geologiczna gminy nie wyróżnia się specjalnymi, szczególnymi cechami - poza zległym obszarem doliny Świdra. Warunki dla posadowienia standardowych budowli są dobre. Ograniczenia wynikają głównie z niekorzystnych warunków wodnych.

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża kopalin. Lokalne znaczenie, jako surowiec budowlany, mogą mieć gliny oraz żwiry. Te ostatnie są przedmiotem lokalnej, eksploatacji. Na terenie gminy znajduje się ok. 6 takich wyrobisk.

3.4. Hydrogeologia

Na terenie gminy wyróżnia się dwie strefy występowania wód gruntowych pierwszego poziomu:

- Strefa I, obejmująca obszar dolin, obniżeń oraz fragmenty równiny położone w bezpośrednim sąsiedztwie dolin, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje płycej, na głębokości do 1,0 m ppt i tworzy ciągły, swobodny poziom uzależniony od stanu wody w rzekach.
- Strefa II, obejmuje obszar wysoczyzny. Zwierciadło wód układa się tu na zróżnicowanych głębokościach i nie tworzy ciągłego poziomu. często występują tu wody przypowierzchniowe - wierzchówki, utrzymujące się w płytkich piaskach na glinie zwałowej.

Główny poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych na głębokości 20 - 50 m ppt. Przeciętna ich wydajność jest zróżnicowana: od bardzo wysokiej w rejonie Latowicza (ponad 100 m³/godz.) do ok. 20-40 m³/ godz. w części wschodniej.

3.5. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Latowicz leży w dorzeczu Wisły, w całości w zlewni Świdra. Rzeka Świder jest prawostronnym dopływem Wisły o długości 89,1 km. W dolnym biegu objęta jest ochroną jako rezerwat przyrody. Na terenie gminy, w obrębie rozległej doliny jest uregulowana i stanowi element systemu melioracyjnego. Towarzyszą jej liczne rowy i kanały, tworzące gęstą sieć w obrębie dna doliny.

5.6. Gleby

Pod względem klas bonitacyjnych gleb struktura gminy jest następująca:

- a) obszary z przewagą gleb IIIa, IIIb i IVa - przeważają w centralnej części omawianego terenu i występują głównie w rejonie Wielgolas - Latowicz - Waliska.
- b) gleby słabszych klas bonitacyjnych występują w mniejszych kompleksach na pozostałym obszarze gminy.
- c) w centralnej części gminy występują zwartymi obszarami użytki zielone, stanowiące blisko 20 % powierzchni całej gminy.

3.7. Użytkowanie gruntów i roślinności

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów

	Rodzaj użytkowania				
	użytki rolne	lasy i zadrzewienia	wody	zabudowa	nieużytki
% powierzchni gminy	83,6	11,1	2,3	1,5	1,5

Ekosystemy leśne

Lesistość gminy jest bardzo niska i wynosi 11 % przy średniej krajowej 27% (według starszych danych ok. 9.5 %).

Lasy na terenie gminy występują nierównomiernie w niewielkich kompleksach na obrzeżach gminy.

Większe zespoły leśne występują:

- na zachodzie gminy (Wielgolas, Budy Wielgoleskie),
- na południowym wschodzie (pomiędzy Latowiczem i Oleksianką),
- na północy w rejonie Kamionki.

W kompleksach lasów państwowych dominują siedliska borowe z przewagą boru świeżego, o drzewostanie, w którego skład wchodzi głównie sosna, a tylko sporadycznie brzoza i dąb.

W dolinach rzecznych, zagłębieniach i obniżeniach terenowych występują siedliska łągu i olsu. Pod względem gatunkowym dominuje tu olcha. Występuje także topola i wierzba.

Ekosystemy nieleśne związane są przede wszystkim z terenami rolnymi. Użytki zielone stanowią ponad 25 % użytków rolnych, co powoduje, że łąki i pastwiska zajmują ponad 22 % powierzchni gminy. Występują one głównie w zwartym kompleksie w centralnej części gminy.

3.7. Warunki klimatyczne

Gmina Latowicz położona jest na pograniczu dwóch dzielnic klimatycznych: środkowej i podlaskiej. Warunki klimatyczne gminy charakteryzują dane ze stacji w Żelechowie i punktu pomiarowego w miejscowości Jedlanka.

Charakterystyczne wskaźniki klimatyczne przedstawiają się następująco:

średnia temperatura stycznia	-	-5,4 ° C
średnia temperatura lipca	-	17,7 ° C
średnia roczna temperatura	-	7,1 ° C
długość zimy	-	85 dni
długość lata	-	98 dni

średni roczny opad - 583

średnia roczna prędkość wiatru 30 m/s

Lokalne odkształcenia warunków klimatycznych występują w dolinie Świdra oraz w większych obniżeniach terenowych. Panuje tam tendencja do zwiększonej wilgotności powietrza, zwiększonej częstości mgieł.

3.8. Przyrodnicze obszary i obiekty chronione

Obecnie na terenie gminy występują obszary chronione na podstawie Ustawy o ochronie przyrody.

Pomniki przyrody

Zarejestrowane są następujące pozycje drzew pomnikowych:

Pomniki przyrody

Lp.	nr rej.	gatunek	lokalizacja
1	0182/1	wiąz szypułkowy	Oleksianka
2	0182/2	jesion wyniosły	Oleksianka
3	0182/3	jesion wyniosły	Oleksianka
4	183	sosna wejmutka	Dębe Małe
5	0184/1	wiąz szypułkowy	Wielgolas
6	0194/2	wiąz szypułkowy	Wielgolas
7	0184/3	wiąz szypułkowy	Wielgolas
8	0184/5	grupa: wiąz szypułkowy, sosna pospolita, sosna wejmutka, buk zwyczajny	Wielgolas
9	0184/6	wiąz szypułkowy	Wielgolas
10	0243	grupa: jodła pospolita	Dębe Małe
11	0469	dąb szypułkowy	Waliska

Parki podworskie

Na terenie gminy znajdują się 4 parki podworskie:

Miejscowość	Pow. (ha)	okres powstania	Nr rejestru	Charakterystyka
Dębe Małe	7,0	I połowa Xw.	Z-A-262/79	Drzewostan wielogatunkowy; pałac murowany z drugiej połowy XIX w. oraz inne zabudowania
Oleksianka	0,94	pocz. XIX wieku	Z-A-376/85	drzewostan wielogatunkowy; stan średni, pomniki przyrody, pozostałości ruin dworu
Waliska	2.2	2 połowa XIX w.	Z-A/270-80	Park krajobrazowy z elementami parku regularnego; pomniki przyrody (dąb), dwór murowany z II połowy XIXw.
Wielgolas	7,2	2 połowa XIX wieku	Z-A-35/190 z 1959r.	Park w dobrym stanie. liczne pomniki przyrody, pałac murowany z II połowy XIX w, stawy

3.9. Lokalne zagrożenia środowiskowe

Zanieczyszczenie powietrza

Na obszarze gminy Latowicz nie prowadzi się regularnych badań stanu czystości powietrza. Z analizy przeprowadzonej w ramach raportu WIOŚ można wnosić, że na terenie gminy ogólny stan czystości powietrza jest zadowalający. Lokalne przekroczenia dopuszczalnych norm mogą występować jedynie w sąsiedztwie ponadlokalnych dróg oraz nielicznych zakładów produkcyjnych. Najbliższe znaczące emitory zanieczyszczeń znajdują się w Łukowie i Garwolinie

Zanieczyszczenie wód

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Płynący przez gminę Latowicz Świder objęty jest kontrolą stanu czystości. Punkt pomiarowo-kontrolny znajduje się m.in. w Latowiczu.

Wody Świdra w tym punkcie nie odpowiadały w latach 1995-96 normom. O kwalifikacji NON decydował głównie azot azotynowy. Inne zanieczyszczenia kwalifikują wody do II lub III klasy czystości.

W stosunku do badań przeprowadzonych w 1994 r. zaobserwowano nieznaczną poprawę jakości wód w zakresie BZT5 i fosforu ogólnego oraz pogorszenie w zakresie azotynów i fosforanów.

Stale utrzymuje się wysoki procent prób z przkeroczeniami w zakresie miana Coli.

Zanieczyszczenie wód podziemnych

O stanie ogólnym stanie czystości wód podziemnych mogą pośrednio świadczyć wyniki z punktów obserwacyjnych Jaźwiny i Wodynie.

W Jaźwinach badaniami objęte są wody gruntowe, z warstwy o głębokości stropu 4,8 m p.p.t. Jakość wód jest zmienna: częściej kwalifikowane są jako niskiej jakości, rzadziej jako średniej jakości.

W Wodyniach badaniami objęte są wody czwartorzędowe, z warstwy wodonośnej o głębokości stropu 18,3 m p.p.t. Jakość wód jest ustabilizowana na poziomie niskiej jakości i kwalifikowane są jako średniej jakości, rzadziej jako niskiej jakości.

Zagrożenie odpadami

Na terenie gminy Latowicz funkcjonuje wysypisko odpadów komunalnych w Roztankach. Uruchomione w 1992r. jest wysypiskiem o uregulowanym statusie formalno-prawnym, wyposażone w ekranizację podłoża, drenaż pod złożem oraz studzienkę na odcieki.

Hałas

Lokalnymi źródłami hałasu na terenie gminy są jedynie drogi ponadlokalne.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Jedynym potencjalnym rodzajem nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, jakie mogą wystąpić na terenie gminy, są katastrofy drogowe przy przewozie materiałów niebezpiecznych.

4. Uwarunkowania dotyczące funkcjonowania rolnictwa

4.1. Użytkowanie gruntów

Powierzchnia użytków rolnych (dane z 1997 r.) wynosi w gminie 9542 ha, co stanowi 83,6 % ogólnej powierzchni (11415 ha). Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco:

	ha	%
Użytki rolne razem	9542	100,0
- grunty orne	6043	63,3
- sady	27	0,3
- łąki	2527	26,5
- pastwiska	945	9,9

W strukturze tej dominują grunty orne. Bardzo niski odsetek użytków rolnych stanowią sady (zaledwie 0,3 %). Średnio w powiecie mińskim stanowią one 0,9 %, a w województwie mazowieckim 2,1 %. Wysoki jest w gminie odsetek trwałych użytków zielonych. Łąki stanowią 26,5 a pastwiska 9,9 % użytków rolnych (łącznie - 36,4 %). Porównywalny wskaźnik udziału trwałych użytków zielonych dla powiatu mińskiego wynosił 18,2 %.

W Powszechnym Spisie Rolniczym z 1996 roku odnotowano w gminie 284 ha ugorów i odlogów (4,9 % gruntów ornych), co jest powierzchnią stosunkowo dużą zważywszy na niezłą jakość gleb. Najwyższym udziałem gruntów nie obsianych w odniesieniu do powierzchni gruntów ornych w indywidualnych gospodarstwach rolnych (według wstępnych wyników spisu) charakteryzowały się wsie: Gołęłaki (14,9 %), Budy Wielgoleskie (9,6 %) i Latowicz (4,6 %) (patrz załączona tabela).

Powierzchnia lasów wynosi 1273 ha, co stanowi 11,2 % ogólnej powierzchni. Wskaźnik lesistości w gminie jest więc bardzo niski. Jest on znacznie niższy od

analogicznego wskaźnika dla powiatu mińskiego, który wynosi 22,2 % i dla województwa mazowieckiego (22,0 %) oraz od krajowego (28,4 %).

Wskaźnik udziału trwałych użytków zielonych jest najwyższy we wsiach: Strachomin i Dąbrówka, gdzie przekracza 45 %, a następnie w: Latowiczu, Wielgolesie, Chyżynach i Wężyczynie, gdzie mieści się w przedziale 35,8 do 40,1 % (patrz tabela i mapa).

4.2. Jakość gruntów

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej według IUNG w Puławach wynosi dla gminy 62,2 pkt. Porównywalny wskaźnik w byłym województwie siedleckim wynosił 59,7 pkt. Struktura gruntów ornych w gminie według kompleksów przydatności rolniczej na tle odpowiednich danych ogólnowojevońdzkich przedstawia się następująco (według IUNG):

Tab. 1. Kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych

Kompleksy	gmina ha	%	woj. %
razem	7040	100,0	100,0
w tym: pszenney dobry	666	9,5	7,1
żytni bardzo dobry	1907	27,1	23,3
żytni dobry	1289	18,3	18,2
żytni słaby	1988	28,2	27,0
żytni bardzo słaby	7966	11,3	14,9
zbożowo pastewny mocny	190	2,7	3,4
zbożowo pastewny słaby	169	2,4	5,6

Źródło: warunki przyrodnicze produkcji rolnej - woj. siedleckie IUNG Puławy. 1982.

Z powyższego zestawienia wynika, że w gminie Latowicz występują z jednej strony grunty orne dobrej i średniej jakości kompleksów żytniego bardzo dobrego i dobrego oraz pszennego dobrego, z drugiej zaś słabe - kompleksów żytniego słabego i bardzo słabego.

Przydatność rolnicza trwałych użytków zielonych jest w gminie również średnia. Udział kompleksu średniego wynosi 79,4 %, a słabego 20,5 %.

Jakość gruntów według klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

Tabela 2. Jakość gruntów według klas bonitacyjnych

Klasy bonitacyjne	grunty orna ha	grunty orne %	użytki zielone ha	użytki zielone %
IIIa i IIIb	1354	19,2	108	4.1
IVa i IVb	3032	43,0	1029	38.8
V	1817	25,7	1313	49.4
VI	767	10,9	196	7.4
VIRz	61	0,9	4	0.2

Źródło: j.w.

Na gruntach ornym przeważają gleby średniej jakości. Klasy IIIa, IIIb, IVa, IVb stanowią łącznie 62,2 %. Klasy V i VI stanowią 36,6 % ich ogólnej powierzchni. Na użytkach zielonych dominują klasy IV i V zajmując łącznie 88,2 % ogólnej powierzchni. Kompleksy lepszych gleb są przemieszane z gorszymi (patrz mapa glebowo-rolnicza).

4.3. Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych

Gmina posiada korzystną strukturę obszarową indywidualnych gospodarstw rolnych. Na 1 gospodarstwo przypada (dane PSR 1996 r.) 9,3 ha powierzchni ogólnej, w tym 8,4 ha użytków rolnych (średnio na wsi w byłym województwie siedleckim odpowiednio - 7,7 i 6,4 ha). Szczegółową strukturę obszarową gospodarstw indywidualnych przedstawia tablica 3.

Tablica 3. Liczba i powierzchnia gospodarstw i działek rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Grupy obszarowe (ha uż. roln.)	Liczba gospodarstw		Powierzchnia ogólna	
	szt.	%	ha	%
Razem	1227	100,0	9729	100,0
do 1	193	15,7	90	0,9
1-2	90	7,3	164	1,7
2-3	66	5,4	189	1,9
3-5	145	11,8	679	7,0
5-7	159	13,0	1070	11,0
7-10	236	19,2	2200	22,6
10-15	235	19,2	3127	32,1
15-20	71	5,8	1302	13,4
20-50	31	2,5	842	8,7
50-100	1	0,1	66	0,7

źródło: PSR 1996. US Siedlce, 1997. Wyliczenia wskaźników własne

W gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 10 ha, których (nie licząc działek do 1 ha) było 32,7 %, koncentrowało się 55,4% użytków rolnych należących do gospodarstw indywidualnych (średnio w byłym województwie siedleckim - 37,2 %), zaś w gospodarstwach 1 do 5 ha 13,5 % (w województwie - również 13,5 %). Występuje więc duża koncentracja ziemi w największych gospodarstwach.

Gmina Latowicz posiada nieco lepszą od średniej w byłym województwie siedleckim sytuację pod względem szachownicy gruntów. Przeciętne gospodarstwo składało się tu z 4,4 działek o średniej powierzchni 2,1 ha, średnio na wsi w województwie odpowiednio 4,4 i 1,8. Nieco większa była natomiast średnia odległość od siedliska do najdalszej działki, która w gminie Latowicz wynosiła 3,1 km, a średnio w byłym województwie siedleckim 2,6 km.

Według danych NSP 1988 w gminie było 1140 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i 57 z użytkownikiem działki rolnej (wówczas o powierzchni do 0,5 ha). Przeważający był typ gospodarstw mieszanych - głównie rolniczych. Ich liczba wynosiła 534, tj. 43,9 %. Gospodarstw wyłącznie rolniczych było 411 (36,1 %), gospodarstw mieszanych - głównie nierolniczych 177 (15,5 %), a gospodarstw nierolniczych 18 (1,6 %).

Struktura gospodarstw według powierzchni ogólnej przedstawia się następująco:

Tabela 4. Indywidualne gospodarstwa rolne według powierzchni ogólnej

Pow.ogólna w ha	Ogółem		Rolnicze		Mieszane - gł.roln.	
	gospod.	%	gospod.	%	gospod.	%
Razem	1140	100,0	411	100,0	534	100,0
0,50-1	34	3,0	2	0,5	3	0,6
1-2	70	6,1	9	2,2	15	2,8
2-5	199	17,5	47	11,4	72	13,5
5-7	173	15,2	61	14,8	90	16,9
7-10	299	26,2	117	28,5	170	31,8
10-15	273	23,9	126	30,7	142	26,6
15 i więcej	92	8,1	49	11,9	42	7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NSP 1988, Ludność i warunki mieszkaniowe. zeszyt dla gm. Latowicz. GUS W-wa 1990. Tabl. 6.

Struktura obszarowa gospodarstw rolniczych i mieszanych - głównie rolniczych była zbliżona. Gospodarstwa rolnicze charakteryzowały się nieco większym udziałem grupy 10-15 ha i powyżej 15 ha co oznacza, że były one przeciętnie biorąc większe obszarowo niż mieszane - głównie rolnicze.

Mimo niepełnej porównywalności danych o strukturze obszarowej gospodarstw pomiędzy NSP 1988 i PSR 1996, można stwierdzić, że w analizowanym okresie w gminie ogólna liczba gospodarstw i działek rolnych zwiększyła się z 1197 do 1227, a więc o 30 to jest nieznacznie, przy czym zwiększyła się wyłącznie liczba działek do 1 ha. Odejmując działki rolne (w 1988 r. do 1 ha powierzchni ogólnej, a w 1996 roku do 1 ha użytków rolnych) otrzymujemy liczbę indywidualnych gospodarstw rolnych, która w 1988 r. (szacunkowo) wynosi 1106, zaś w 1996 r. - 1034. Jeśli przedstawione dane statystyczne są odzwierciedleniem rzeczywistych przemian, to można mówić o pozytywnym procesie zmniejszania się liczby gospodarstw, a więc koncentracji ziemi.

4.4. Produkcja roślinna

W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Ze względu na nienajlepszą jakość gleb bardzo mało uprawia się roślin przemysłowych. W grupie roślin zbożowych niewiele uprawia się również zbóż intensywnych (pszenica, jęczmień, pszenżyto).

Według danych NSP 1996 r. zboża intensywne uprawiane były na powierzchni 776 ha, tj. 14,1 % zasiewów. W poszczególnych wsiach udział zbóż intensywnych wynosił od 2,1 % w miejscowości Gołęźki do 22,5 % w Latowiczu (patrz tabela 2 i mapa). Powierzchnia pod ziemniakami wynosiła 891 ha, co stanowiło 16,2 % ogólnej powierzchni zasiewów. W poszczególnych wsiach ziemniaki stnowiły w ogólnej powierzchni zasiewów od 13,4 % (Latowicz) do 19,6 % (Strachomin) (tabl. 2 i mapa). Rośliny przemysłowe w gminie Latowicz uprawiane są tylko w niektórych wsiach i w znikomych ilościach.

Tabl. 5. Powierzchnia i struktura zasiewów w 1996 r. (wg PSR)

Pow. zasiewów razem	Zboża	Kukurydza	Strączkowe jadalne	Ziemniaki	Przemysłowe	Pastewne	Pozostałe
5550 ha	4264	95	5	910	4	199	73
100 %	76,8	1,7	0,1	16,4	0,1	3,6	1,3

Tabl. 6. Powierzchnia i struktura zasiewów zbóż w 1996 r. (wg PSR)

Zboża ogółem	Żyto	Pszenica	Jęczmień	Owies	Pszenżyto	Mieszanki zbożowe
4245 ha	1914	394	87	575	289	9860
100 %	45,1	9,3	2,0	13,5	6,8	23,2

W 1998 roku średnie plony zbóż w gminie wynosiły 28,2 q/ha, a ziemniaków 190 q/ha i były wyższe niż w byłym województwie siedleckim, które odpowiednio wynosiły 25,7 q/ha i 189 q/ha.

4.5. Produkcja zwierzęca

W produkcji zwierzęcej zdecydowanie przeważa chów bydła, co jest zgodne z predyspozycjami gminy (wysoki udział trwałych użytków zielonych). Z uwagi na bardzo niską od wielu lat opłacalność - w minimalnych ilościach hodowane są owce.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wg PSR w 1996 r. przedstawiał się następująco:

- bydło ogółem	- 6019 szt.
w tym krowy	- 3408 szt.
- trzoda chlewna	- 6888 szt.
w tym maciory	- 697 szt.
- owce	- 88 szt.
- konie	- 588 szt.

Tabl. 7. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha UR w sztukach

Wyszczególnienie	Bydło ogółem	Krowy	Trzoda chlewna	Owce	Konie
gmina latowicz	68,0	39,0	78,0	1,0	6,8
byłe woj. siedleckie	46,5	26,3	89,0	1,2	5,6

Z danych tych wynika, że obsada bydła jest w gminie Latowicz znacznie wyższa, a trzody chlewnej niższa niż średnia w byłym województwie siedleckim. Średnio na 1 indywidualne gospodarstwo rolne przypadało 5,7 szt. bydła i 6,6 szt. trzody chlewnej (w byłym województwie siedleckim odpowiednio: 3,2 szt. i 6,1 szt.).

Obsada bydła jest słabo skorelowana z udziałem trwałych użytków zielonych w strukturze użytków rolnych.

Według PSR 1996 - spośród 1030 gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą - 36,0 % gospodarstw uzyskuje 2/3 swoich łącznych dochodów z działalności rolniczej (średnio w gminach w byłym województwie siedleckim 33,5 %). Poziom produkcji towarowej był w gminie Latowicz niższy niż średnio w gminach w przeliczeniu na 1 pełnozatrudnionego i 1 ha użytków rolnych, a wyższy w przeliczeniu na 1 gospodarstwo, zaś nakłady inwestycyjne wyższe w przeliczeniu na 1 gospodarstwo, a niższe na 1 ha użytków rolnych. Nakłady inwestycyjne na 1 ha UR wynosiły 592 zł, a na 1 gospodarstwo rolne 5812 zł (analogicznie w byłym województwie siedleckim 726 zł. i 5487 zł.).

4.6. Wyposażenie gospodarstw w ciągniki, maszyny rolnicze

Liczba ciągników rolniczych w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła w gminie, wg spisu z 1996 r. 757, co daje wskaźnik 8,7 ciągników na 100 ha użytków rolnych. Występują niezbyt duże różnice pomiędzy poszczególnymi wsiami (od 7,1 w Generałowie do 10,5 w Oleksiance). Liczbę ciągników i liczbę osób pracujących wyłącznie i głównie w gospodarstwie rolnym w 1996 roku ilustrują załączone tabela 4 i mapy.

Samochodów osobowych posiadało 425, tj. 41,1 % gospodarstw, ciężarowo-osobowy i ciężarowy do 2 ton - 90, tj. 8,7 %, a ciężarowy powyżej 2 ton - 19, tj. 1,8 %.

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych posiadających wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przedstawiała się (według PSR 1996) następująco:

- 34 kombajny zbożowe
- 49 ziemniaczanych,
- 208 rozsiewaczy nawozów,
- 458 rozrzutniki obornika

- 113 ładowaczy chwytakowych,
- 441 kosiarek ciągnikowych,
- 357 sadzarek do ziemniaków
- 371 kopaczek do ziemniaków,
- 252 przyczep zbierające
- 211 dojarek bańkowych
- 237 schładzarek do mleka.
- 220 opryskiwaczy polowych
- 8 opryskiwaczy sadowniczych

(na ogólną liczbę indywidualnych gospodarstw w gminie wynoszącą 1034). Wyposażenie w maszyny rolnicze można ocenić jako dobre, zwłaszcza związane z uprawą łąk, uprawą ziemniaków. Znaczna liczba gospodarstw posiada także dojarki i schładzarki do mleka.

4.7. Obsługa rolnictwa

Dość dobre wyposażenie gospodarstw w ciągniki i maszyny rolnicze sprawia, że zapotrzebowanie na rolnicze usługi produkcyjne, świadczone przez SKR w Latowiczu jest stosunkowo niewielkie. Obsługę gospodarstw w zakresie zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej oraz ludności w podstawowe artykuły prowadzi miejscowa Gminna Spółdzielnia "SCh" oraz podmioty prywatne.

Usługi w zakresie lecznictwa zwierząt prowadzi lecznica weterynaryjna, a usługi w zakresie inseminacji punktów unasienniania zwierząt. obsługę finansową prowadzi Bank Spółdzielczy. Na terenie gminy brak jest zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

4.8. Budynki i infrastruktura techniczna

Według danych Powszechnego Spisu Rolniczego 1996 pewna część powierzchni budynków inwentarskich i gospodarczych pozostaje niewykorzystana. Odsetek powierzchni niewykorzystanych budynków w indywidualnych gospodarstwach rolnych przedstawiał się następująco (w nawiasach podano porównywalne dane średnie w województwie siedleckim):

- obory 5,5 % (6,9),
- chlewnie 4,5 % (9,3),
- stodoły 2,0 % (2,2)
- budynki wielofunkcyjne 3,2 % (4,8).

Wyższy od przeciętnego w byłym województwie siedleckim jest stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych. Według stanu z końca 1997 roku zmeliorowanych było 65,2 % użytków rolnych wymagających tego zabiegu (średnio w byłym województwie siedleckim - 51,4 %). należy zwrócić uwagę, że w latach 1991-1997 wskaźnik zaspokojenia potrzeb melioracyjnych zwiększył się w gminie o 3,1 %. Według stanu na koniec 1991 roku do zmeliorowania pozostało w gminie 2473 ha użytków rolnych. Aktualnie potrzeby te są niewiele mniejsze.

Gmina posiada niekorzystną sytuację pod względem zaopatrzenia gospodarstw w wodę. Załedwie 57 gospodarstw (łącznie z działkami) tj. 4,6 % korzystało w 1996 r. z wodociągu sieciowego, 517 z zagrodowego (42,1 %) i aż 643 (52,4 %) ze studni własnej lub wspólnej bez instalacji wodociągowej. Brak na terenie gminy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej.

Z prądu elektrycznego o napięciu 380 V korzystało 952 z 1227 gospodarstw tj. 77,6 %. Z gazu sieciowego korzystało 28 gospodarstw (2,3 %), a z gazu z butli 848 tj. 69,1 % gospodarstw. Załedwie 18, tj. 1,5 % gospodarstw wywozi ścieki do oczyszczalni. 534, tj. 43,5 % gospodarstw gromadzi je w szambach bez wywozu do oczyszczalni ścieków, a 662, tj. 54,0 % nie posiada kanalizacji.

Stosunkowo dużo bo 424, tj. 34,6 % gospodarstw wywoziło śmieci na zorganizowane wysypisko, pozostałe realizują ten problem wewnątrz gospodarstw. Zaledwie 56 gospodarstw, tj. 4,6 % posiadało własny telefon. 410 gospodarstw tj. 33,4 % chciałoby posiadać własny telefon.

Gospodarka wodno-ściekowa w gminie wymaga radykalnej poprawy. Konieczny jest postęp w telefonizacji oraz gazyfikacja bezprzewodowa.

4.9. Zatrudnienie w rolnictwie

Według NSP 1988 w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (bez działek) było w gminie 2675 osób czynnych zawodowo, z tego: 1923 osób pracujących głównie w swoim gospodarstwie rolnym, 452 osób pracujących w swoim gospodarstwie dodatkowo oraz 300 osób pracujących wyłącznie poza swoim gospodarstwem. Generalnie we wszystkich wsiach dominował udział pracujących głównie w swoim gospodarstwie. Znaczący udział pracujących dodatkowo w gospodarstwie (a więc głównie poza nim lub posiadających główne niezarobkowe źródło utrzymania) występował we wsiach: Borówek, Budy Wielgoleskie, Dębe Małe, Gołętały i Kamionka. Liczba pracujących głównie w swoim gospodarstwie rolnym w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wynosiła w 1988 roku 19,8 osoby, a pracujących dodatkowo 5,2 osób. Jest to poziom niższy od przeciętnego w województwie siedleckim, gdzie wynosił on odpowiednio 23,5 i 9,9 osoby.

Według Powszechnego Spisu Rolniczego 1996 liczba pracujących wyłącznie i głównie w indywidualnych gospodarstwach rolnych (powyżej 1 ha) wynosiła w gminie 2476, co daje wskaźnik 28,6 osób na 100 ha użytków rolnych, tj. 3,5 ha użytków rolnych na 1 pracującego. W poszczególnych wsiach wskaźnik ten wahał się od 2,7 ha we wsi Gołętały do 5,4 ha w Dąbrówce (tab. i mapa).

Odsetek ludności związanej z rolnictwem (wg PSR 1996) wynosił w gminie Latowicz 84,6 % i był o 8,0 punktu procentowego wyższy niż średnio w gminach wiejskich w byłym województwie siedleckim. Struktura ludności faktycznie zamieszkałej

z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) jest niekorzystna w stosunku do średniej na wsi w byłym województwie siedleckim, zwłaszcza w odniesieniu do wieku.

Odpowiednie porównania przedstawiają się następująco:

- udział osób w wieku poprodukcyjnym (18,4 % gm. Latowicz, 17,3 % woj. siedleckiego),
- udział osób w wieku produkcyjnym niemobilnym, odpowiednio: 18,4 % i 17,9 %,
- poziom wykształcenia mierzony procentowym udziałem osób z danym poziomem wykształcenia wśród użytkowników gospodarstw rolnych (w nawiasach podano dane porównawcze dla terenów wiejskich w woj. siedleckim): wyższe 2,13 (1,35), policealne 1,36 (0,68), średnie zawodowe 9,58 (10,29), średnie ogólnokształcące 1,94 (1,28), zasadnicze zawodowe 38,3 (30,8), podstawowe ukończone 43,2 (47,3) i podstawowe nieukończone 3,5 (8,3).

Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i działki rolnej według źródeł utrzymania jest w gminie Latowicz zbliżona do średniej w byłym województwie siedleckim. Spośród gospodarstw: tj. % utrzymuje się tu z jednego źródła, w tym tj. % z pracy w swoim gospodarstwie rolnym, tj. % z dwóch źródeł, tj. % z trzech źródeł. Z ogólnej liczby - gospodarstw tj. % utrzymuje się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym. odpowiednie wskaźniki porównawcze, średnie dla terenów wiejskich byłego woj. siedleckiego przedstawiają się następująco: 14,5 %; 12,1 %; 53,1 %; 32,4 %; 40,7 %. Z porównania danych wynika, że w gminie Latowicz jest znacznie wyższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z jednego źródła, a niższy z trzech, co wynika z korzystniejszej struktury obszarowej gospodarstw i mniejszych możliwościach pracy poza rolnictwem.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY LATOWICZ

MAPA GLEBOWO-ROLNICZA

Zródło: mapa glebowo-rolnicza IUNG Puławy w skali 1:100000

LEGENDA

KOMPLEKSY PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB

Kompleksy gleb ornych

- 1** Kompleks pszenney bardzo dobry
- 2** Kompleks pszenney dobry
- 3** Kompleks pszenney wadliwy
- 4** Kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)
- 5** Kompleks żytni dobry
- 6** Kompleks żytni słaby
- 7** Kompleks żytni b. słaby (żytnio-lubinowy)
- 8** Kompleks zbożowo-pastewny mocny
- 9** Kompleks zbożowo-pastewny słaby

Kompleksy trwałych użytków zielonych

- 1z** Użytki zielone bardzo dobre i dobre
- 2z** Użytki zielone średnie
- 3z** Użytki zielone słabe i bardzo słabe
- RN** Gleby rolniczo nieprzydatne (nadające się pod zalesienie)
- Ls** Lasy
- Tz** Tereny zabudowane (miejskie i osiedlowe)
- W** Wody
- N** Nieużytki rolnicze

TYPY GLEB

- A** Gleby pseudobielicowe
- B** Gleby brunatne właściwe
- Bw** Gleby brunatne wylugowane i kwaśne
- AB** Gleby piaskowe różnych typów genetycznych
- D** Czarna ziemia
- G** Gleby glejowe
- E** Gleby mułowo-torfowe
- T** Gleby torfowe i murszowo-torfowe
- M** Gleby murszowo-mineralne
- F** Mady

RODZAJE I GATUNKI GLEB

- n** Torfy niske
- Gleby piaskowe
- pl** Piaski luźne
- ps** Piaski słabo gliniaste
- pgl** Piaski gliniaste lekkie
- pgm** Piaski gliniaste mocne
- Gleby gliniaste
- gl** Gliny lekkie
- gs** Gliny średnie
- gc** Gliny ciężkie
- Gleby pyłowe
- ptz** Pyły zwykłe
- pfi** Pyły ilaste
- i** Gleby ilaste

Gleby aluwialne

- bl** Mady bardzo lekkie
- l** Mady lekkie
- s** Mady średnie
- c** Mady ciężkie i bardzo ciężkie

OZNACZENIA DODATKOWE

Oznaczenia składu mechanicznego podłoża

- z** Żwir
- p** Piasek luźny lub słabo gliniasty
- pg** Piasek gliniasty
- g** Głina (lekka, średnia lub ciężka)
- pl** Pył
- l** II
- T** Skala organogeniczna (torf)
- w** Wapno łukowe

Podłoże zalega (zmiana składu mechanicznego następuje):

- I - płytko (do 50 cm)
 - II - średnio głęboko lub głęboko (poniżej 50 cm)
- Znak "p" dopisany do składu mechanicznego poźłomu A₁ (np. pgm_p) oznacza pylałość.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW W 1996 R. /wg PSR/

Nr_obr	obreb	Zas	Zbi	Zi	Bc	W	T	Zbi_Z	Bc_Z	Zi_Z
0	gm.Latowicz	5 489	776	891	4,10	51,41	4,68	14,1	0,1	16,2
1	Borówek	125	8	19	0,00	0,44	0,02	6,4	0,0	15,2
2	Budy Wielgoleskie	253	32	40	0,00	0,15	0,03	12,6	0,0	15,8
3	Budziska	224	19	37	0,25	1,03	0,00	8,5	0,1	16,5
4	Chyżyny	369	64	62	0,00	2,06	1,15	17,3	0,0	16,8
5	Dąbrówka	155	18	27	0,00	1,26	0,35	11,6	0,0	17,4
6	Dębe Małe	370	28	65	0,00	2,67	0,31	7,6	0,0	17,6
7	Generalowo	126	7	19	0,00	0,54	0,00	5,6	0,0	15,1
8	Gołęłaki	143	3	23	0,00	0,57	0,02	2,1	0,0	16,1
9	Kamionka	327	40	46	0,00	0,85	0,02	12,2	0,0	14,1
10	Latowicz	871	196	117	0,05	22,12	0,11	22,5	0,0	13,4
11	Oleksianka	324	71	63	0,30	2,29	0,00	21,9	0,1	19,4
12	Redzyńskie	361	36	64	0,00	2,01	0,01	10,0	0,0	17,7
13	Sławek	130	8	21	0,00	0,66	0,55	6,2	0,0	16,2
14	Strachomin	280	41	55	3,50	2,98	0,22	14,6	1,3	19,6
15	Transbór	427	44	76	0,00	2,22	0,77	10,3	0,0	17,8
16	Waliska	293	43	55	0,00	3,82	0,70	14,7	0,0	18,8
17	Wężyczyn	343	56	47	0,00	2,19	0,28	16,3	0,0	13,7
18	Wielgołas	368	62	55	0,00	3,55	0,14	16,8	0,0	14,9

Objaśnienia:

Zas - zasiewy ogółem, Zbi - zboża intensywne (pszenica, jęczmień, pszenżyto), Zi - ziemniaki, Bc - buraki cukrowe, W - warzywa, T - truskawki,

Udział w ogólnej powierzchni zasiewów w %: Zbi_Z - zbóż intensywnych, Bc_Z - buraków cukrowych, Zi_Z - ziemniaków

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W 1996 R. /wg PSR/

Nr_obr	obreb	Ur	Go	Uz	Zas	Ugory	Uz_Ur	Ug_Go
0	gm.Latowicz	8 689	5 641	3 025	5 489	152	34,8	2,7
1	Borówek	182	127	55	125	2	30,2	1,6
2	Budy Wielgoleskie	345	280	63	253	27	18,3	9,6
3	Budziska	347	228	119	224	4	34,3	1,8
4	Chyżyny	575	369	206	369	0	35,8	0,0
5	Dąbrówka	286	155	131	155	0	45,8	0,0
6	Dębe Małe	562	373	187	370	3	33,3	0,8
7	Generalowo	182	126	56	126	0	30,8	0,0
8	Gołęłaki	246	168	78	143	25	31,7	14,9
9	Kamionka	483	330	153	327	3	31,7	0,9
10	Latowicz	1 457	913	544	871	42	37,1	4,6
11	Oleksianka	466	330	135	324	6	29,0	1,8
12	Redzyńskie	554	370	184	361	9	33,2	2,4
13	Sławek	182	130	52	130	0	28,6	0,0
14	Strachomin	545	287	258	280	7	47,3	2,4
15	Transbór	629	430	198	427	3	31,5	0,7
16	Waliska	443	303	140	293	10	31,6	3,3
17	Wężyczyn	586	346	235	343	3	40,1	0,9
18	Wielgołas	609	376	230	368	8	37,8	2,1

Objaśnienia:

Ur - użytki rolne, Go - grunty orne, Uz - użytki zielone, Zas - zasiewy, Ugory - ugory,

Uz_Ur - udział użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych w %,

Ug_Go - udział ugorów w powierzchni gruntów rolnych w %

E.S. MARKETING
05-0-
Zak
S.A.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zestawienia zbiorczego dla gminy

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

POGŁOWIE I OBSADA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W INDYWIDUALNYCH
GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R. /wg PSR/

Nr_obr	obreb	Ur	B_Ur	K_Ur	T_Ur	BT	Bydło	Krowy	Trzoda
0	gm.Latowicz	8 689	68	39	78	0	5 930	3 355	6 789
1	Borówek	182	70	45	107	1	127	81	195
2	Budy Wielgoleskie	345	47	26	76	4	161	88	261
3	Budziska	347	69	40	97	1	241	140	337
4	Chyżyny	575	83	45	90	1	476	257	519
5	Dąbrówka	286	85	54	77	2	246	154	221
6	Dębe Małe	562	75	40	90	1	420	226	507
7	Generalowo	182	74	40	76	2	134	73	138
8	Gołętańki	246	68	37	91	1	168	91	224
9	Kamionka	483	65	35	85	3	313	168	410
10	Latowicz	1 467	48	27	37	4	700	400	550
11	Oleksianka	466	78	46	85	1	364	215	398
12	Redzyńskie	554	72	38	102	1	398	210	566
13	Stawek	182	41	24	82	3	75	43	150
14	Strachomin	545	83	49	46	2	451	266	251
15	Transbór	629	83	46	103	1	522	292	649
16	Waliska	443	56	34	110	3	250	149	486
17	Weżyczyn	586	73	44	100	1	429	255	584
18	Wielgolas	609	75	41	56	2	455	247	343

Objaśnienia:

Ur - użytki rolne; obsada na 100 ha uż. rolnych: B_Ur - bydła, K_Ur - krów, T_Ur - trzody chlewnej;
BT - obsada w stosunku do średniej w gminie: 1 - bydła i trzody wyższa, 2 - bydła wyższa a trzody niższa,
4 - bydła i trzody chlewnej niższa
Bydło - bydło ogółem, Krowy - krowy ogółem, Trzoda - trzoda ogółem

CIĄGNIKI I PRACUJĄCY W INDYWIDUALNYCH
GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R. /wg PSR/

Nr_obr	obreb	Ciag	Prac	C_Ur	Ur_Pr
0	gm.Latowicz	757	2 476	8,7	35
1	Borówek	18	53	9,9	34
2	Budy Wielgoleskie	29	93	8,4	37
3	Budziska	27	99	7,8	35
4	Chyżyny	50	149	8,7	39
5	Dąbrówka	27	53	9,4	54
6	Dębe Małe	48	175	8,5	32
7	Generalowo	13	42	7,1	43
8	Gołętańki	18	90	7,3	27
9	Kamionka	37	171	7,7	28
10	Latowicz	109	432	7,4	34
11	Oleksianka	49	162	10,5	29
12	Redzyńskie	51	156	9,2	36
13	Stawek	15	48	8,2	38
14	Strachomin	51	116	9,4	47
15	Transbór	61	200	9,7	31
16	Waliska	42	139	9,5	32
17	Weżyczyn	57	120	9,7	49
18	Wielgolas	55	178	9,0	34

Objaśnienia:

Ur - użytki rolne, Ciag - ciągniki, Prac - pracujący wyłącznie i głównie w gospodarstwie
C_Ur - ciągniki na 100 ha uż. rolnych, Ur_Pr - ha użytków rolnych na 10 pracujących

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
G M I N Y
LATOWICZ

UŻYTKI ZIELONE W INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R.

w % powierzchni użytków rolnych
() liczba miejscowości

- 18,3 do 30,5 (4)
- ▨ 30,5 do 35,5 (8)
- ▩ 35,5 do 40,5 (4)
- ▧ 40,5 do 47,3 (2)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

ZBOŻA INTENSYWNE W INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R.

w % ogólnej powierzchni zasiewów
(...) liczba miejscowości

□	2,1 do 5	(1)
□	5 do 10	(5)
□	10 do 15	(7)
□	15 do 20	(3)
□	20 do 22,5	(2)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
G M I N Y
LATOWICZ

ZIEMNIAKI W INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R.

w % ogólnej powierzchni zasiewów

() liczba miejscowości

- 13,4 do 14,5 (3)
- ▨ 14,5 do 16,5 (6)
- ▩ 16,5 do 18,5 (6)
- ▧ 18,5 do 19,6 (3)

Źródło: Powszechny Spis Rolniczy, zestawienie zbiorcze dla gminy.
Opracowanie własne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

OBSADA BYDŁA I TRZODY CHLEWNEJ
W INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R.
Stan w czerwcu

obsada w stosunku do średniej

() liczba miejscowości

	bydła i trzody chlewnej wyższa	(9)
	bydła wyższa a trzody chlewnej niższa	(4)
	bydła niższa a trzody chlewnej wyższa	(3)
	bydła i trzody chlewnej niższa	(2)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
 PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

CIĄGNIKI ROLNICZE
 W INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R.

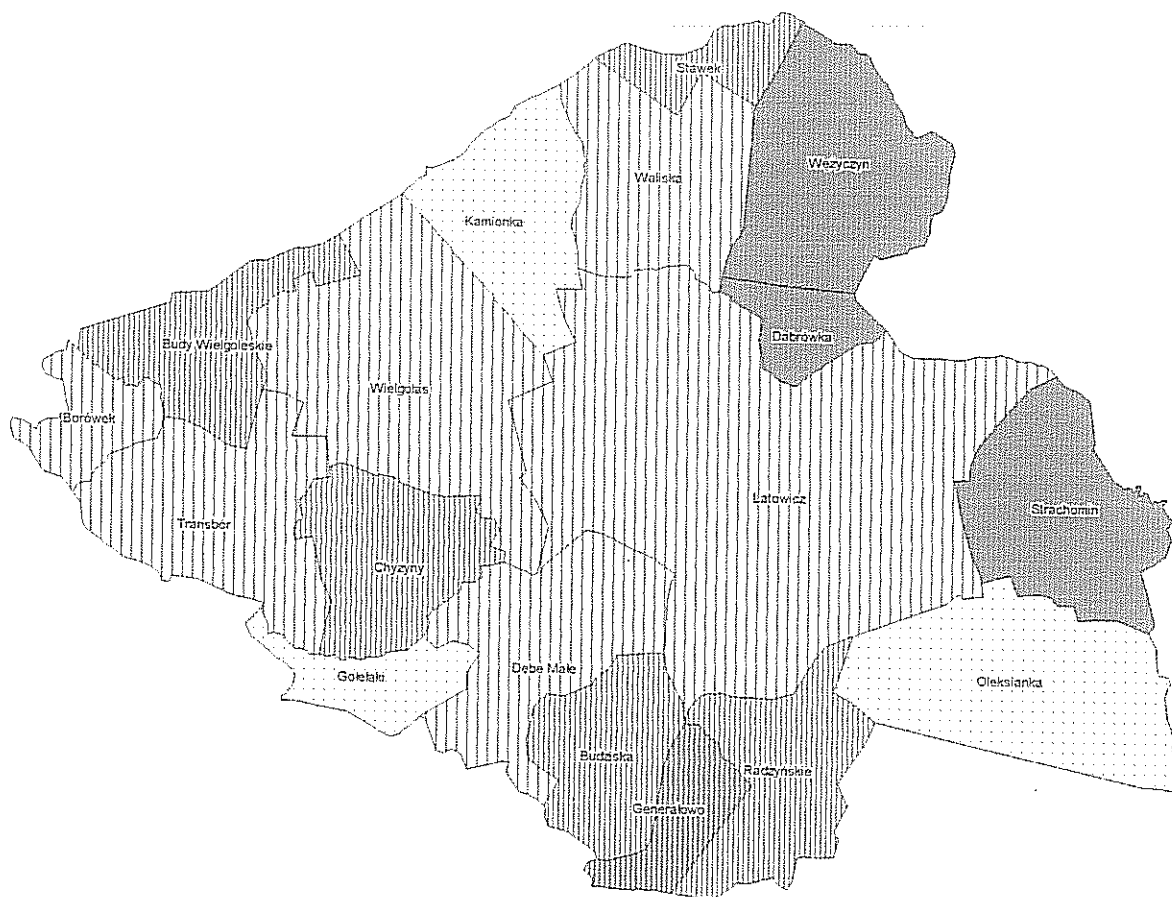
liczba ciągników na 100 ha użytków rolnych

() liczba miejscowości

□	7,1 do 7,5	(3)
▤	7,5 do 8,3	(3)
▥	8,3 do 9,1	(4)
▧	9,1 do 9,9	(6)
▨	9,9 do 10,5	(2)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
 PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

PRACUJĄCY WYŁĄCZNIE I GŁÓWNI
 W INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1996 R.

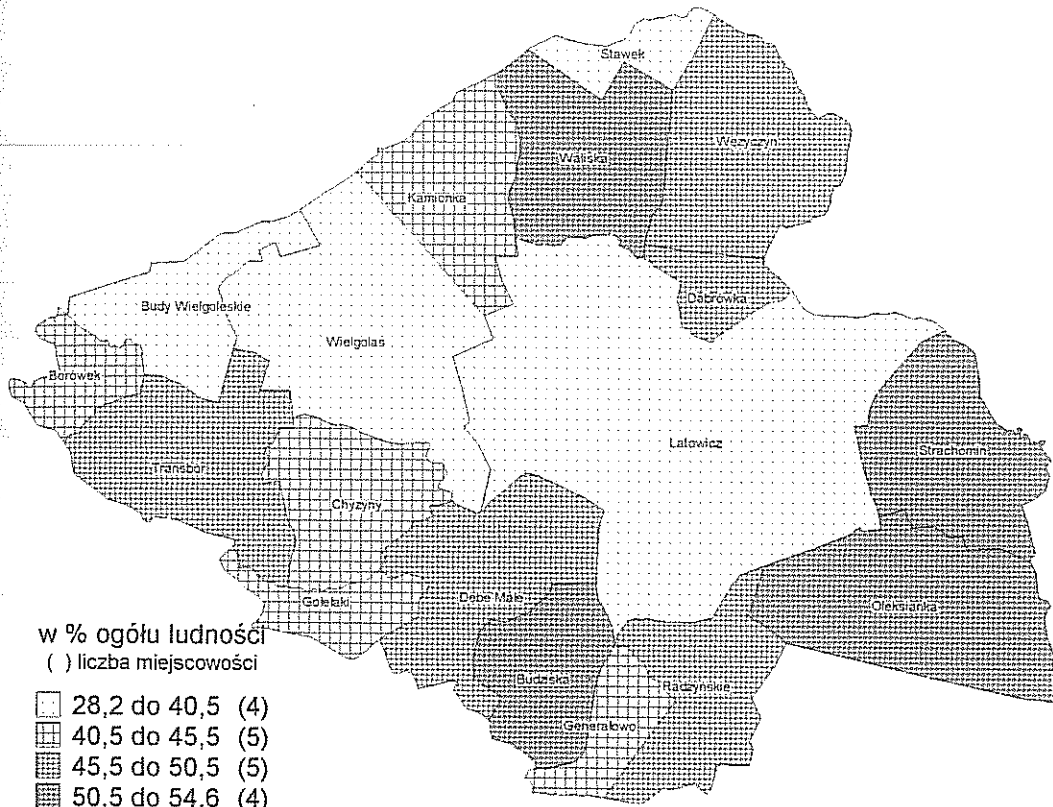

ha użytków rolnych na 10 pracujących
 () liczba miejscowości

- 27 do 30 (3)
- 30 do 35 (6)
- 35 do 40 (5)
- 40 do 45 (1)
- 45 do 54 (3)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

LUDNOŚĆ PRACUJĄCA GŁÓWNIEM W SWOIM
GOSPODARSTWIE ROLNYM W 1988 R. /wg NSP/

LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO W 1988 R. /wg NSP/

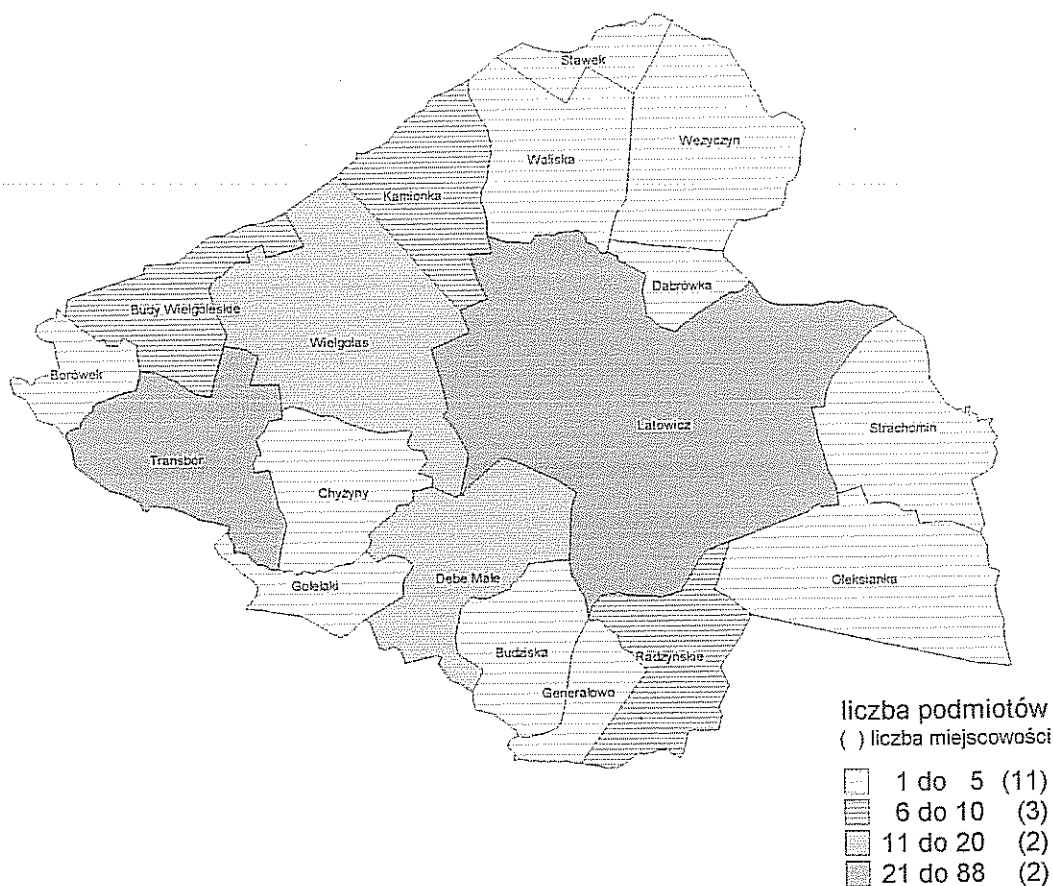
nr_obr	Nazwa	O	Czr	Pg	Pd	Pwp	Czr_o	Pg_o	Pd_o	Pwp_o
0	gm.Latowicz	4 436	2 767	1 932	511	324	62,4	43,6	11,5	7,3
1	Borówek	73	43	32	3	8	58,9	43,8	4,1	11,0
2	Budy Wielgoleskie	248	164	70	59	35	66,1	28,2	23,8	14,1
3	Budziska	154	86	78	0	8	55,8	50,6	0,0	5,2
4	Chyżyny	248	149	108	28	13	60,1	43,5	11,3	5,2
5	Dabówka	78	47	39	5	3	60,3	50,0	6,4	3,8
6	Dębe Małe	268	181	133	21	27	67,5	49,6	7,8	10,1
7	Generałowo	87	48	36	9	3	55,2	41,4	10,3	3,4
8	Gołęjki	132	85	59	11	15	64,4	44,7	8,3	11,4
9	Kamionka	241	154	100	24	30	63,9	41,5	10,0	12,4
10	Latowicz	941	628	362	202	64	66,7	38,5	21,5	6,8
11	Oleksianka	226	144	119	4	21	63,7	52,7	1,8	9,3
12	Radzyńskie	278	161	137	19	5	57,9	49,3	6,8	1,8
13	Stawek	105	58	41	7	10	55,2	39,0	6,7	9,5
14	Strachomin	205	135	112	15	8	65,9	54,6	7,3	3,9
15	Transbór	319	195	152	30	13	61,1	47,6	9,4	4,1
16	Waliska	236	146	122	6	18	61,9	51,7	2,5	7,6
17	Wężyczyn	183	92	88	2	2	50,3	48,1	1,1	1,1
18	Wielgolas	414	251	144	66	41	60,6	34,8	15,9	9,9

Objaśnienia:

O - ogółem, Czr - czynni zawodowo razem, pracujący w gospodarstwie: Pg - głównie, Pd - dodatkowo, Pwp - wyl. poza gosp.
Wskaźniki % do ogółu ludności: Czr_o - cz. zaw. razem, Pg_o - prac. gł., Pd_o - prac. dod., Pwp_o - prac. wyl. poza gosp.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

PODMIOTY ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON
Stan w dniu 4 marca 1998 r.

PODMIOTY ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON
Stan w styczniu 1997 r i marcu 1998 r.

Nr_obr	obreb	Os97	z_do5	z_6_10	z_11_20	z_21_100	Om98
0	gm.Latowicz	163	155	2	2	4	199
1	Borówek	1	1	0	0	0	1
2	Budy Wielgoleckie	6	6	0	0	0	10
3	Budziska	3	3	0	0	0	3
4	Chyżyny	3	3	0	0	0	2
5	Dąbrówka	1	1	0	0	0	1
6	Dęba Mała	14	13	1	0	0	14
7	Generalowo	1	1	0	0	0	2
8	Gołębaki	3	3	0	0	0	5
9	Kamionka	6	6	0	0	0	9
10	Latowicz	68	63	0	2	3	88
11	Oleksianka	6	6	0	0	0	5
12	Redzińskie	5	5	0	0	0	6
13	Stawek	4	4	0	0	0	3
14	Strachomin	0	0	0	0	0	1
15	Transbór	16	15	1	0	0	23
16	Waliszka	3	3	0	0	0	3
17	Wężyczyn	5	5	0	0	0	5
18	Wielgolas	18	17	0	0	1	18

Objaśnienia

Liczba zatrudnionych w zakładzie: z_do5 - 1 do 5 osób, z_6_10 - 6 do 10 osób, z_11_20 - 11 do 20 osób,
z_21_100 - 21 do 100 osób,

Os97 - liczba podmiotów w dniu 15.01.1997r., Om98 - liczba podmiotów w dniu 4.03.1998r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON

5. Uwarunkowania wynikające z infrastruktury społecznej

5.1. Charakterystyka demograficzna gminy

Liczba ludności

Na 31.12.1997r. gmina Latowicz liczyła 5831 osób, w tym 2975 mężczyzn i 2856 kobiet. Na 1 km² przypadało 51 osób co oznacza, że jest to teren wiejski słabo zaludniony.

Rozmieszczenie ludności

Ludność rozmieszczona jest nierównomiernie. Aż 37 % tej ludności skupiało się w dwóch miejscowościach: 25,2 % w miejscowości gminnej (1491 osób) oraz 11,8 % w Wielgolesie (700 osób). Pozostałe miejscowości liczą od 87 mieszkańców (Borówek) do 391 mieszkańców (Transbór). Wśród nich 5 miejscowości znajdowało się w grupie liczącej 300-400 mieszkańców (Budy Wielgoleskie, Dębe Małe, Oleksianka, Redzyńskie, Transbór), 5 miejscowości w grupie 200-300 mieszkańców (Chyżyny, Kamionka, Strachomin, Waliska, Wężyczyn), 3 miejscowości w grupie 100-200 mieszkańców (Budziska, Gołęłaki, Stawek) i 3 miejscowości w grupie do 100 mieszkańców (Borówek, Dąbrówka, Generałowo).

Zmiany w stanie ludności

Stan ludności w gminie Latowicz staje się coraz niższy. W roku 1950 liczyła ona 7048 osób, w roku 1960 - 6702, w roku 1970 - 6505, w roku 1978 - 6297, w roku 1988 - 6037, w roku 1997 - 5831. Wyludnia się większość miejscowości, łącznie z miejscowością gminą. Stan ludności rośnie tylko w Wielgolesie a w ostatnim dziesięcioleciu stabilizuje się w Budziskach, Gołęłakach, Kamionce, Oleksiance, Radzyńskim, Strachominie, Wężyczynie.

Ruch naturalny. Migracje stałe

Zmiany w stanie ludności zachodzą pod wpływem przyrostu naturalnego i migracji stałych. W latach 1975-1997 średni roczny przyrost naturalny charakteryzował

się tendencją malejącą. W latach 1975-1984 wynosił on 6,6 ‰, w latach 1985-1995 już tylko 1,7 ‰, a w roku 1996 - 3,0 ‰ zaś w roku 1997 - 1,2 ‰.

Saldo migracji stałych było ujemne z zaznaczającą się tendencją malejącą. Miał tak napływ ludności na teren gminy jak i odpływ ludności z gminy. W latach 1975-1983 średnie roczne ujemne saldo migracji obejmowało 88 osób, w latach 1984 - 1993 - 46 osób, w latach 1994 -1997 - 29.

Struktura ludności wg płci

W strukturze ludności występują dysproporcje wg płci. Ogólnie na 100 mężczyzn przypada 96 kobiet, przy czym w grupach wiekowych liczących:

7-14 lat - 77 kobiet

15 - 17 lat - 92 kobiety

18-19 lat - 77 kobiet

20 - 24 lat - 94 kobiety

30 - 39 lat - 77 kobiet

40 - 44 lat - 86 kobiet

45 - 49 lat - 76 kobiet

nadwyżka kobiet w stosunku do mężczyzn jest w grupach wiekowych 3-6 lat oraz 50 lat i więcej. Jest ona tym wyższa im starsza jest grupa wiekowa.

Struktura ludności według wieku

Niekorzystne dla gminy tendencje ludnościowe wpłynęły na to, że struktura ludności gminnej jest gorsza w porównaniu ze strukturą ludności wiejskiej województwa mazowieckiego. W roku 1997 27,4 % stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 53,2 % w wieku produkcyjnym a 19,4 % w wieku poprodukcyjnym. Proces starzenia się ludności wpłynął na pogorszenie się struktury ludności wg wieku. W roku 1980 ludzie w wieku przedprodukcyjnym stanowili 28,5 % a w roku 1997 27,4 %, zaś w wieku poprodukcyjnym 18,0 % w roku 1980 a 19,4 % w roku 1997. Najbardziej zaawansowany proces starzenia się ludności występuje w Waliskach, Gołężkach, Dąbrówce, Strachomięnie. Najmłodszą ludność posiada Wielgolas.

Poziom wykształcenia ludności

Poziom wykształcenia ludności jest dość niski. Wg NSP 1988 osoby z wykształceniem wyższym i średnim stanowiły 11,5 % podczas gdy z podstawowym i niepełnym podstawowym 64,7 %.

Źródła utrzymania ludności

Głównym źródłem utrzymania ludności jest praca w rolnictwie. Wg NSP 1988 utrzymywało się z niej 54,7 % tej ludności. W latach 1988-1998 nie zaszły takie zmiany w gospodarce gminy, które tę wielkość w zasadniczy sposób zmieniły. Przyjmuje się dlatego, że odpowiada ona stanowi obecnemu. Na tej podstawie wnioskuje się, że praca poza rolnictwem największą rolę odegra w Wielgolesie oraz Latowiczu. W miejscowościach tych ludzie utrzymujący się z tego źródła stanowili kolejno 40,9 % oraz 35,5 %.

Duża część ludności utrzymuje się z niezarobkowego źródła utrzymania. W wielu miejscowościach, tj. w Budziskach, Dąbrówce, Dębie Małe, Generałowie, Radzyńskim, Strachominie udział tego źródła w porównaniu z pracą poza rolnictwem jest wyższy.

Czynni zawodowo

Rolniczy charakter gminy spowodował wysoką aktywność zawodową ludności. W latach 1988-1997 gospodarka gminy nie zmieniła się na tyle, aby nastąpiło radykalne obniżenie powyższego wskaźnika. Przyjmuje się, że tempo jego zmian nie było wyższe, niż to, które zachodziło w latach 1970-1988. Zakłada się, że w chwili obecnej wynosi ono ok. 51 % a grupa czynnych zawodowo liczy ok. 3000 osób, z tego około 900 osób jest czynna zawodowo poza rolnictwem zaś około 2100 w rolnictwie.

Według stanu na 30.09.1998r. było 154 zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 56 mężczyzn i 98 kobiet. W stosunku do stanu z końca 1997r. bezrobocie zmniejszyło się o 3 osoby. Odnosząc to bezrobocie do liczby ludności należy stwierdzić, że stanowiło mniejszy problem w porównaniu z terenem wiejskim byłego województwa siedleckiego wynosiło bowiem 2,6 %, podczas gdy w byłym województwie siedleckim 3,4 %.

Na terenie gminy w zakładach liczących 5 osób i więcej pracowało 240 osób z tego 78 w edukacji, 45 w działalności produkcyjnej, 31 w handlu i naprawach, 25 w administracji publicznej, 22 w budownictwie, 18 w ochronie zdrowia, 21 w pozostałych dziedzinach.

Podmioty gospodarcze

Na 31.12.1997 r. w rejestrze REGON było zarejestrowanych 194 podmioty, w tym 9 z sektora publicznego, 6 spółek cywilnych, 163 osoby fizyczne. Wśród tych ostatnich 74 podmioty działały w handlu i naprawach, 50 w działalności produkcyjnej, 17 w budownictwie, 6 w transporcie. Należy zaznaczyć, że w pierwszym kwartale 1998 r. liczba podmiotów wzrasta o 22 %.

Główną siedzibą podmiotów gospodarczych jest Latowicz. Funkcjonuje tutaj prawie 45 % podmiotów gminy. Wiele podmiotów działa także w Transborze (23), Wielgolesie (18), Dębe Małe (14), Budach Wielgoleskich (10), Kamionce (9). W pozostałych miejscowościach jest ich od 1 do 6.

Wnioski

1. Do roku 2010 przewiduje się utrzymanie się terenów ludnościowych z lat 1975-1997. Zakłada się przyrost na poziomie 1 ‰ tj. około 6 osób rocznie, zaś ujemne saldo migracji stałych na poziomie ok. 40 osób rocznie. Stąd stan ludności będzie się obniżał osiągając poziom ok. 5750 w roku 2000, ok. 5600 w roku 2005 i 5400 w roku 2010.
2. Wzrost ludności dokona się głównie w miejscowości gminnej i Wielgolesie, pozostałe miejscowości w większym lub mniejszym stopniu będą się wyludniały.
3. Nie znikną dysproporcje według płci. Migracje stałe obejmą głównie młode kobiety, co wpłynie niekorzystnie na zawieranie małżeństw i przyrost naturalny. Pogłębi się w związku z tym, proces starzenia się ludności. Będzie on zachodził przede wszystkim na terenach wyludniających się.
4. Nadal podstawowym źródłem utrzymania pozostanie praca w rolnictwie.
5. Coraz większego znaczenia będzie nabierała indywidualna działalność gospodarcza poza rolnictwem. Nie wydaje się jednak aby do roku 2010 zmieniła ona charakter rolniczy gminy.

5.2. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Według stanu na koniec 1997 roku w gminie Latowicz było 1750 mieszkań o 5462 izbach i powierzchni użytkowej 114,1 tys. m².

Zestawienie podstawowych wskaźników ilustrujących stopień zagęszczenia mieszkań w gminie i średnio na terenach wiejskich byłego województwa siedleckiego przedstawia się następująco:

wyszczególnienie	gmina Latowicz	wieś w byłym woj. siedleckim
przeciętna powierzchnia użytkowa na mieszkanie m ²	65,2	68,2
przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ²	19,8	19,0
przeciętna liczba osób: na mieszkanie	3,30	3,59
na izbę	1,06	1,07

Źródło: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997r.

US Siedlce 1998.

Przeciętne mieszkanie w gminie Latowicz posiada powierzchnię 65,2 m² i jest o 3,0 m² mniejsze od przeciętnego mieszkania na terenach wiejskich w byłym województwie siedleckim. Liczba osób przypadająca na mieszkanie jest znacznie niższa, a na izbę nieco niższa od średniej na wsi w byłym województwie. Zagęszczenie mieszkań mierzone powierzchnia na osobę jest w gminie również mniejsze niż średnio na wsi w byłym województwie.

Liczba ludności w latach 1970-1997 zmniejszył się w gminie z 6505 do 5831 osób, tj. o 10,4%. Liczba mieszkań w tym samym czasie zwiększyła się o 114 tj. 7,0 %.

Jeszcze szybciej rośnie liczba izb i powierzchnia użytkowa mieszkań, co jest rezultatem wymiany starych budynków na nowe o większej powierzchni. Przyrost liczby mieszkań, izb i powierzchni użytkowej mieszkań w zestawieniu z ubytkiem ludności przynosi szybką poprawę wskaźników zagęszczenia mieszkań, co ilustruje tablica 2.

Tab. 2. Zagęszczenie mieszkań w latach 1970-1997

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1997
Przeciętna: liczba izb w 1 mieszkaniu	2,37	2,51	2,86	3,12
powierzchnia: 1 mieszkania w m ²	48,6	51,4	59,4	65,2
m ² pu na 1 osobę	12,4	14,0	15,7	19,8
liczba: osób na 1 mieszkanie	3,92	3,67	3,78	3,30
osób na 1 izbę	1,66	1,46	1,32	1,06
gosp.dom. w 1 mieszk.	1,10	1,09	1,15	0

Źródło: NSP 1988. Ludność i warunki mieszkaniowe. Zeszyt dla gminy Latowicz. GUS Warszawa 1990 i Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997 r. US Siedlce, 1998r.

Poprawia się struktura mieszkań wg liczby izb i jej relacje do struktury gospodarstw domowych według liczby osób. Maleje liczba i udział mieszkań najmniejszych, 1 i 2-izbowych, rośnie zaś 3, 4 i 5-izbowych. Odwrotne tendencje mają miejsce w strukturze gospodarstw domowych wg liczby osób. Proces ten, według danych spisów powszechnych z 1970, 1978 i 1988 ilustruje tablica 3.

Tab. 3. Mieszkania według liczby izb i gospodarstwa domowe według liczby osób w % ogółu mieszkań i gospodarstw domowych

Liczba izb i osób	1970		1978		1988	
	mieszk.	g.dom.	mieszk.	g.dom.	mieszk.	g.dom.
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	14,9	13,4	13,3	14,9	6,8	18,4
2	46,3	21,0	43,3	23,3	37,7	23,5
3	26,8	34,7	26,2	36,4	28,2	32,4
4	11,1		14,5		21,4	
5	0,9	30,9	2,7	25,4	5,94	25,7

źródło: NSP 1988. Ludność i warunki mieszkaniowe. Zeszyt dla gm. Latowicz GUS Warszawa 1990.

Stale poprawia się też stopień wyposażenia mieszkań w instalacje, chociaż poziom jest relatywnie niski. W 1988 roku (wg NSP) zaledwie 32,9 % mieszkań posiadało wodociąg, 25,5 % ustęp splukiwany, 27,2 % łazienkę, 28,6 % ciepłą wodę i 23,5 % centralne ogrzewanie. Nie było gazu sieciowego. Brak jest dokładnych danych o aktualnym stanie wyposażenia mieszkań w instalacje. Szacuje się, że około 8 % mieszkań posiada wodociąg sieciowy i około 42 % zagrodowy. Pozostałe 50 % nadal czerpie wodę ze studni.

Istotne znaczenie posiada rozpoznanie struktury mieszkań według okresu budowy budynków, bowiem nowsze mieszkania są z reguły większe i lepiej wyposażone w instalacje i odwrotnie: im starsze tym mniejsze, na ogół nie posiadające żadnych instalacji, zużyte technicznie i nieogniotrwałe.

Struktura mieszkań według okresu budowy i materiału ścian budynku przedstawia się następująco:

Tab. 4. Budynki i mieszkania wg okresu budowy i materiału ścian w 1988r.

okres budowy	Budynki		Mieszkania		Mieszkania w bud.niep.		Liczba izb w mieszk.
	razem	w t.niep.	w l.bezwzg.	w %	w l.bezwzg.	w %	
Ogółem	1453	726	1581	100,0	800	50,6	2,86
przed 1945	482	99	533	33,7	116	21,8	2,43
1945-1960	363	125	386	24,4	142	36,8	2,56
1961-1970	195	153	211	13,3	165	78,2	3,06
1971-1978	176	144	187	11,8	155	82,9	3,34
1979-1988	237	205	254	16,1	222	87,4	3,67

źródło: NSP 1988. Ludność i warunki mieszkaniowe. Zeszyt dla gm. Latowicz
GUS Warszawa 1990.

W powyższej tabeli należy zwrócić uwagę na następujące dane:

- w 1988r. tylko 33,7 % mieszkań znajdowało się w budynkach wybudowanych przed 1945 rokiem, z których tylko 21,8 % posiadał niepalny materiał ścian.
- w zasobach z lat 1945-1960 mieszkania w budynkach o niepalnym materiale ścian stanowiły 36,8 %, a w zasobach z lat 1960-1988 - 83,1 %,

- przeciętna liczba izb w mieszkaniu rośnie od 2,43 w zasobach wybudowanych przed 1945 rokiem do 3,67 w zasobach z lat 1979-1988.

W gminie dominują mieszkania prywatne, które w 1988 roku stanowiły (wg NSP) 97,1 % ogólnych zasobów, w tym 71,2 % zasobów stanowiły mieszkania z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, a więc zabudowa zagrodowa.

Liczba budynków wynosiła w 1988 roku 1453, z czego 1416 mieszkalnych, 36 mieszkalno-inwentarskich. Struktura budynków mieszkalnych wg liczby mieszkań przedstawia się następująco:

Liczba mieszkań w budynkach	1	2	3	4	5-6	7-8	10 i w.
Liczba budynków	1304	103	5	2	2	-	-

Jak wynika z zestawienia - dominują zdecydowanie budynki o jednym mieszkaniu.

Przeważającym materiałem pokrycia dachu jest w gminie eternit i dachówka (648 budynków, tj. 44,6 % ich ogólnej liczby), następnie blacha (591 budynki, tj. 40,7 %). 214 budynków (14,7 %) było pokrytych innymi materiałami, w tym 77 papą.

W ostatnich latach ruch budowlany w gminie Latowicz jest stosunkowo duży. W latach 1993-1997 oddano do użytku 131 mieszkań tj. 3,7 średnio rocznie na 1000 ludności (średnio na wsi w byłym woj. siedleckim 2,2).

Odsetek mieszkań wybudowanych przed 1945r. zmniejszył się z 48,7 w 1978r. do 31,0 % w 1994r.

Sytuacja mieszkaniowa jest zróżnicowana w poszczególnych wsiach gminy. Według danych NSP 1988 zagęszczenie mierzone liczbą osób na 1 izbę, było najmniejsze w Latowiczu (1,09), a w największe w Borówku (1,73). Zagęszczenie mierzone powierzchnią na osobę, zawierało się w przedziale 12,9 - 18,2 m² i największe było w miejscowości Gołętałki, a najmniejsze w Kamionce (patrz załączona mapa).

Najwięcej mieszkań w budynkach o niepalnym materiale ścian (powyżej 60 %) występuje we wsiach: Kamionka, Wielgolas, Wężyczyn i Oleksianka (patrz tabela i mapa).

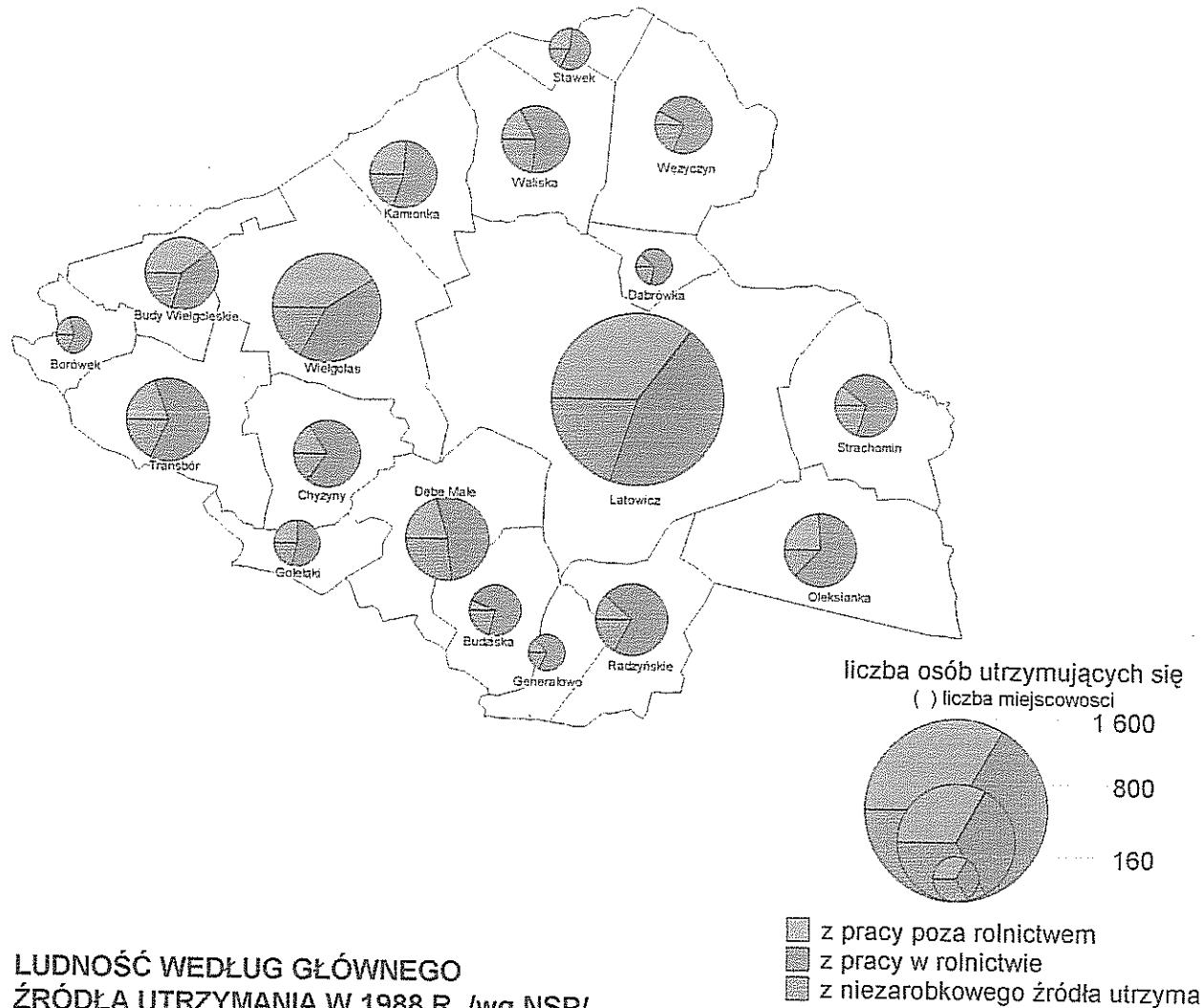
Najwięcej mieszkań wyposażonych w wodociąg (powyżej 50 %) było wówczas w Wężyczynie, a następnie (40-50 %) we wsiach: Dąbrówka i Generałowo (patrz mapa).

Wnioski:

1. Sytuacja mieszkaniowa w gminie Latowicz jest pochodną zachodzących tu procesów demograficznych. procesy te to szybkie wyludnianie i nadmierne postarzenie ludności. Szybkemu wyludnianiu towarzyszy mały ruch budowlany i proces wymiany starych zasobów na nowe. W rezultacie gmina posiada zbliżone do przeciętnych na wsi w byłym województwie siedleckim wskaźniki pod względem stopnia zagęszczenia mieszkań (1,06 osoby/1 izbę, 19,8 m²/osobę), a jednocześnie niski standard wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje. Około 30 % to mieszkania wybudowane przed 1945 rokiem, a kolejne 23 % - wybudowane w latach 1945 - 1960.
2. W ujęciu przestrzennym - najmniejsze zagęszczenie mieszkań (powyżej 16,0 m²/osobę w 1988 roku) występowało w Kamionce, Latowiczu i Strachominie, zaś najwięcej mieszkań w budynkach o niepalnym materiale ścian było w Kamionce, Wężyczynie, Wielgolesie i Oleksiance.
3. Biorąc pod uwagę, że liczba mieszkańców gminy szybko maleje, główna część potrzeb mieszkaniowych dotyczy wymiany starych zasobów na nowe, większe i o wyższym standardzie wyposażenia. Zapotrzebowanie na nowe tereny może wystąpić we wsi gminnej Latowicz oraz ewentualnie w Wielgolesie.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY LATOWICZ

LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA W 1988 R. /wg NSP/

LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO
ŹRÓDŁA UTRZYMANIA W 1988 R. /wg NSP/

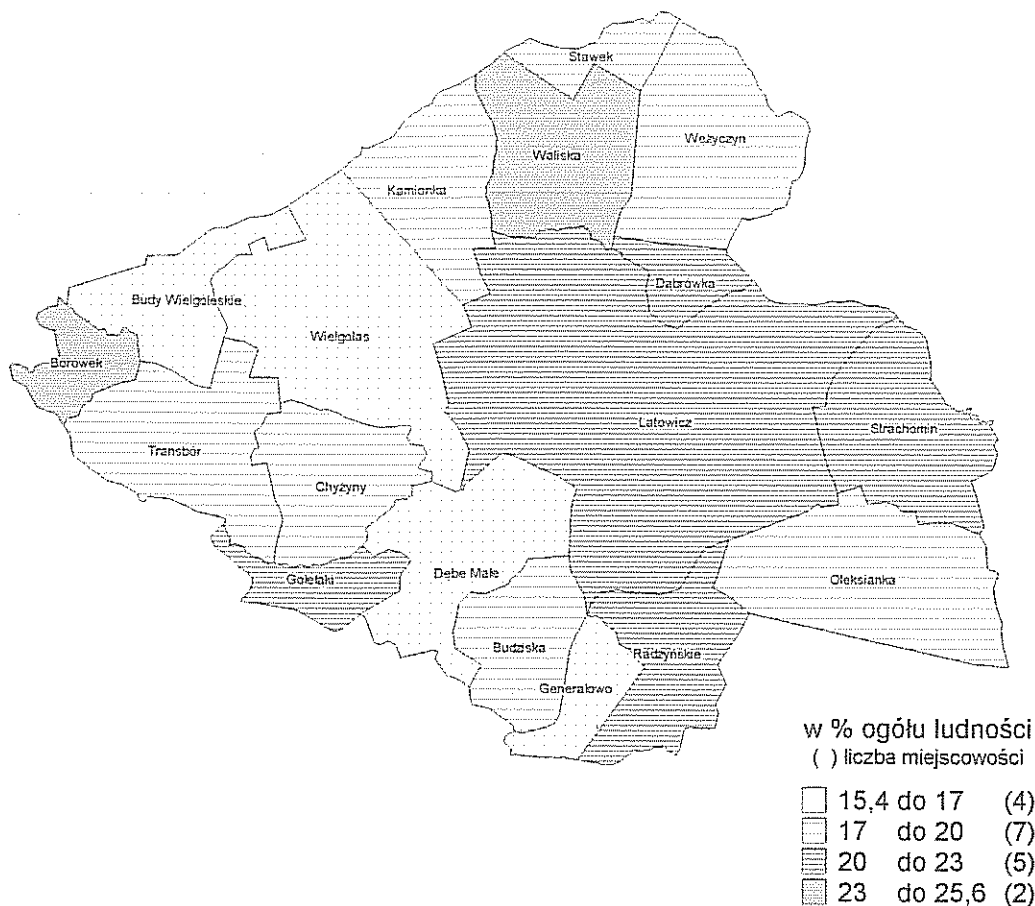
Nr_obr	Nazwa	Og	P1	P4	P7	P1_c	P4_c	P7_c
0	gm.Latowicz	6 037	1 556	3 304	1 177	25,8	54,7	19,5
1	Borówek	97	20	58	19	20,6	59,8	19,6
2	Budy Wielgoleskie	340	134	136	70	39,4	40,0	20,6
3	Budziska	182	12	131	39	6,6	72,0	21,4
4	Chyżyny	273	43	189	41	15,8	69,2	15,0
5	Dąbrówka	105	12	70	23	11,4	66,7	21,9
6	Dębe Małe	428	88	225	115	20,6	52,6	26,9
7	Generalowo	104	14	71	19	13,5	68,3	18,3
8	Gołęźki	160	40	86	34	25,0	53,8	21,3
9	Kamionka	282	74	151	57	26,2	53,5	20,2
10	Latowicz	1 511	537	672	302	35,5	44,5	20,0
11	Oleksianka	310	74	197	39	23,9	63,5	12,5
12	Radzyńskie	310	36	220	54	11,6	71,0	17,4
13	Stawek	122	32	69	21	26,2	56,6	17,2
14	Strachomin	237	25	164	48	10,5	69,2	20,3
15	Transbór	399	78	249	72	19,5	62,4	18,0
16	Waliska	297	51	177	69	17,2	59,6	23,2
17	Wężyczyn	224	18	163	43	8,0	72,8	19,2
18	Wielgołas	656	268	276	112	40,9	42,1	17,1

Objaśnienia:

Og - ludność ogółem, Utrzym. się z: P1 - pracy poza roln., P4 - pracy w roln., P7 - niezarobk. źródła utrzym.
Wsk. % do ogółu ludn.: P1_o - prac. poza roln., P4_o - prac. w roln., P7_o - utrzym. się z niezarobk. źródła

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W 1988 R. /wg NSP/

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 1988 R. /wg NSP/

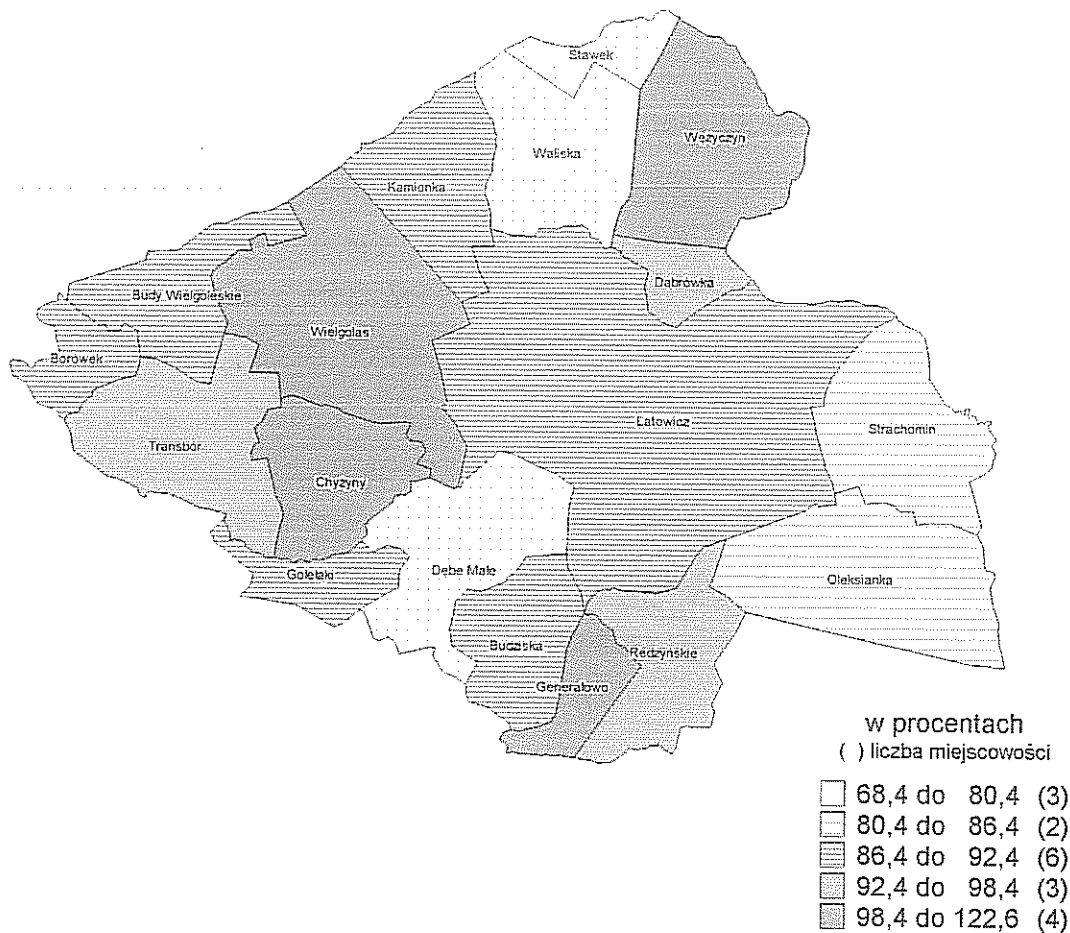
Nr_obr	obreb	Ludn	M	K	Pprod	Prod	Popr	Ppr_L	Pr_L	Popr_L	K_M
0	gm.Latowicz	1 511	3 040	-1 529	-2 829	3 186	1 154	-187,2	210,9	76,4	-50,3
1	Borówek	97	50	47	30	44	23	30,9	45,4	23,7	94,0
2	Budy Wielgoleskie	340	175	165	98	185	57	28,8	54,4	16,8	94,3
3	Budziska	182	99	83	55	91	36	30,2	50,0	19,8	83,8
4	Chyżyny	273	139	134	85	138	50	31,1	50,5	18,3	96,4
5	Dąbrówka	105	51	54	34	47	24	32,4	44,8	22,9	105,9
6	Dębe Małe	428	186	242	88	269	71	20,6	62,9	16,6	130,1
7	Generalowo	104	57	47	36	51	17	34,6	49,0	16,3	82,5
8	Gołęźki	160	88	72	34	90	36	21,3	56,3	22,5	81,8
9	Kamionka	282	153	129	69	163	50	24,5	57,8	17,7	84,3
10	Latowicz	1 511	757	754	413	791	307	27,3	52,3	20,3	99,6
11	Oleksianka	310	157	153	86	167	57	27,7	53,9	18,4	97,5
12	Redzińskie	310	153	157	89	159	62	28,7	51,3	20,0	102,6
13	Stawek	122	67	55	33	66	23	27,0	54,1	18,9	82,1
14	Strachomin	237	116	121	58	128	51	24,5	54,0	21,5	104,3
15	Transbór	399	206	193	118	212	69	29,6	53,1	17,3	93,7
16	Waliska	297	147	150	69	152	76	23,2	51,2	25,6	102,0
17	Wężyczyn	224	112	112	81	99	44	36,2	44,2	19,6	100,0
18	Wielgolas	656	327	329	221	334	101	33,7	50,9	15,4	100,6

Objaśnienia:

Ludn - ludność ogółem, M - mężczyźni, K - kobiety, Pprod - w wieku przedprodukcyjnym, Prod - w wieku produkcyjnym, Popr - w wieku poprodukcyjnym, Ppr_L - Pprod w % ogółem, Pr_L - Prod w % ogółem, Popr_L - Popr w % ogółem, K_M - kobiety na 100 mężczyzn

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

DYNAMIKA LUDNOŚCI W LATACH 1970-1996

DYNAMIKA LUDNOŚCI W LATACH 1970-1996

Nr_obr	Nazwa	L_1970	L_1978	L_1988	L_1996	L78_70	L88_70	L88_78	L96_70
0	gm.Latowicz	6 505	6 297	6 037	5 927	96,8	92,8	95,9	91,1
1	Borówek	95	94	97	87	98,9	102,1	103,2	91,6
2	Budy Wielgoleskie	382	349	340	339	91,4	89,0	97,4	88,7
3	Budziska	203	197	182	187	97,0	89,7	92,4	92,1
4	Chyżyny	248	263	273	249	106,0	110,1	103,8	100,4
5	Dąbrówka	101	110	105	96	108,9	104,0	95,5	95,0
6	Dębe Małe	485	472	428	347	97,3	88,2	90,7	71,5
7	Generałowo	94	104	104	96	110,6	110,6	100,0	102,1
8	Gołęjki	204	155	160	181	76,0	78,4	103,2	88,7
9	Kamionka	331	334	282	299	100,9	85,2	84,4	90,3
10	Latowicz	1 628	1 586	1 511	1 491	97,4	92,8	95,3	91,6
11	Oleksianka	379	333	310	316	87,9	81,8	93,1	83,4
12	Redzynie	323	293	310	309	90,7	96,0	105,8	95,7
13	Stawek	147	137	122	103	93,2	83,0	89,1	70,1
14	Strachomin	299	282	237	249	94,3	79,3	84,0	83,3
15	Transbór	415	415	399	391	100,0	96,1	96,1	94,2
16	Waliska	380	342	297	260	90,0	78,2	86,8	68,4
17	Wężyczyn	220	245	224	227	111,4	101,8	91,4	103,2
18	Wielgolas	571	586	656	700	102,6	114,9	111,9	122,6

Objaśnienia:

L_....- liczba osób w kolejnych latach, L96_70 itd. - dynamika ludności w % we wskazanych okresach

5.3. Jakość życia mieszkańców gminy Latowicz

Uwagi wstępne

Jakość życia w gminie Latowicz wyznaczają dwie grupy czynników: obiektywne, na które składają się: środowisko przyrodnicze, infrastruktura techniczna i społeczna, lokalizacja miejsc pracy oraz subiektywne, tj. warunki mieszkaniowe, sytuacja materialna rodziny, możliwość jej poprawy, itp.

Oceną jakości życia przeprowadzono na podstawie opracowań branżowych, materiałów inwentaryzacyjnych i statystycznych oraz badań ankietowych. W tych ostatnich wzięło udział 40 osób, głównie w wieku 15-54 lata z miejscowości Borówek, Budy Wielgoleskie, Budziska, Chyżyny, Dąbrówka, Dębe Małe, Generałowo, Gołęźki, Kamionka, Latowicz, Oleksianka, Redzyńskie, Stawek, Strachomin, Transbór, Waliska, Wyżyczyn, Wielgolas, reprezentujący różny przekrój zawodowy.

Środowisko naturalne

Środowisko naturalne gminy Latowicz jest typowe dla regionów rolniczych województwa mazowieckiego. Jakość jego podnoszą: malowniczość doliny rzeki Świder z towarzyszącymi jej kompleksami łąk, niski stopień zanieczyszczenia powietrza, brak źródeł hałasu. Obniżają natomiast: niska lesistość, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych ze względu na brak zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Są tu dobre warunki fizjograficzne dla posadowienia standardowych budowli (z wyjątkiem dolin rzecznych). Są także dobre warunki dla prowadzenia działalności rolniczej. Użytki rolne zajmują aż 83,6 % ogólnej powierzchni. Jakość ich jest średnia.

Infrastruktura techniczna

Teren gminy charakteryzuje się stopniem zwodociągowania. Sieć wodociągowa dotarła tylko do miejscowości gminnej, Kamianki i Stawka. W związku z tym ludzie korzystają głównie z własnych ujęć wody. Ze względu na bardzo złą jakość wody w studniach kopanych, wszyscy ankietowani zwracają uwagę na konieczność zwodociągowania ich miejscowości.

Nie ma systemu kanalizacyjnego. Konieczność budowy takiego systemu podnoszą ankietowani z Latowicza, Chyżyn i Strachomina.

✓ Gmina nie jest podłączona do sieci gazowej. Potrzebę gazyfikacji zgłaszają ankietowani z Budzisk, Dąbrówki, Kamionki, Redzyńskiego, Wyżyczyna.

Komunikacja

Gmina posiada bardzo dobry układ komunikacyjny, zły natomiast stan techniczny dróg. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka, która licząc 15,2 km na długości 5,8 km nie posiada właściwej szerokości normatywnej. Tylko 69 % dróg powiatowych posiada nawierzchnię twardą ulepszoną. Drogi gminne są nie utwardzone. Drogi gminne i powiatowe są zbyt wąskie, aby mogła funkcjonować komunikacja zbiorowa. W tej sytuacji wszyscy ankietowani jako najważniejszy problem do rozwiązania uznali poprawę stanu dróg.

Elektroenergetyka

✓ Gmina posiada dobre warunki energetyczne w zakresie zasilania SN 15 kV, zle natomiast w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną niskiego napięcia. Aż w 10 wsiach konieczne jest przeprowadzenie modernizacji urządzeń energetycznych. W pierwszej kolejności są to: Borówek, Budy Wielgoleskie, Transbór, w których używanie środków o napędzie elektrycznym uniemożliwiają częste awarie, duże spadki napięcia, brak mocy. W następnej kolejności właściwe prace należy wykonać w Budziskach, Stawkach, Wielgolesie, Wężyczynie, Latowiczu.

Dobre warunki energetyczne posiadają: Oleksianka, Dąbrówka, Dębe Małe, Kamionka, Waliska (bez kolonii), Strachomin (bez kolonii), Generałowo i Redzyńskie.

Telefonizacja

✓ Gmina charakteryzuje się niskim stopniem telefonizacji. Według stanu na 31.12.1999r. na 1000 ludności przypadało 16,6 abonentów telefonicznych, podczas gdy na wsi w byłym województwie siedleckim 48,9.

Konieczność telefonizacji podnoszą ankietowani z Bud Wielgoleskich, Budzisk, Chyżyn, Dąbrówki, Gołęślak, Kamionki, Stawek, Walisk.

Szkoły. Przedszkola

W roku szkolnym 1997/1998 gmina posiadała 5 szkół, w których kształciło się 659 uczniów. Ich rozmieszczenie (Latowicz, Wielgolas, Transbór, Dębe Małe, Redzyńskie) odpowiadało potrzebom mieszkańców gminy, gdyż nikt z ankietowanych nie wnioskował budowy nowego obiektu. Wymieniono tylko konieczność budowy sali gimnastycznej i boiska sportowego w Wielgolesie.

Nie działało ani jedno przedszkole. Funkcjonowały tylko oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Nie wydaje się aby istniała konieczność jego uruchomienia, gdyż nie wyrażał takiej potrzeby nikt z ankietowanych.

Handel i usługi

Sieć sklepów odpowiadała generalnie potrzebom mieszkańców gminy. Tylko dwóch ankietowanych: z Oleksianki i Budzisk wnioskuje uruchomienie w swoich miejscowościach sklepów spożywczych.

Usługi społeczne świadczone są głównie w miejscowości gminnej. Większość ankietowanych kilka razy w miesiącu robi zakupy i korzysta z usług w Mińsku Mazowieckim i Stoczku Łukowskim.

Służba zdrowia

✓ Gmina posiada 2 ośrodki zdrowia (w Latowiczu oraz 1 punkt apteczny), w których pracuje 4 lekarzy, w tym jeden lekarz dentysta. Zaspokajają one potrzeby mieszkańców gminy, gdyż ankietowani nie zgłaszali konieczności uruchomienia w innej miejscowości ośrodków zdrowia czy nowych gabinetów.

Kultura

Mieszkańcy gminy odczuwają brak obiektów kultury. Aby poprawić jakość życia ankietowani wnioskują budowę świetlic - domów kultury w Budach Wielgoleskich, Dębach Małych, Kamionce, Latowiczu, Strachominie.

Ruch budowlany

Ruch budowlany na terenie gminy jest typowy dla regionów rolniczych. Od czasu uchwalenia planu do 1998 roku powstały 173 zabudowy zagrodowe, 70 zabudowań jednorodzinnych, 35 zabudowań letniskowych i 31 innych zabudowań. Był on najwyższy w miejscowości gminnej (gdzie wybudowano 42 zabudowania zagrodowe, 23 jednorodzinne, 14 letniskowych, 9 innych) oraz w Wielgolesie (51 zabudowań zagrodowych, 15 jednorodzinnych, 4 letniskowe, 2 inne), a w dalszej kolejności w Oleksiance (8 zabudowań zagrodowych, 8 jednorodzinnych, 2 letniskowe, 3 inna zabudowa). Niewielki ruch budowlany miał miejsce w Stawkach (powstała tylko 1 zabudowa zagrodowa), w Generałowie (1 zabudowa zagrodowa i 1 letniskowa), w Budziskach (2 zabudowy zagrodowe), Borówku (1 zabudowa zagrodowa, 1 zabudowa jednorodzinna, 1 inna zabudowa).

Ankietowani preferują zabudowę jednorodziną skoncentrowaną. Uważają, że należy ją rozwijać w takich miejscowościach jak Wielgolas i Latowicz.

Warunki mieszkaniowe

Warunki mieszkaniowe określa się jako średnie na tle wsi typowo rolniczych. Wyraża się to w zagęszczeniu mieszkań, ich wyposażeniu w podstawowe instalacje, wieku budynków mieszkalnych.

Większość ankietowanych jest zadowolona ze swoich warunków mieszkaniowych. Spośród 10 niezadowolonych 6 planuje budowę nowego domu a 3 remont i modernizację starego.

Przestrzennie sytuacja mieszkaniowa jest zróżnicowana. Biorąc pod uwagę zagęszczenie mieszkań najlepsza sytuacja była w Latowiczu, Kamionce i Strachominie, a najgorsza w Budach Wielgoleskich, Gołężkach, Wielgolesie. Najnowsze budynki mieszkalne są w Budach Wielgoleskich i Budziskach najstarsze w Borówku i Gołężkach.

Wyposażenie mieszkań

O średnim poziomie życia świadczy wyposażenie mieszkań w dobra trwałego użytkowania. Na 40 ankietowanych 15 nie ma pralki automatycznej, 2 telewizora kolorowego, 12 magnetowidu, 7 samochodu osobowego.

Możliwość uzyskiwania dochodów.

Głównym źródłem uzyskiwania dochodów mieszkańców gminy jest praca w rolnictwie. Jest niewiele podmiotów gospodarczych stwarzających miejsca pracy poza rolnictwem. Stąd mieszkańcy gminy odczuwają duże trudności z uzyskaniem zatrudnienia poza gospodarstwem rolnym. Prowadzi to do dużego przeludnienia agrarnego. Nie znalazło ono wyraz w bezrobociu zarejestrowanym, jest ono natomiast ukryte w gospodarstwach rolnych. Np według Powszechnego Spisu Rolniczego w 1996 roku liczba pracujących wyłącznie i głównie w indywidualnych gospodarstwach rolnych na 100 ha wynosiła 28,6 osób, nie powinna natomiast przekroczyć 20 osób. W tych warunkach problemy zatrudnienia może w pewnym stopniu rozwinąć agroturystyka. Predysponowane są do tego szczególnie miejscowości położone w pobliżu rzeki Świder.

Opieka społeczna

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystało w roku 1997 142 osoby co stanowiło 2,4 % ogółu ludności. Na wsi w byłym województwie siedleckim wskaźnik ten wynosił 5,0 %.

Zachorowalność. Umieralność.

Zachorowalność w gminie Latowicz nie odbiega od przeciętnej na wsi. Najczęściej powtarzające się choroby to przeziębieniowe, wieńcowe i układu oddechowego. Wysoka jest umieralność. Przyczyna tego jest zaawansowany proces starzenia się ludności.

Sposób spędzania wolnego czasu

Mieszkańcy gminy Latowicz najczęściej odpoczywają oglądając programy telewizyjne.

Bezpieczeństwo mieszkańców gminy

Mieszkańcy czują się bezpiecznie w swoich miejscowościach. Ankietowani na pytanie czy chcą zmienić miejsce swego zamieszkania odpowiadają, że "czują się tu dobrze", "jest tu moje miejsce rodzinne", "z tą miejscowością związałem dalsze życie, "związany jestem z gospodarstwem", itp.

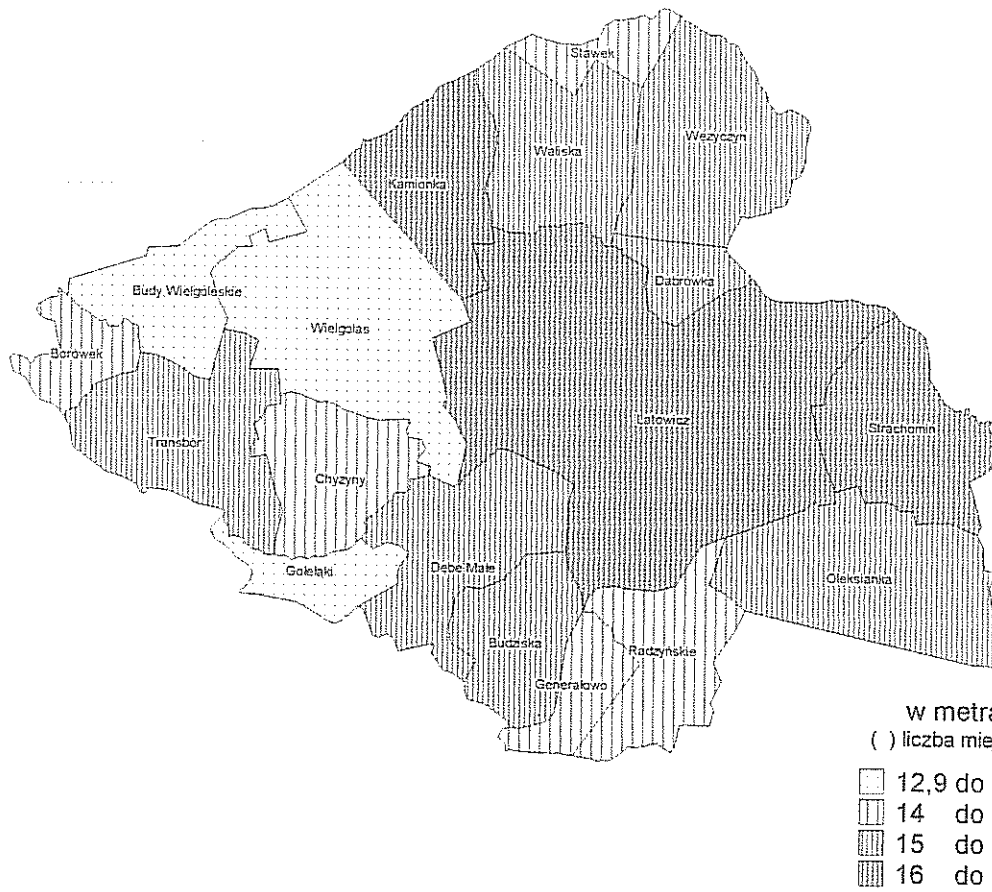
Wnioski

Aby poprawić jakość życia na terenie gminy należy:

- stopniowo zwiększać lesistość gminy, co zabezpieczy grunty przed erozją,
- poprawić stan dróg poprzez ich poszerzenie i utwardzenie,
- kontynuować proces wodociągowania wsi,
- stworzyć system kanalizacyjny,
- przeprowadzić reelektryfikację tych wsi, w których urządzenia energetyczne pochodzą sprzed 1967 roku (Borówek, Budy Wielgoleskie, Transbór, Budziska, Stawki, Wielgolas, Wężyczyn, Latowicz),
- stworzyć bazę dla rozwoju kultury.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ NA 1 OSOBĘ W 1988 R. /wg NSP/

ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE W 1988 R. /wg NSP/

Nr_obr	Nazwa	Bud	Mieszk	Izby	P_mkw	Ludn	Gosp	P_M	P_L	I_M	L_M	G_M	L_I
0	gm Latowicz	1 416	1 581	4 515	93 946	5 973	1 815	59,4	15,7	2,86	3,78	1,15	1,32
1	Borówek	18	26	56	1 405	97	26	54,0	14,5	2,15	3,73	1,00	1,73
2	Budy Wielgocieskie	81	82	225	4 608	340	102	56,2	13,6	2,74	4,15	1,24	1,51
3	Budziska	43	44	133	2 846	182	51	64,7	15,6	3,02	4,14	1,16	1,37
4	Chyzyny	52	63	194	4 042	273	63	64,2	14,8	3,08	4,33	1,00	1,41
5	Dąbrówka	21	28	79	1 614	105	33	57,6	15,4	2,82	3,75	1,16	1,33
6	Dębe Małe	77	88	256	5 727	367	114	65,1	15,6	2,91	4,17	1,30	1,43
7	Generalowo	22	25	67	1 485	104	25	59,4	14,3	2,68	4,16	1,00	1,55
8	Gołeląki	35	35	102	2 067	160	45	59,1	12,9	2,91	4,57	1,29	1,57
9	Kamionka	65	71	220	5 145	282	83	72,5	18,2	3,10	3,97	1,17	1,28
10	Latowicz	429	494	1 387	28 970	1 508	539	54,6	17,9	2,81	3,05	1,09	1,09
11	Oleksianka	70	76	210	4 786	310	90	63,0	15,4	2,75	4,05	1,18	1,48
12	Redzyńskie	68	70	201	4 621	310	73	66,0	14,9	2,87	4,43	1,04	1,54
13	Stawek	32	33	84	1 714	122	38	51,9	14,0	2,55	3,70	1,15	1,45
14	Strachomin	65	69	191	4 010	237	76	58,1	16,9	2,77	3,43	1,10	1,24
15	Transbór	84	88	290	6 127	399	115	69,6	15,4	3,30	4,53	1,31	1,38
16	Wąłiska	75	80	216	4 448	297	86	55,6	15,0	2,73	3,71	1,08	1,36
17	Weżyczyn	52	56	160	3 428	224	67	61,2	15,3	2,86	4,00	1,20	1,40
18	Wielgolas	127	153	442	8 903	656	192	58,2	13,6	2,89	4,29	1,25	1,48

Objaśnienia:

Bud - budynki, Mieszk - mieszkania,

P_mkw - powierzchnia użytkowa mieszkań w metrach kwadratowych

Ludn - ludność w mieszkaniach, Gosp - gospodarstwa domowe, P_M - powierzchnia 1 mieszkania,

P_L - pow. użytkowa mieszkań na osobę, I_M - liczba izb w mieszkaniu, L_M - liczba osób w mieszkaniu,

G_M - liczba gosp. domowych w mieszkaniu, I_I - liczba osób na 1 izbie

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ NA 1 OSOBĘ W 1988 R. /wg NSP/

w metrach²
() liczba miejscowości

□	12,9 do 14	(3)
▨	14 do 15	(5)
▩	15 do 16	(7)
▪	16 do 18,2	(3)

ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE W 1988 R. /wg NSP/

Nr_obr	Nazwa	Bud	Mieszk	Izby	P_mkw	Ludn	Gosp	P_M	P_L	I_M	L_M	G_M	L_I
0	gm. Latowicz	1 416	1 591	4 515	93 946	5 973	1 815	59,4	15,7	2,86	3,78	1,15	1,32
1	Borówek	18	26	56	1 405	97	26	54,0	14,5	2,15	3,73	1,00	1,73
2	Budy Wielgoleskie	81	82	225	4 608	340	102	56,2	13,6	2,74	4,15	1,24	1,51
3	Budziska	43	44	133	2 846	182	51	64,7	15,6	3,02	4,14	1,16	1,37
4	Chyzyny	52	63	194	4 042	273	63	64,2	14,8	3,08	4,33	1,00	1,41
5	Dąbrówka	21	26	79	1 614	105	33	57,6	15,4	2,82	3,75	1,18	1,33
6	Debe Małe	77	88	256	5 727	367	114	65,1	15,6	2,91	4,17	1,30	1,43
7	Generalowo	22	25	67	1 485	104	25	59,4	14,3	2,68	4,16	1,00	1,55
8	Golełki	35	35	102	2 067	160	45	59,1	12,9	2,91	4,57	1,29	1,57
9	Kamionka	65	71	226	5 145	282	83	72,5	16,2	3,10	3,97	1,17	1,28
10	Latowicz	429	494	1 387	26 970	1 508	536	54,6	17,9	2,81	3,05	1,09	1,09
11	Oleksianka	70	76	210	4 786	310	90	63,0	15,4	2,76	4,08	1,18	1,48
12	Radzyńskie	68	70	201	4 621	310	73	66,0	14,9	2,87	4,43	1,04	1,54
13	Stawek	32	33	84	1 714	122	36	51,9	14,0	2,55	3,70	1,15	1,45
14	Strachomin	65	69	191	4 010	237	76	58,1	16,9	2,77	3,43	1,10	1,24
15	Transbór	84	88	290	6 127	399	115	69,6	15,4	3,30	4,53	1,31	1,38
16	Walska	75	80	218	4 448	297	86	55,6	15,0	2,73	3,71	1,08	1,36
17	Węzyczyn	52	58	160	3 428	224	67	61,2	15,3	2,86	4,00	1,20	1,40
18	Wielgołas	127	153	442	8 903	656	192	58,2	13,6	2,89	4,29	1,25	1,48

Objaśnienia:

Bud - budynki, Mieszk - mieszkania,

P_mkw - powierzchnia użytkowa mieszkań w metrach kwadratowych

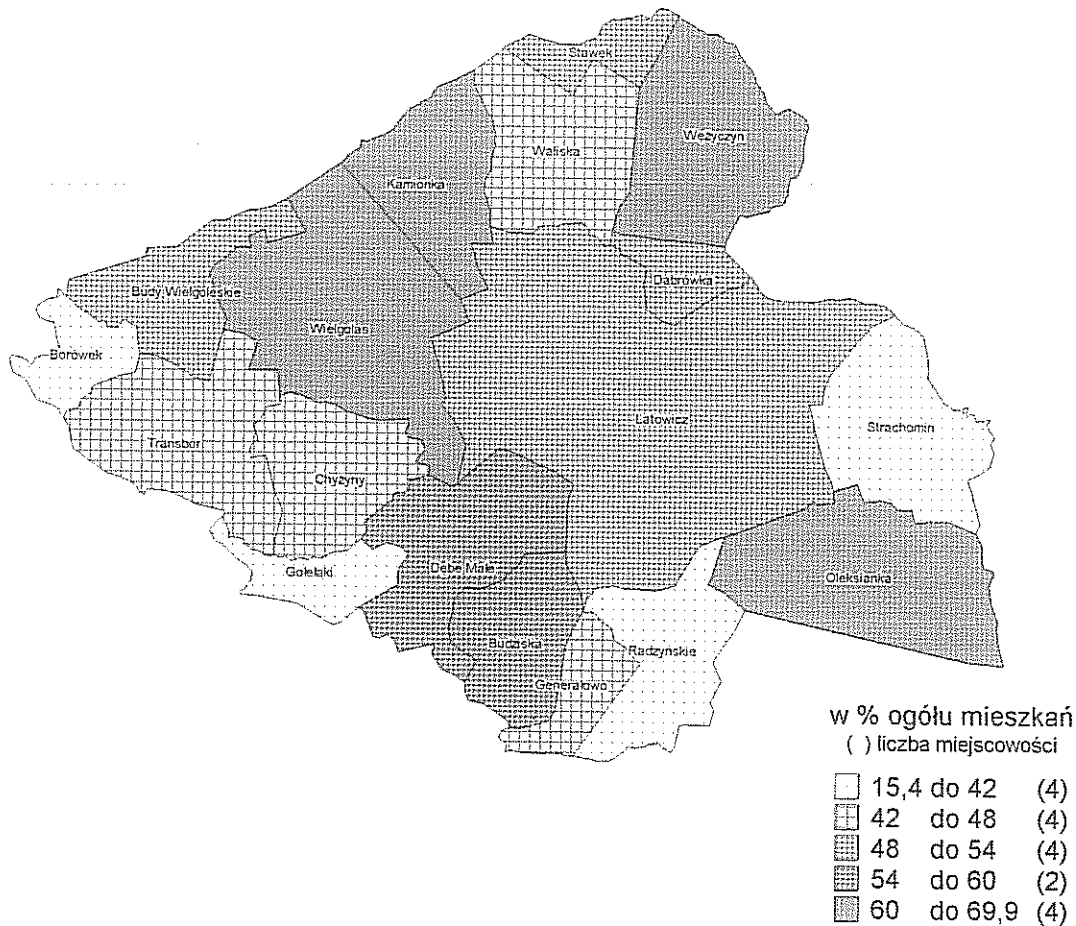
Ludn - ludność w mieszkaniach, Gosp - gospodarstwa domowe, P_M - powierzchnia 1 mieszkania,

P_L - pow. użytkowa mieszkań na osobę, I_M - liczba izb w mieszkaniu, L_M - liczba osób w mieszkaniu,

G_M - liczba gosp. domowych w mieszkaniu, I_I - liczba osób na 1 izbę

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

MIESZKANIA W BUDYNKACH NIEPALNYCH W 1988 R. /wg NSP/

MIESZKANIA WEDŁUG OKRESU BUDOWY I MATERIAŁU ŚCIAN W 1988 R. /wg NSP/

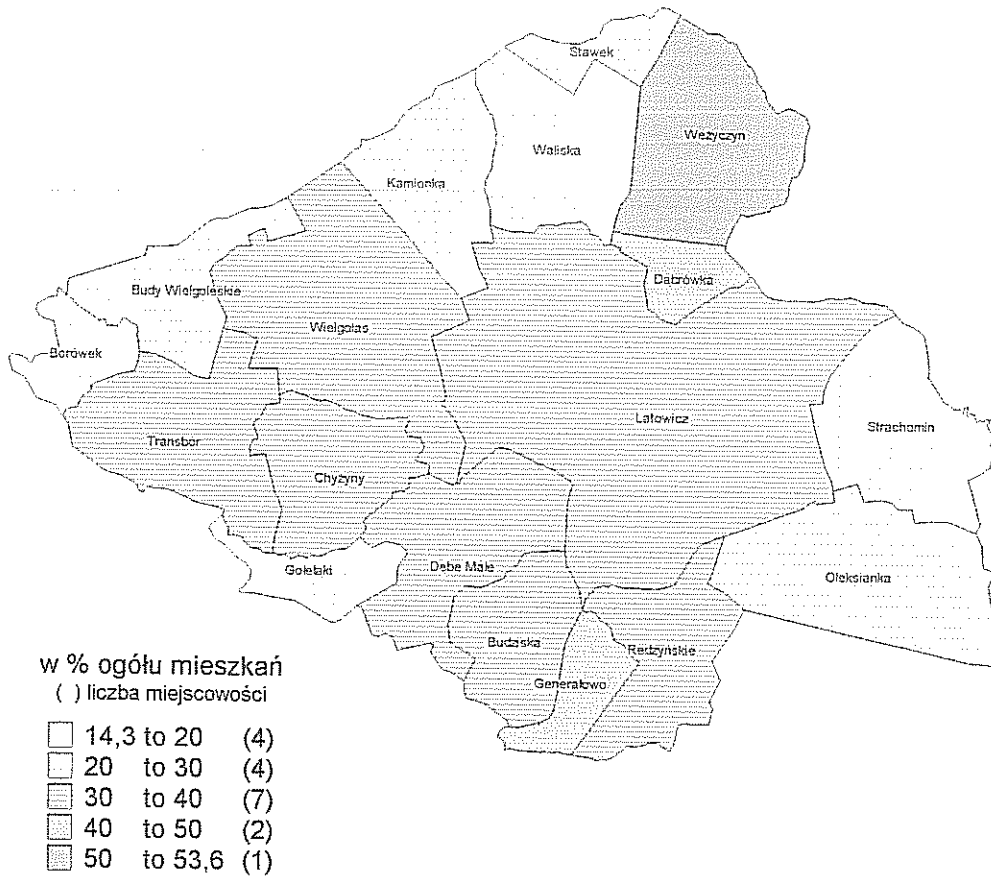
Nmst	Nazwa	P1	P2	P3	P4	P2_P1	P3_P1
0	gm.Latowicz	1 544	423	770	360	27,4	49,9
1	Borówek	26	3	4	2	11,5	15,4
2	Budy Wielgoleskie	81	35	42	29	43,2	51,9
3	Budziska	44	19	26	17	43,2	59,1
4	Chyżyny	62	18	29	17	29,0	46,8
5	Dąbrówka	26	7	14	7	26,9	53,8
6	Dębe Małe	83	22	45	15	26,5	54,2
7	Generałowo	25	7	11	7	28,0	44,0
8	Gołęłaki	35	5	9	3	14,3	25,7
9	Kamionka	68	22	42	19	32,4	61,8
10	Latowicz	489	126	242	105	25,8	49,5
11	Oleksianka	75	18	47	16	24,0	62,7
12	Redzyńskie	70	14	23	13	20,0	32,9
13	Stawek	33	10	16	6	30,3	48,5
14	Strachomin	65	11	15	10	16,9	23,1
15	Transbór	85	24	37	20	28,2	43,5
16	Wałiska	79	19	35	17	24,1	44,3
17	Wężyczyn	55	17	33	15	30,9	60,0
18	Wielgolas	143	46	100	42	32,2	69,9

Objaśnienia:

P1 - mieszkania ogółem, P2 - w tym wybudowane w latach 1970 - 1988, P3 - mieszkania w budynkach o niepalnym materiale ścian, P4 - w tym wybudowane w latach 1970 - 1988, P2_P1 - P2 w % P1, P3_P1 - P3 w % P1

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W WODOCIĄG W 1988 R. /wg NSP/

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W WODOCIĄG W 1988 R. /wg NSP/

Nms	Nazwa	P1	P2	P3	P4	P5
000	woj.siedleckie	169 793	89 242	47 380	52,6	27,9
000	gm.Latowicz	1 581	520	40	32,9	2,5
001	Borówek	26	5	0	19,2	0,0
002	Budy Wielgoleskie	82	21	0	25,6	0,0
003	Budziska	44	15	0	34,1	0,0
004	Chyżyny	63	23	0	36,5	0,0
005	Dąbrówka	28	13	2	46,4	7,1
006	Dębe Małe	88	34	2	38,6	2,3
007	Generalowo	25	11	0	44,0	0,0
008	Golełaki	35	5	0	14,3	0,0
009	Kamionka	71	18	0	25,4	0,0
010	Latowicz	494	183	32	37,0	6,5
011	Oleksianka	76	17	0	22,4	0,0
012	Redzyńskie	70	22	0	31,4	0,0
013	Stawek	33	9	2	27,3	6,1
014	Strachomin	69	11	0	15,9	0,0
015	Transbór	88	31	2	35,2	2,3
016	Waliska	80	12	0	15,0	0,0
017	Weżyczyn	56	30	0	53,6	0,0

Objaśnienia:

P1 - mieszkania ogółem, P2 - wyposażone w wodociąg, P3 - w tym sieciowy,
P4 - wyposażone w wodociąg w % ogółem, P5 - wyposażone w wodociąg sieciowy w % ogółem

6. UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

6.1. Infrastruktura sanitarna

Zaopatrzenie w wodę

✓ Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy Latowicz są ujęcia wód głębinowych służące zbiorowemu zaopatrzeniu ludności w wodę oraz studnie kopane. Na terenie gminy znajduje się jedna stacja wodociągowa, która zlokalizowana jest w północno-wschodniej części miejscowości Latowicz na działce nr 542 przy ul. Kuźniarskiej²⁰. Źródłem wody dla stacji jest studnia głębinowa usytuowana na działce nr 540 stanowiącej siedzibę Lecznicy Weterynaryjnej. Studnia jest własnością Urzędu Gminy Latowicz. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne studni wynoszą:

$Q_e = 15 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=23 \text{ m}$ i głęb. 159 m (Decyzja UW w Siedlcach z dnia 23.01.1991r. Znak 8530/5/91).

Studnia posiada strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej, natomiast strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana. Stacja wodociągowa została zaprojektowana w układzie jednostopniowego pompowania wody. Woda ze studni głębinowej dostarczana jest za pomocą pompy głębinowej do budynku stacji wodociągowej w celu jej uzdatnienia. Po uzdatnieniu woda tłoczona jest poprzez hydrofony do sieci wodociągowej i do punktów rozbioru. Stacja Uzdatniania Wody wyposażona jest w następujące urządzenia:

- odzłaziacze O1300 o wydajności $10,0 \text{ m}^3/\text{h}$
- zbiornik hydroforowy O1600 o poj. 3250 l
- operat sprężarkowy typu AH 323R40
- chlorator

Badania wody przeprowadzone przez TSSE w Mińsku Maz. stwierdzają przydatność wody do celów pitnych i gospodarstwa domowego.

Aktualnie ze Stacji Uzdatniania Wody w Latowiczu, zaopatrywana jest w

wodę tylko część mieszkańców wsi Latowicz. Wg danych z Urzędu Gminy Latowicz ilość przyłączy wodociągowych oraz długość sieci wodociągowej wynosi (stan na dzień 1.01.1999).

- Wodociąg I etap - 63 przyłącza - 1300 mb sieci wodociągowej
- Wodociąg II etap - 45 przyłączy - 963 mb sieci wodociągowej

Część wsi gminy Latowicz zaopatrywana jest w wodę ze Stacji Uzdatniania Wody "Piaseczno" gm. Ceglów, która jest inwestycją wspólną trzech gmin. udział gminy Latowicz wynosi 15,9 %.

Obecnie wg danych UG Latowicz, ze SUW "Piaseczno" zaopatrywane są w wodę następujące wsie, dla których ilość przyłączy wodociągowych i długość sieci wynosi:

- Stawek 16 przyłączy.	długość sieci wodociągowej	2800 mb,
- Waliska 57	"-	6300 mb
- Kamionka 53	"-	6400 mb
- Wężyczyn 39	"-	5400 mb
- Latowicz 176	"-	12400 mb.

Budowa sieci wodociągowej we wsi Latowicz jest obecnie jeszcze w trakcie realizacji, przewidziane zakończenie inwestycji do 30.11.1999r.

Źródłem wody dla SUW "Piaseczno" jest pięć studni głębinowych o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q_e=243$ m³/h i głębokości 44-76 m. Eksploatacja w/w sieci wodociągowej zostanie zlecona Zarządowi Gminy Mrozy.

Na terenie gminy istnieją również indywidualne ujęcia wód głębinowych, które posiadają zatwierdzone zasoby wodne w kat. "B". Są one zlokalizowane na terenie następujących wsi:

- Wielgolas - Ośrodek Zdrowia

$Q_e=6.4 \text{ m}^3/\text{h}$ $s=3,7 \text{ m}$ głęb. 36 m odwiercona 1974r.

- Dębe Małe - Państwowy Dom Opieki - odwiercona 1984r.

$Q_e=9 \text{ m}^3/\text{h}$ $s=18 \text{ m}$ gł. 200 m

- Waliska - RSP

St. 1 $Q_e=5 \text{ m}^3/\text{h}$ $s=4 \text{ m}$ gł. 117 m

St. 2 $Q_e=12 \text{ m}^3/\text{h}$ $s=4,5 \text{ m}$ gł. 117 m

St. 3 $Q_e=5 \text{ m}^3/\text{h}$ $s=4,0 \text{ m}$ odwiercona 1977r.

- Latowicz - Zakład Mleczarski

$Q_e = 9,0 \text{ m}^3/\text{h}$ $s=34 \text{ m}$ gł. 116 - odwiercona 1975 - obecnie nie eksploatowana.

Pozostali mieszkańcy gminy zaopatrują się w wodę ze studni kopanych i wodociągów zagrodowych o małych wydajnościach, wskazujących okresowy brak wody. Woda z tych studni charakteryzują się złą jakością zarówno pod względem fizyko-chemicznym jak i bakteriologicznym, ponieważ najczęściej nie posiadają one żadnej izolacji od wód powierzchniowych i ścieków gospodarczych.

Odprowadzania ścieków sanitarnych

Gmina nie posiada zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych. Istnieją tylko indywidualne systemy kanalizacji odprowadzające ścieki do zbiorników bezodpływowych, które opróżniane są okresowo na oczyszczalnię ścieków w Siennicy.

Ścieki sanitarne z wszystkich budynków, które są pod Zarządem Urzędu Gminy Latowicz oraz wody odsiąkowe z wysypiska odpadów stałych są wywożone przez prywatnego przedsiębiorcę upoważnionego do świadczenia usług w tym zakresie, tj. p. Waldemara Salomon zam. Stara Wieś.

Pozostali mieszkańcy gminy wywożą nieczystości płynne na oczyszczalnię ścieków w Siennicy we własnym zakresie.

Istniejąca gospodarka ściekami zagraża skażeniu środowiska naturalnego.

Usuwanie odpadów stałych

Na terenie gminy usuwanie odpadów stałych odbywa się na gminne wysypisko odpadów komunalnych, zlokalizowane w odległości około 1,5 km od centrum wsi Latowicz, na działce nr 1891. jest to wysypisko urządzone, spełniające wymogi sanitarne i ochrony środowiska. Eksploatacja wysypiska została rozpoczęta w 1991r. Parametry techniczne wysypiska:

- powierzchnia całkowita 0,60 ha
- chłonność wysypiska 25094 m³,
- przewidywany okres eksploatacji - 14 lat,
- zabezpieczenie niecki wysypiska - folia polietylenowa,
- ujmowanie odcieków z wysypiska - systemem drenażowym.

Strefa uciążliwości wysypiska wynosi 300 m i jest zachowana.

Eksploatacją wysypiska zajmie się Urząd Gminy. Odpady stałe gromadzone są na terenie gminy w 40 kontenerach o pojemności 1,25 m³, rozstawionych na terenie całej gminy. Ilość kontenerów rozmieszczonych w poszczególnych wsiach zależy od ilości mieszkańców i tak np. we wsi Latowicz - 8 szt., Waliska - 3 szt., Wielgolas - 5 szt., Borówek - 1 szt.

- ✓ Nieczystości stałe komunalne wywożone są okresowo przez SKR w Latowiczu, natomiast z indywidualnych gospodarstw rolnych we własnym zakresie.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

Gmina jest częściowo zgazyfikowana. Źródłem zasilania w gaz ziemny gminy jest istniejąca stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia zlokalizowana we wsi Latowicz-Rozstanki na działce nr 1778/6 tj. Przez teren gminy wieś Oleksianka, Strachomin, Latowicz II przechodzi również gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100, który doprowadza gaz do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Latowiczu. Sieć gazowa średniego ciśnienia została zaprojektowana z uwzględnieniem możliwości dostawy gazu odbiorcom do celów komunalno-bytowych i grzewczych oraz do celów usługowych i przygotowania karmy dla zwierząt.

Długość istniejącej sieci gazowej średniego ciśnienia wynosi we wsi Latowicz 20460 m. We wsi Oleksianka i Strachomin została wykonana sieć gazowa średniego

ciśnienia o długości 8328 m i wykonano 60 przyłączy. Sieć ta obecnie nie jest jeszcze nagazowana.

Zaopatrzenie w ciepło

Gmina nie posiada zorganizowanego systemu ciepłego. Na terenie gminy Budynki ogrzewane są indywidualnie jak również poprzez kotłownie lokalne.

W miejscowości Latowicz są trzy kotłownie gazowe, które ogrzewają Szkołę Podstawową oraz mieszkania przy szkole, Ośrodek Zdrowia i Budynek Komunalny. We wsi Wielgolas w Szkole Podstawowej została wybudowana w r. 1998 kotłownia olejowa o mocy 285 kW. Kotłownia zabezpiecza potrzeby cieplne starego i nowego budynku szkoły w zakresie c.o. i c.w.

6.2. Elektroenergetyka

Uwarunkowania zewnętrzne

1. Zasilanie gminy energią elektryczną średniego napięcia 15 kV

Gmina Latowicz nie posiada na swym terenie stacji transformująco-rozdzielczej 110/15kV, dlatego zasilana jest ze źródeł zewnętrznych, którymi są:

- stacje 110/15 kV w Mrozach i Stoczku Łukowskim zasilające gminę w układzie podstawowym,
- stacje 110/15 kV w Garwolinie, Pilawie i Mińsku Maz., mogące zasilać pewne obszary gminy Latowicz w stanach awaryjnych.

W podstawowym układzie pracy magistralnych linii SN 15 kV największe znaczenie ma stacja w Mrozach, bowiem zasila aż 82,2 % pracujących na terenie gminy Latowicz stacji 15/0,4 kV, natomiast pozostałe 17,8 % stacji 15/0,4 kV zasilane jest ze stacji 110/15 kV w Stoczku Łukowskim.

Stacja w Mrozach jest w dobrym stanie technicznym, posiada dwa transformatory 110/15 kV o mocach po 16 MVA, średnio obciążone mocą szczytową jedynie w granicach 20-25 % mocy znamionowej, natomiast stacja w Stoczku Łukowskim wyposażona jest w dwa transformatory 110/15 kV o mocach po 10 MVA ze średnim obciążeniem w granicach 40 %.

Obciążenie stacji 110/15 kV (w tym również omówionych powyżej) ma od początku lat 90-tych charakter malejący, co jest wynikiem przemian społeczno-gospodarczych, które spowodowały upadek energochłonnych zakładów przemysłowych, oraz wymusiły stosowanie energooszczędnych technologii produkcji i odbiorników energii, duże znaczenie ma też rosnąca cena energii skłaniająca odbiorców do oszczędnego gospodarowania energią.

W przypadku awarii lub konserwacji stacji zasilania podstawowego części północnych terenów gminy Latowicz zasilana może być przejściowo ze stacji 110/15 kV w Mińsku Maz., natomiast tereny południowe mogą otrzymać energię SN 15 kV z podobnych stacji w Garwolinie i Pilawie.

Stacje zasilania rezerwowego znajdują się w dość dużych odległościach od gminy Latowicz (rzędu 20-28 km), co powoduje istotne ograniczenia w ich wykorzystaniu do zasilania tej gminy. Zakład Energetyczny nie planuje budowy w gminie Latowicz lub jej bezpośrednim sąsiedztwie nowej stacji 110/15 kV, dlatego poprawa parametrów energii SN 15 kV dostarczanej na jej teren może być uzyskana jedynie w sposób pośredni, poprzez rozbudowę i modernizację stacji istniejących oraz systemu linii SN 15kV biorących udział w zasilaniu gminy.

Planuje się modernizację stacji 110/15 kV w Stoczku Łukowskim, Garwolinie i Pilawie oraz budowę nowej stacji w Mińsku Maz., ale ze względu na odległość od gminy Latowicz będzie ona miała podobne znaczenie jak obecnie funkcjonująca stacja Mińsk Maz. I.

Bardzo istotnym z punktu widzenia niezawodności dostaw energii jest fakt, że stacje 110/15 kV w Mrozach i Stoczku Łukowskim zasilane są niezależnymi pierścieniami linii wysokiego napięcia 110 kV.

Stacja w Mrozach wpięta jest w linię Miłosna-Mińsk Maz.-Mrozy-Kotuń-Siedlce, natomiast stacja w Stoczku Łukowskim w linię Kozienice-Stoczek Łukowski-Łuków.

Z odrębnego pierścienia WN 110 kV (Kozienice-Garwolin-Pilawa-Mińsk Maz.-Miłosna) korzystają również stacje 110/15 kV w Garwolinie i Pilawie.

2. System magistralnych linii SN 15 kV

Dostawa energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV na tereny gminy Latowicz odbywa się systemem magistralnych linii napowietrznych, które pracują w pierścieniowym układzie połączeń pomiędzy stacjami 110/15 kV stanowiącymi źródła zasilania podstawowego i rezerwowego.

W normalnym układzie pracy w trzonach ciągów magistralnych funkcjonują stałe podziały zasilania (otwarte łączniki sekcyjne), do których dochodzą napięcia SN 15 kV z dwóch sąsiednich stacji 110/15 kV.

Oprócz podziałów stałych istnieją jeszcze normalnie zamknięte łączniki sekcyjne oraz liniowe połączenia pomiędzy trzonami magistral, które w stanach awaryjnych i przy czynnościach konserwacyjnych umożliwiają realizację różnych wariantów zasilania, skracając tym samym przerwy w dostawie energii.

System zewnętrznych powiązań elektroenergetycznych SN 15 kV gminy Latowicz z gminami sąsiednimi tworzą trzy linie magistralne o relacjach:

a) Linia "Mrozy-Latowicz".

Jest najważniejszą magistralą SN 15 kV zasilającą gminę Latowicz, bowiem w podstawowym układzie pracy dostarcza energię SN 15 kV do 43 stacji 15/0,4 kV, co stanowi 54,4 % wszystkich stacji pracujących w gminie.

Trzon linii wykonano przewodami AFL 70 mm² na słupach żelbetowych, jest to więc linia w dobrym stanie technicznym. Stałe podziały łączą omawianą linię z magistralami "Mrozy-Kozłów" i "Stoczek Łukowski-Latowicz". Wykonanie połączenia z linią Mrozy-Garwolin-Kotuń, stworzy dodatkową możliwość awaryjnego zasilania części gminy Latowicz ze stacji 110/15 kV w Kotuniu.

b) Linia "Stoczek Łukowski-Latowicz".

Stanowi przedłużenie linii "Mrozy-Latowicz" i zasila pięć południowych wsi gminy Latowicz (14 stacji 15/0,4 kV - 17,8 %) ze stacji 110/15 kV w Stoczku Łukowskim. Na odcinku od stałego podziału linia posiada jeszcze odcinki wykonane przewodami AFL 35mm², wymaga więc modernizacji i przebudowy na przewody AFL 70 mm².

c) Linia "Mrozy-Kozłów".

Trzon linii wykonany jest do granicy Rejonu Energetycznego Mińsk Maz. przewodami AFL 70mm² (dobry stan techniczny) i w podstawowym układzie pracy zasila 22 stacje 15/0,4 kV (27,8 %). Linia jest dobrze zabezpieczona układem połączeń awaryjnych, ma bowiem możliwość zasilania z linii "Mińsk Maz.-Siennica", "Mrozy-Latowicz", "Pilawa-Puznówka" i "Garwolin-Parysów". Magistrala "Garwolin-Parysów" należy do RE w Garwolinie i wymaga częściowej modernizacji - gdyż na pewnym odcinku posiada jeszcze przewody o przekroju 35 mm².

W podsumowaniu stwierdzić należy, że gmina Latowicz zasilana normalnie z dwóch stacji 110/15 kV (z możliwością awaryjnego zasilania części terenów gminy z trzech dalszych stacji 110/15 kV) za pośrednictwem trzech magistralnych linii SN 15 kV

wspomaganych przez połączenia awaryjne, ma w zasadzie dobre uwarunkowania rozwoju wynikające z parametrów technicznych energii średniego napięcia dostarczanej na jej tereny.

Zapasy mocy w stacjach 110/15 kV oraz stan techniczny linii magistralnych umożliwia gminie normalny rozwój, bowiem oprócz energii używanej do celów socjalno-bytowych istnieje jeszcze możliwość dostaw energii do zasilania drobnych zakładów przemysłowo-usługowych o jednostkowych zapotrzebowaniach na moc szczytową nie przekraczających 400 kW. Pewne kłopoty mogą wynikać przy zasilaniu obiektów wymagających podwójnego zasilania, bowiem wiązać się to może z koniecznością budowy dość długich odcinków linii SN 15 kV.

Z uwagi na to, że ZEWT SA nie planuje budowy w rejonie gminy Latowicz nowej stacji 110/15 kV poprawa parametrów energii SN 15 kV (w tym przede wszystkim niezawodności dostaw) odbywać się będzie poprzez rozbudowę i modernizację systemu linii magistralnych i powiązań międzyliniowych.

Schemat układu zasilania gminy Latowicz energią elektryczną SN 15 kV pokazano na rysunku.

Uwarunkowania wewnętrzne

1. Lokalne urządzenia elektroenergetyczne.

Są to urządzenia, których zadaniem jest zasilanie energią elektryczną niskiego napięcia 0,4 kV odbiorców jednej wsi lub kilku wsi o bezpośrednio sąsiadującej zabudowie.

W skład urządzeń lokalnych wchodzi:

- odgałęźne linie średniego napięcia 15 kV promieniowo zasilane z linii magistralnych,
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
- linie niskiego napięcia 0,4 kV z oświetleniem drogowym oraz przyłączami do budynków.

W gminie Latowicz urządzenia lokalne to niemal wyłącznie sieci napowietrzne, a ich stan techniczny decyduje o jakości energii n.n. 0,4 kV dostarczanej odbiorcom.

W dobrym stanie są urządzenia budowane lub modernizowane po 78-80 roku w ramach reelektryfikacji, którym poddano wsie: Oleksianka, Dąbrówka, Dębe Małe, Kamińska, Waliska (bez kolonii), Strachomin (bez kolonii), Generałowo i Redzyńskie.

Pewne prace modernizacyjne prowadzono również w centralnych rejonach wsi Latowicz, Wielgolas i Wężyczyn, jednak nie zmodernizowane sieci na peryferyjnych i kolonijnych obszarach pozwalają na ogólne określenie stanu technicznego urządzeń lokalnych w tych wsiach jedynie jako stan średni.

Na ogólną liczbę 20 stacji trafo 15/0,4 kV we wsi Latowicz zostało do modernizacji 8 stacji, we wsi Wielgolas 5 na 12, a w Wężyczynie 2 na 3.

Były to urządzenia budowanej w latach 60-tych, które wskutek postępującego zużycia, wzrostu obciążenia, mogą już nie zapewniać właściwych parametrów energii szczególnie dotyczy to odbiorców zlokalizowanych na końcach długich obwodów linii n.n. 0,4 kV, wykonanych przewodami o zbyt małych przekrojach.

Złe i awaryjne sieci mają wsie: Budziska, Gołęźki, Stawek (przestarzałe stacje ŻH15 i linie n.n.), natomiast bardzo złe (sieci n.n. na słupach drewnianych) wymagające natychmiastowej modernizacji występują we wsiach Borówek, Budy Wielgolasie, Chyżyny, Transbór.

Złe parametry energii niskiego napięcia są przyczyną pogarszania się jakości życia mieszkańców, ograniczają bowiem zakres eksploatacji urządzeń i maszyn elektrycznych służących celom socjalnym i produkcyjnym, a częstokroć uniemożliwiają wręcz przyłączanie nowych odbiorców.

Na tle średnich wskaźników wyliczonych dla gmin położonych na terenie byłego woj. siedleckiego, stan techniczny lokalnych urządzeń zasilających wsie gminy Latowicz przedstawia się następująco:

- stan dobry: 44,4 % (średnia byłego woj. 40,2 %)
- stan średni: 16,7 % (średnia byłego woj. 20,3 %)
- stan zły: 38,9 % (średnia byłego woj. 39,3 %)

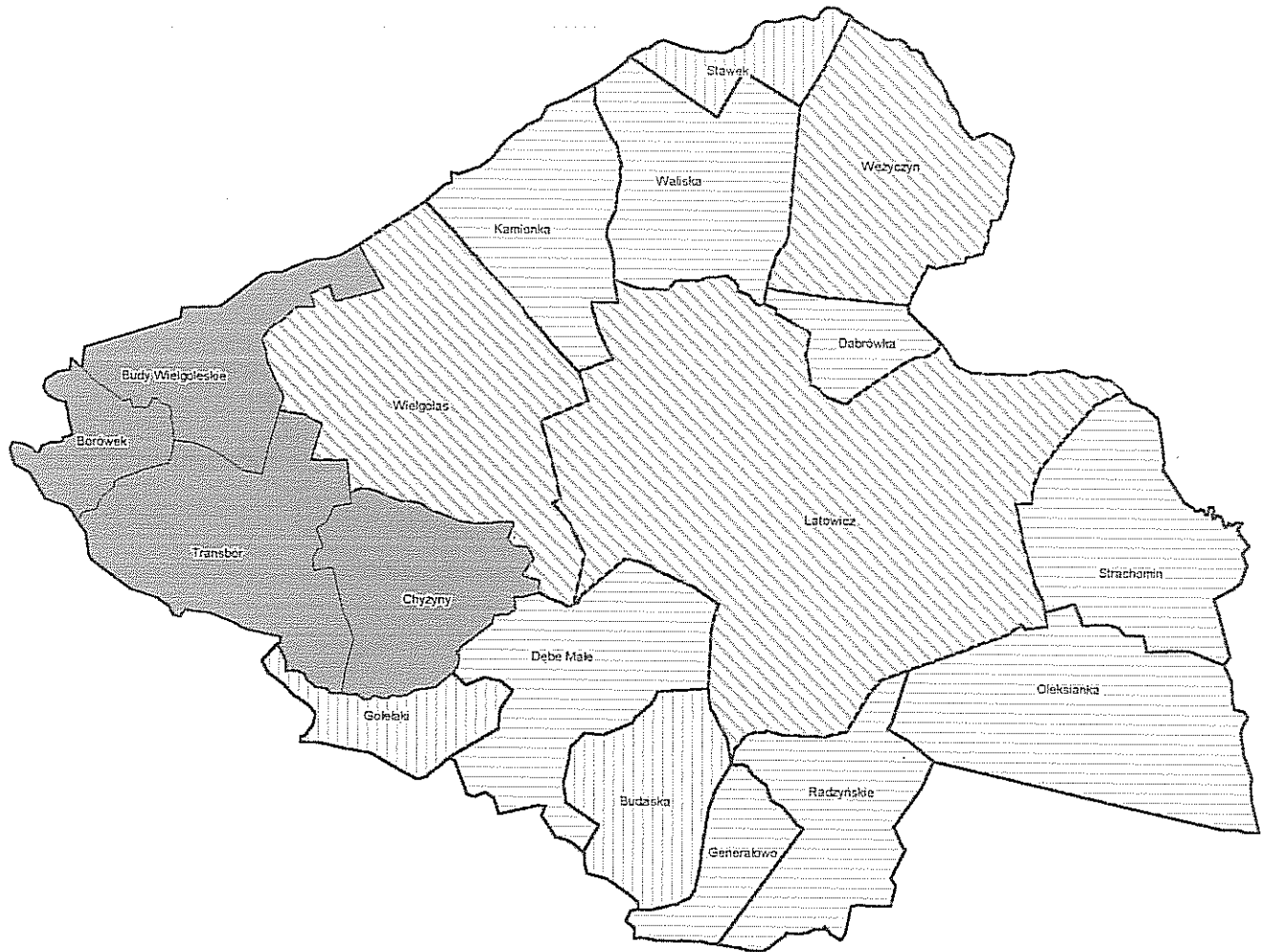
Z powyższego zestawienia wynika, że ogólny stan techniczny urządzeń lokalnych jest w gminie Latowicz zbliżony do ogólnego stanu jaki występuje na terenach byłego woj. siedleckiego. Stan ten ulega systematycznemu pogorszeniu wskutek zatrzymania z początkiem lat 90-tych procesu reelektryfikacji wsi, co

doprowadziło do sytuacji, w której ponad 50 % tych wsi wymaga wykonania modernizacji i rozbudowy urządzeń lokalnych o zróżnicowanych zakresach rzeczowych. Pewne nadzieje wiązać należy z nowym Prawem Energetycznym, które nakłada na właściciela urządzeń (w tym wypadku Zakład Energetyczny Warszawa-Teren SA) obowiązek utrzymania ich w należytym stanie technicznym.

Stan techniczny lokalnych urządzeń elektroenergetycznych zasilających poszczególne wsie gminy Latowicz pokazano na załączonym rysunku.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

STAN TECHNICZNY LOKALNYCH URZĄDZEŃ ELEKTROENERGETYCZNYCH
ZASILAJĄCYCH WSIE GMINY LATOWICZ

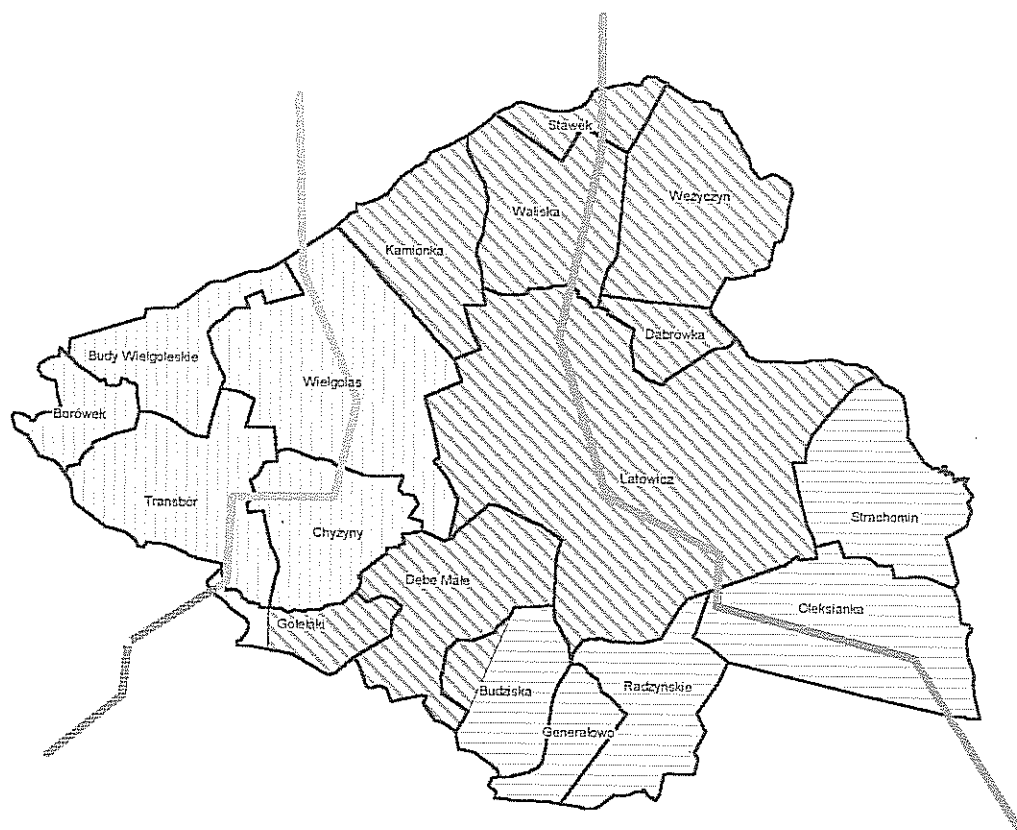

OZNACZENIA

- dobry
- średni
- zły
- bardzo zły

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

ZASILANIE GMINY LATOWICZ ENERGIĄ ELEKTRYCZNĄ
ŚREDNIEGO NAPIĘCIA 15 kV - UKŁAD PODSTAWOWY

OZNACZENIA

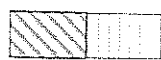
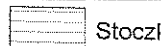
MAGISTRALNE LINIE SN 15 kV

- Mrozy - Latowicz
- Mrozy - Kozłów
- Stoczek Łukowski - Latowicz
- Garwolin - Parysów
- Pilawa - Puznówka

WAŻNIEJSZE LINIE PROMIENIOWE

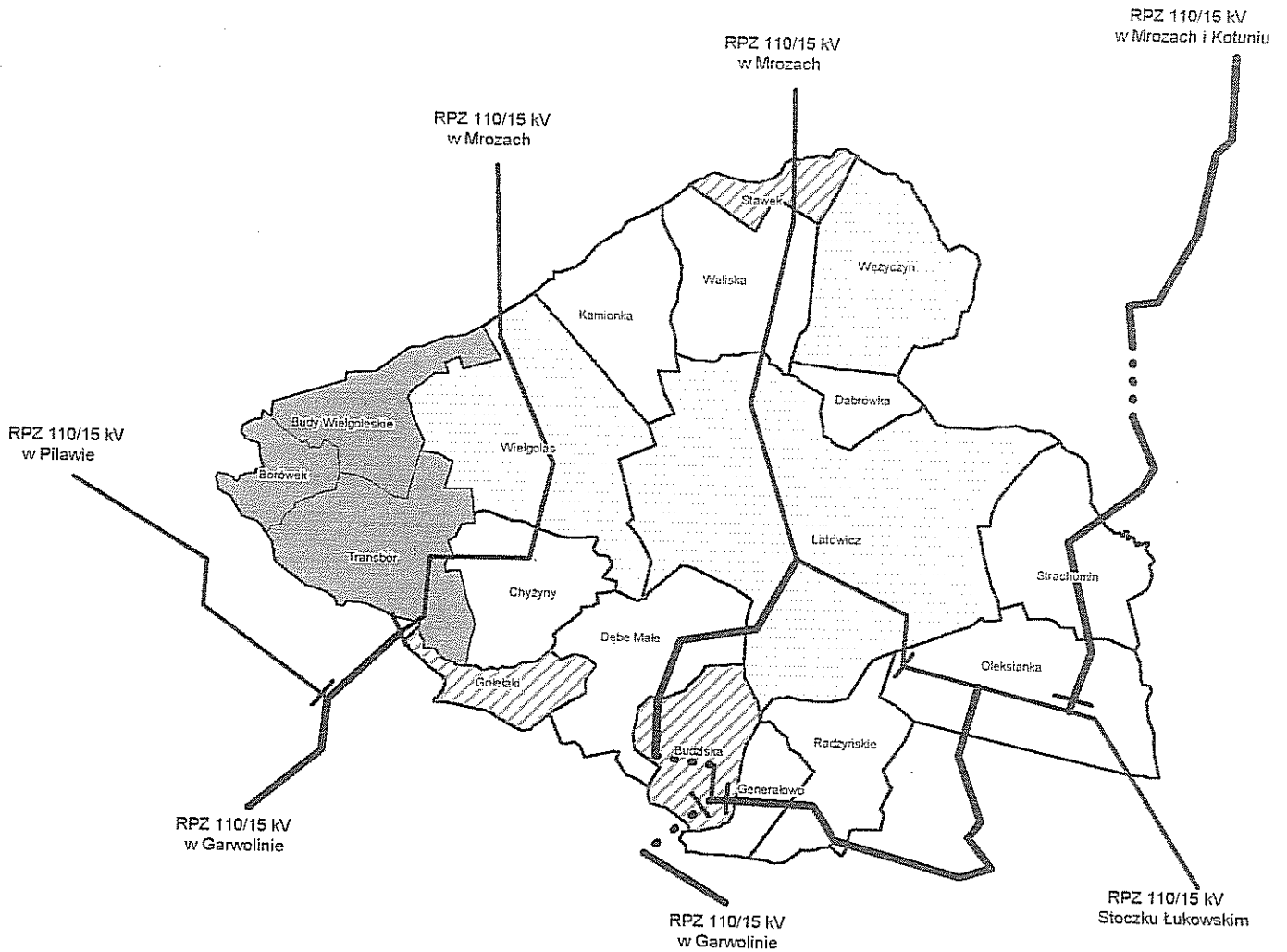

TERENY ZASILANE
ZE STACJI 110/15kV, W:

- Mrozach
- Stoczku Łukowskim

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY LATOWICZ

ROZBUDOWA I MODERNIZACJA SYSTEMU MAGISTRALNYCH LINII SN 15 kV
ZASILAJĄCYCH GMINĘ LATOWICZ
REELEKTRYFIKACJA WSI

OZNACZENIA

	istniejące magistralne linie SN 15 kV w dobrym stanie technicznym		wsie planowane do reelektryfikacji - plan do 2005 r.
	istniejące linie SN 15 kV do przebudowy na linie magistralne		wsie do reelektryfikacji w drugiej kolejności
	planowane odcinki nowych linii magistralnych		wsie wymagające częściowej modernizacji i rozbudowy lokalnych urządzeń elektroenergetycznych
	orientacyjne podziały sieci		wsie zreelektryfikowane

6.3. Uwarunkowania dotyczące komunikacji

6.3.1. Analiza stanu istniejącego.

System transportowy gminy, a w szczególności podsystem drogowy, jest podstawowym krwiobiegiem, umożliwiającym funkcjonowanie jej struktur. Ocena stanu istniejącego, a w szczególności układu powiązań oraz stanu technicznego urządzeń, stanowi podstawę do zdefiniowania uwarunkowań dla rozwoju i funkcjonowania systemu transportowego gminy.

Stan funkcjonalno-techniczny.

Układ drogowy

Przez obszar gminy nie przebiegają drogi krajowe.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 802 Mińsk Maz.- Siennica Latowicz - Seroczyn, klasy G (główna, dawna IV techniczna), o funkcji regionalnej, realizująca powiązania z Mińskiem Maz., z drogą nr 2, z Seroczynem oraz prowadząca ruch na drogę nr 803 w kierunku Siedlec i Stoczka Łuk. , a pośrednio na drogę nr 806 w kierunku Łukowa. Posiada nawierzchnię bitumiczną o szer. 6.0 m na odc. od pln.-zach. granicy gminy do Latowicza, na terenie zabudowanym Latowicza szer. 8,0 m. (przekrój uliczny), a na dalszym odcinku szer. 4.0-4.5 m.

Układ powiatowy tworzą następujące drogi:

- Nr 36 249 Latowicz Mrozy - Kałuszyn, realizująca powiązania z obszarem gm. Kałuszyn i Mrozy oraz powiązania wewnętrzne w środkowym i północnym rejonie gminy Latowicz. Ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 4.5 m.
- Nr 36 250 Latowicz - Wężyczyn, realizująca powiązania wewnętrzne w pn.-zach. części gminy. Ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.0 m.

- Nr 36 251 Latowicz Strachomin - Borki, realizująca powiązania z zach. rejonem gm. Wodynie, a także powiązania wewnętrzne we wsch. części gminy. Posiada nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.0 m.
- Nr 36 252 Oleksianka - Iwowe realizująca powiązania z płn.-wsch. rejonem gm. Borowie. Ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.0 - 5.5 m.
- Nr 36 253 Roztanki Redzyńskie - Chromin, realizująca powiązania wewnętrzne w pld - wsch. części gminy oraz powiązania z płn. rejonem gm. Borowie. Ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.5 m.
- Nr 36 254 Dębe Małe Transbór - Starogród, realizująca powiązania wewnętrzne wschodnio-zachodniej części gminy. Na odcinku od Dębego Małego do Chyżyn ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.5 m. Powinna też realizować powiązania z pld. rejonem gm. Siennica. Na zachodnim odcinku ma jednak nawierzchnię gruntową naturalną.
- Nr 36 255 Borówek Budy Wielgoleskie, która realizuje powiązania wewnętrzne w zach. części gminy. Ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.5 m.
- Nr 36 256 Wielgolas - Chyżyny, realizująca powiązania wewnętrzne w zach. części gminy. Posiada nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.0 m.
- Nr 36 257 Wielgolas Kamionka, realizująca powiązania wewnętrzne w zach. części gminy. Posiada nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.0 - 5.5 m.
- Nr 36 258 Kiczki Kamionka Wymyśle, która powinna realizować powiązania wewnętrzne w płn. części gminy oraz powiązania z pld. rejonem gm. Cegłów. Ma jednak nawierzchnię bitumiczną tylko na terenie Kamionki (ok. 700 m.), a na pozostałych odcinkach w większości gruntową naturalną.
- Nr 36 259 Posiadały Kiczki Waliska Wężyczyn Jeruzal, która częściowo realizuje powiązania z pld. rejonami gmin Cegłów i Mrozy, oraz powiązania wewnętrzne w pld części gminy. Posiada jednak odcinek o nawierzchni gruntowej o dł. ok. 2.3 km pomiędzy Wężyczynem, a Kolonią Waliska. Na pozostałych odcinkach ma nawierzchnię bitumiczną o szer. 5.0 m.
- Nr 36 525 Parysów Kozłów Latowicz, realizująca powiązania z gm. Parysów, oraz wewnętrzne w pld. części gm. Latowicz. Standard powiązań jest dość niski, ponieważ droga ta ma nawierzchnię gruntową ulepszoną.

Wszystkie w/w drogi powiatowe są sklasyfikowane jako drogi klasy Z - zbiorczej (dawna V kl. techniczna). Oprócz wymienionych funkcji prowadzą bezpośrednią obsługę przyległego zagospodarowania. Na terenie większych miejscowości pełnią funkcje uliczne.

Drogi gminne mają przypisaną klasę Z - zbiorcza (dawna V klasa techniczna), której wymogów na ogół nie spełniają, chociażby z tego względu, że większość odcinków ma nawierzchnię gruntową.

Komunikacja zbiorowa

Gmina Latowicz jest obsługiwana przez komunikację autobusową. Przez jej teren prowadzone są relacje o znaczeniu regionalnym w kierunku Siedlec, Garwolina i Łukowa oraz międzyosiedlowym (realizujące powiązania międzygminne, a także wewnątrzgminne).

Transport towarowy.

Gmina jest obsługiwana przez transport samochodowy.

Stan planistyczno-projektowy.

Dotychczasowe opracowania, dotyczące problematyki transportowej, zachowujące częściowo aktualność, a obejmujące swoim zakresem również teren gminy Latowicz:

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Latowicz",
- "Elementy systemu transportowego w planie regionalnym woj. siedleckiego",
- "Strategia rozwoju woj. siedleckiego",
- "Plan regionalny rozwoju woj. siedleckiego"

Stan formalno-prawny.

Schemat administracji i zarządzania układem drogowo-ulicznym w nowym układzie administracji publicznej przedstawiono w poniższej tabeli:

Kategoria	Własność	Finansowanie	Zarząd drogi	Zarząd ruchu
Wojewódzka	Samorząd Województwa	Samorząd Województwa	Zarząd Województwa	Marszałek Województwa
Powiatowa	Samorząd Powiatu	Samorząd Powiatu	Zarząd Powiatu	Starosta
Gminna	Samorząd Gminy	Samorząd Gminy	Zarząd Gminy	Starosta
Wewnętrzna (drogi niepubl.)	Właściciel terenu	Zarząd terenu	Zarządca terenu	Zarządca terenu

Ocena

Długość *drogi wojewódzkiej* na terenie gminy wynosi ok. 15.2 km, całość o nawierzchni twardej ulepszonej, z tego 9.4 km o szerokości normatywnej.

Sieć dróg powiatowych, mająca realizować powiązania zewnętrzne gminy oraz powiązania wewnętrzne o znaczeniu podstawowym dla gminy jest w niezadowalającym stanie technicznym. Na ogólną długość, wynoszącą ok. 58.4 km, tylko 40.3 km (69%) dróg ma nawierzchnię twardą ulepszoną, (z tego ok. 6.6 km - ok. 11 % o zbyt małej szerokości nawierzchni), 6.5 km (11 %) gruntową ulepszoną, a aż 11,6 km (20 %) nawierzchnię gruntową naturalną.

Stan techniczny sieci powiatowej w poważnym stopniu utrudnia płynne prowadzenie powiązań drogowych gminy. Utrudnia on również prowadzenie komunikacji zbiorowej.

Duże odcinki dróg, zarówno powiatowych, jak i gminnych mają zbyt małe szerokości pasów drogowych, mniejsze od przewidywanego dla klasy Z minimum,

wynoszącego 20 m. (Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie Dział II - DZ.U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r. poz 430).

Wnioski.

Do okresu perspektywicznego należy:

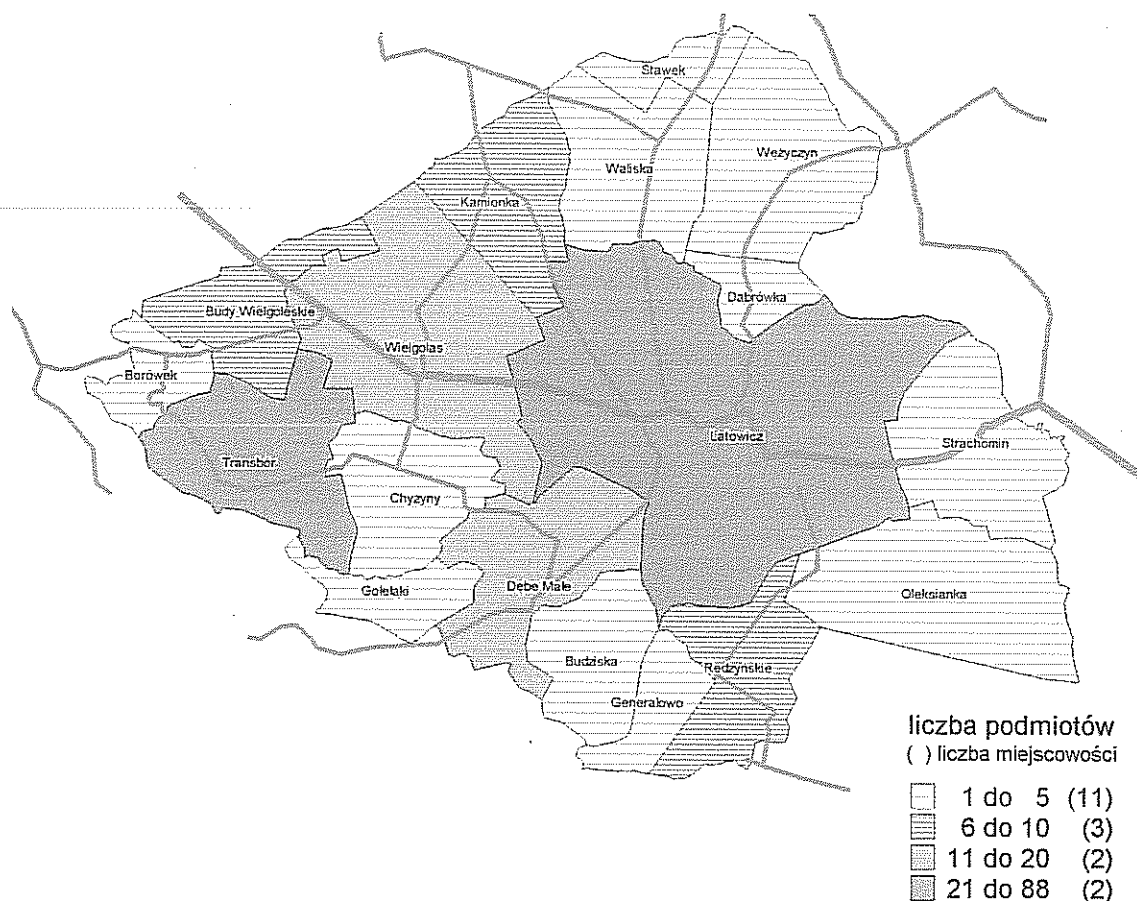
- zmodernizować odcinek drogi wojewódzkiej, mający nienormatywną szerokość jezdni, przez poszerzenie jej z 4,0 - 4,5 m. do 6,0 m.,
- wyposażyć całą sieć dróg powiatowych w nawierzchnię twardą ulepszoną,
- dążyć do wyposażenia sieci dróg gminnych w nawierzchnię twardą ulepszoną (będzie to zależeć od możliwości finansowych) - na okres przejściowy (etapowy) można przyjąć wyposażenie tych dróg w nawierzchnię gruntową ulepszoną (żwir, tłuczeń), która mogłaby stanowić podbudowę do późniejszego położenia nawierzchni twardej ulepszonej, wyjątek stanowią drogi obsługujące tereny leśne - tam należy dopuścić co najwyżej nawierzchnię gruntową ulepszoną.
- stworzyć możliwości do poszerzenia pasów drogowych do szerokości normatywnych,
- w miarę rozwoju sieci drogowej, wyposażonej w nawierzchnię twardą ulepszoną rozbudowywać sieć uzasadnionych ekonomicznie połączeń autobusowych,
- dążyć do rozwoju sieci niewielkich obiektów obsługi technicznej pojazdów, zdolnych w sumie do obsługi kompleksowej.

7. Spis map

- Gmina Latowicz na tle byłego województwa siedleckiego
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy
- Udział użytków zielonych w w powierzchni użytków rolnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Mapa glebowo-rolnicza
- Ugory w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Pracujący wyłącznie i głównie w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Ludność pracująca głównie w swoim gospodarstwie rolnym w 1988r (wg NSP)
- Zboża intensywne w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Warzywa w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Pogłowie i obsada bydła i trzody chlewnej w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Ciągniki rolnicze w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1996r.
- Dynamika ludności w latach 1970-1996
- Ludność w wieku poprodukcyjnym w 1988r (wg NSP)
- Ludność według głównego źródła utrzymania w 1988r. (wg NSP)
- Mieszkania w budynkach niepalnych w 1988r. (wg NSP)
- Mieszkania wyposażone w wodociąg w 1988r. (wg NSP)
- Infrastruktura społeczna
- Jednostki zarejestrowane w systemie Regon. Stan w styczniu 1997r.
- Zasilenie gminy Latowicz energią elektryczną średniego napięcia - układ podstawowy
- Stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych zasilających wsie gminy Latowicz
- Kierunki rozwoju sieci elektroenergetycznych SN 15 kV i n.n. zasilających gminę Latowicz

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO G M I N Y LATOWICZ

PODMIOTY ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON
Stan w dniu 4 marca 1998 r.

PODMIOTY ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON
Stan w styczniu 1997 r i marcu 1998 r.

Nr_obr	obreb	Os97	z_do5	z_6_10	z_11_20	z_21_100	Om98
0	gm.Latowicz	163	155	2	2	4	199
1	Borówek	1	1	0	0	0	1
2	Budy Wielgoleskie	6	6	0	0	0	10
3	Budziska	3	3	0	0	0	3
4	Chyżyny	3	3	0	0	0	2
5	Dąbrówka	1	1	0	0	0	1
6	Dębe Małe	14	13	1	0	0	14
7	Generalowo	1	1	0	0	0	2
8	Gołętały	3	3	0	0	0	5
9	Kamionka	6	6	0	0	0	9
10	Latowicz	68	63	0	2	3	88
11	Oleksianka	6	6	0	0	0	5
12	Redzyńskie	5	5	0	0	0	6
13	Stawek	4	4	0	0	0	3
14	Strachomin	0	0	0	0	0	1
15	Transbór	16	15	1	0	0	23
16	Waliska	3	3	0	0	0	3
17	Wężyczyn	5	5	0	0	0	5
18	Wielgolas	18	17	0	0	1	18

Objaśnienia

Liczba zatrudnionych w zakładzie: z_do5 - 1 do 5 osób, z_6_10 - 6 do 10 osób, z_11_20 - 11 do 20 osób, z_21_100 - 21 do 100 osób,

Os97 - liczba podmiotów w dniu 15.01.1997r., Om98 - liczba podmiotów w dniu 4.03.1998r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON